Hallituksen esitys Eduskunnalle yritys- ja yhteisötietolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yritys- ja yhteisötietolaki, jolla yritykset ja yhteisöt yksilöitäisiin yhtenäisellä tunnusjärjestelmällä. Järjestelmään rekisteröitävälle yksikölle annettaisiin vain yksi tunnus, yritys- ja yhteisötunnus, joka säilyisi kyseisen yksikön tunnisteena koko sen elinajan. Ehdotetun lain mukainen yritys- ja yhteisötietojärjestelmä mahdollistaisi samalla sen, että yritykset ja yhteisöt voisivat antaa perustamista, muuttamista ja lopettamista koskevat tiedot yhdellä ilmoituksella usealle viranomaiselle. Yhteinen ilmoitus voitaisiin tehdä Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämiin kauppa- tai säätiörekisteriin sekä verohallinnon ylläpitämiin työnantaja-, ennakkoperintä- ja arvonlisäverovelvollisten rekistereihin. Yhdistysrekisteri jäisi vielä tässä vaiheessa tunnusjärjestelmän ulkopuolelle.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän käyttöönotolla syntyisi myös yritysten ja yhteisöjen tunniste- ja eräitä perustietoja sisältävä yhteinen tietovarasto, josta saatava yksittäinen tietopalvelu on tarkoitus saattaa yleisten tietoverkkojen avulla maksutta vapaasti kansalaisten saataville. Yksityiskohtaisempien tietojen saanti edellyttäisi edelleen niiden hankkimista asianomaisista kantarekistereistä, joihin nyt ehdotetulla lailla ei ole vaikutusta. Järjestelmä loisi myös mahdollisuudet sähköisten ilmoitusmenettelyjen kehittämiseen. Henkilökohtainen ilmoitusasiointi on ehdotettu rakennettavaksi Patentti- ja rekisterihallituksen, maistraattien, työvoima- ja elinkeinokeskusten ja verohallinnon toimipisteiden varaan.

Yritys- ja yhteisötietolain antaminen edellyttää myös eräiden muiden lakien tarkistamista. Esitykseen sisältyy tarvittavia muutoksia koskevat ehdotukset. Samalla toiminimilakia ehdotetaan tässä yhteydessä muutettavaksi siten, että käyttöön otettaisiin toiminimen ennakkotietomenettely, jonka avulla nopeutetaan toiminimen rekisteröimistä kaupparekisteriin ja näin helpotetaan yritystoiminnan aloittamisen edellyttämien toimenpiteiden suorittamista. Muut kyseisiin lakeihin tehtävät tarkistukset ovat lähinnä teknisiksi luonnehdittavia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan ensi tilassa vuoden 2001 alussa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1

SISÄLLYSLUETTELO 2

YLEISPERUSTELUT 4
1. Johdanto 4
2. Nykytila 5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö Suomessa 5
2.2. Norjan, Ruotsin ja Tanskan yhteisötunnusjärjestelmistä 5
2.3. Nykytilan arviointi 6
3. Ehdotetut muutokset ja niiden syyt 7
3.1. Yksi ilmoitus 7
3.2. Yhteinen tunnus 7
3.3. Yritystietovaraston muodostuminen 8
4. Esityksen vaikutukset 8
4.1. Taloudelliset vaikutukset ja yritysvaikutukset 8
4.2. Organisaatiovaikutukset 9
5. Asian valmistelu 10
5.1. Valmisteluvaiheet 10
5.2. Lausunnot 10

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 11
1. Lakiehdotusten perustelut 11
1.1. Yritys- ja yhteisötietolaki 11
1.2. Kaupparekisterilaki 23
1.3. Yrityskiinnityslaki 26
1.4. Toiminimilaki 27
1.5. Säätiölaki 29
1.6. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 29
1.7. Arvonlisäverolaki 30
1.8. Ennakkoperintälaki 30
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset 31
3. Voimaantulo 31

LAKIEHDOTUKSET 32
Yritys- ja yhteisötietolaki 32
Laki kaupparekisterilain muuttamisesta 38
Laki yrityskiinnityslain 11 ja 12 §:n muuttamisesta 40
Laki toiminimilain 2 ja 12 §:n muuttamisesta 41
Laki säätiölain muuttamisesta 42
Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta 43
Laki arvonlisäverolain muuttamisesta 44
Laki ennakkoperintälain muuttamisesta 45

LIITE **46**

RINNAKKAISTEKSTIT **46**
Laki kaupparekisterilain muuttamisesta **46**
Laki yrityskiinnityslain 11 ja 12 §:n muuttamisesta **51**
Laki toiminimilain 2 ja 12 §:n muuttamisesta **53**
Laki säätiölain muuttamisesta **55**
Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta **57**
Laki arvonlisäverolain muuttamisesta **59**
Laki ennakkoperintälain muuttamisesta **61**

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Yhteiskunnan toiminnan kannalta ovat ensiarvoisen tärkeitä erilaiset yhteiskunnan perusyksiköiden eli luonnollisten henkilöiden, yhteisöjen, rakennusten ja kiinteistöjen ominaisuuksia ja yhteyksiä kuvaavat tiedot. Tällaisia tietoja kerätään perusrekistereihin, joilla tarkoitetaan mainittuja yhteiskunnan perusyksiköitä yksilöiviä tietojärjestelmiä ja joille on ominaista kattavuus, luotettavuus, monikäyttöisyys ja tietojen suojaus. Väestötietojärjestelmä sisältää kattavasti väestön sekä rakennukset ja niihin kuuluvat asunnot ja toimitilat. Kiinteistötiedot taas sisältyvät kattavasti valtakunnalliseen kiinteistötietojärjestelmään. Myös Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämät kauppa-, säätiö- ja yhdistysrekisteri muodostavat tärkeän osan suomalaisista perusrekistereistä.

Perusrekisterien ominaisuuksista kattavuus tarkoittaa paitsi kaikkien perusyksiköiden sisällyttämistä rekisteriin myös virallisen tunnuksen antamista jokaiselle yksikölle. Luotettavuus perustuu siihen, että perusrekistereiden ylläpitoon liittyy viranomaisvastuu. Tiedot saadaan yleensä rekisteröinnin kohteelta tai tämän edustajalta ja tiedoille on säädetty oikaisumenettely. Tietojen monikäyttöisyys edellyttää, että rekistereissä on useita eri käyttötarkoitusta palvelevia tietoja. Perusrekistereille on myös ominaista, että niistä on säädetty lain tasoisilla säädöksillä: väestötietojärjestelmästä väestötietolaissa (507/1993), kiinteistötietojärjestelmästä maakaaressa (540/1995), kiinteistörekisterilaissa (392/1985) ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä annetussa laissa (353/1987) sekä rakennustietojärjestelmästä väestötietolaissa.

Nykyisen yritystietojärjestelmän tietojen laatua heikentää se, että Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämillä yritys- ja yhteisörekistereillä ja Tilastokeskuksen ylläpitämällä yritys- ja toimipaikkarekisterillä on erilaiset yksiköiden määritelmät, tunnusjärjestelmät ja tietosisällöt rekistereiden erilaisten käyttötarkoitusten takia. Tiedot toiminnan sijainnista tai toimitilayhteyksistä eivät ole riittävän luotettavia, koska yritykset eivät ilmoita viranomaisille muutoistaan. Vain määrätyt yritys- ja toimipaikkarekisterin tiedot ovat julkisia ja siis saatavissa tietopalveluna. Nykyisessä yritystietojärjestelmässä on muutoinkin epäyhtenäisyyttä ja päällekkäistä tietojen keruuta sekä käsittelyä. Myös useat muut yhteisöt keräävät yrityksiltä osittain samoja tietoja, koska yritystietojärjestelmän tietopalvelut eivät kaikilta osiltaan ole tyydyttävät.

Yhden yhtenäisen yrityksiä ja yhteisöjä koskevan tunnuksen puuttuminen onkin yleisesti tunnustettu epäkohdaksi. Tämän puutteen korjaamiseksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, jossa säänneltäisiin yritysten ja yhteisöjen tietojen yhteisestä rekisteröinnistä ja yritys- ja yhteisötunnuksen antamisesta. Yhteinen tunnusjärjestelmä poistaisi yksikön tunnistettavuuteen liittyvät ongelmat. Yksiselitteinen tunnus mahdollistaisi nykyistä laajemmin tietojen sähköisen siirron sekä sitä kautta viranomaisten päällekkäisen tiedonkeruun vähentämisen ja yritysten ja yhteisöjen tiedonantovelvollisuuden keventämisen. Samoin se parantaisi huomattavasti tiedonsiirtomahdollisuuksia yritysten ja viranomaisten välillä. Yhteinen tunnusjärjestelmä olisi merkittävä myös yritysten, kuten pankkien ja vakuutuslaitosten omien tietojärjestelmien kannalta. Lisäksi järjestelmästä voisi olla apua taloudellisten väärinkäytösten ja harmaan talouden rajoittamisessa; esimerkiksi yhteiskunnan antamia yritystukia voitaisiin paremmin valvoa.

Oleellinen osa yritys- ja yhteisötietojärjestelmää on tietojen julkisuus. Järjestelmän luoma avoimuus ja läpinäkyvyys ehkäisevät ennalta väärinkäytöksiä sekä viranomaistoiminnassa että yritysten välillä. Ehdotetun lain mukainen tunnusjärjestelmä tuottaisi myös yritysten ja yhteisöjen tunniste- ja eräitä perustietoja sisältävän rekisterin. Tietopalvelun kautta kuka tahansa voisi tästä rekisteristä tarkistaa yrityksen tai yhteisön tilan sekä sen, mihin järjestelmään liittyvistä rekistereistä se on merkitty. Yritysten ja yhteisöjen perustiedot olisivat näin helposti ja maksutta kaikkien saatavissa yleisten tietoverkkojen kautta. Yksityiskohtaisemmat tiedot tulisi kuitenkin edelleen hankkia asianomaisesta kantarekis-

teristä.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö Suomessa

Nykyisin yrityksen ja yhteisön on toimintaansa aloittaessaan ilmoittauduttava Patentti- ja rekisterihallituksen sekä verohallinnon rekistereihin erillisillä ilmoituksilla. Asiakkaan on ilmoitettava kummallekin viranomaiselle erikseen pitkälti samat tiedot. Myös aloittamisilmoituksen mukana annettavat liitteet ovat pääpiirteittäin samat. Niinikään toiminnassa tapahtuneet muutokset, esimerkiksi yhteisön tilikauden päättymisajankohdan muutos, on nykyisin ilmoitettava erikseen sekä Patentti- ja rekisterihallitukselle että verohallintoon.

Verohallinnossa asiakkaan tunnisteena on vuodesta 1978 lähtien käytetty liike- ja yhteisötunnusta (LY-tunnus). Tunnus annetaan aloittamisilmoituksen käsittelyn yhteydessä kaikille oikeushenkilöille sekä vuoden 1998 alusta lähtien myös elinkeinotoimintaa harjoittaville luonnollisille henkilöille. Niinikään tunnus annetaan viranomaisen aloitteesta vain verotuksen tarpeita varten muun muassa verotusyhtymille. LY-tunnuksen saaneita verohallinnon asiakkaita on noin miljoona.

Patentti- ja rekisterihallituksessa elinkeinonharjoittajat merkitään kaupparekisteriin siinä aikajärjestyksessä, jossa päätökset niiden rekisteriin merkitsemisestä on tehty. Jokaiselle ilmoitetulle elinkeinotoiminnolle, yhteisölle tai säätiölle annetaan oma rekisterinumero. Rekisteriä on pidetty vuodesta 1896. Tähän mennessä rekisterinumero on annettu noin 780 000 yksikölle, joista edelleen on rekisterissä noin 472 000. Yhdistykset rekisteröidään yhdistysrekisteriin samoin siinä aikajärjestyksessä, jossa päätökset rekisteriin merkitsemisestä tehdään. Olemassa olevia rekisteröityjä yhdistyksiä on noin 105 000. Säätiöt merkitään säätiörekisteriin, jonne rekisteröityjä toimivia säätiöitä on noin 2 500. Yrityskiinnitysrekisteriä ylläpidetään elinkeinonharjoittajan kaupparekisterinumeron mukaisessa järjestyksessä.

Nykyisin elinkeinotoiminnasta ei ole olemassa yhteistä perusrekisteriä. Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA) perusrekisterityöryhmän omaksuman määritelmän mukaan yritystietojärjestelmä koostuu valtakunnallisista rekistereistä, joista keskeisiä ovat Patentti- ja rekisterihallituksen pitämät kaupparekisteri, yhdistysrekisteri ja säätiörekisteri sekä Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri. Tähän järjestelmään liittyvät olennaisesti myös verohallinnon asiakas-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisterit, koska Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri keskeisiltä osiltaan perustuu verohallinnon keräämiin tietoihin.

Nykyisen yritystietojärjestelmän rekisterinpidosta säädetään lukuisissa eri laeissa kuten kaupparekisterilaissa (129/1979), toiminimilaissa (128/1979), elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa (122/1919), yritysmuotokohtaisissa laeissa kuten osakeyhtiölaissa (734/1978), osuuskuntalaissa (247/1954), avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetussa laissa (389/1988), yhdistyslaissa (503/1989), säätiölaissa (109/1930), liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta annetussa laissa (1126/1990), verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999).

2.2. Norjan, Ruotsin ja Tanskan yhteisötunnusjärjestelmistä

Niin Norjassa, Ruotsissa kuin Tanskassakin on käytössä yksi tunnusjärjestelmä yhteisöjen tunnistamiseen.

Norjassa merkittävimpien julkisten rekistereiden hallinto ja ylläpito on 1 päivästä maaliskuuta 1995 alkaen keskitetty yhteen paikkaan (Lov av 3 juni 1994 nr 15 om Enhetsregisteret). Yksikkörekisteriin merkitään kaikki ne yksiköt, jotka ovat lain säännösten perusteella velvolliset liittymään johonkin liitännäiseen rekisteriin (tillknyttet register). Näitä rekistereitä ovat muun muassa sosiaaliturvan työnantajarekisteri, verohallinnon arvonlisäveroluettelo ja yritysrekisteri. Kaikki yksikkörekisteriin merkittävät saavat yhteisönumeron (organisasjonsnummer), joka samalla korvasi useat muut rekistereissä käytetyt numerot. Yhteisönumero oli aikaisemmin

kaupparekisteriä vastaavan järjestelmän tunnuksena. Kaikilla on oikeus saada yksikkörekisteristä yksikköä koskevat avoimet tiedot: yksikön nimi, osoite, yksikön muoto, toimiala, perustamisajankohta sekä toimivaa johtoa, elinkeinonharjoittajaa tai yhteyshenkilöä koskevat henkilötiedot. Vain viranomaisilla on oikeus saada tietoonsa suojatut tiedot.

Yhteisönumeroa (organisationsnummer) koskeva lainsäädäntö on Ruotsissa tullut voimaan vuonna 1975. Sitä koskevat määräykset ovat laissa oikeushenkilöiden yksilöintitunnuksesta (lag om identitetsbeteckning för juridiska personer m fl , SFS 1974:174). Yhteisönumero on rakenteeltaan henkilönumeron kaltainen kymmenen merkkiä sisältävä tunnus. Lain mukaan yhteisönumero annetaan kaikille oikeushenkilöille. Yksityisen elinkeinonharjoittajan tunnisteena käytetään henkilötunnusta. Yhteisönumeron antaa se viranomainen, joka rekisteröi oikeushenkilön perustamisen. Koko maan kattavaa rekisteriä annetuista yhteisönumeroista pitää verohallitus (riksskatteverket).

Tanskassa laki yritysten keskusrekisteristä on hyväksytty 22 päivänä toukokuuta 1996 (Lov om Det Centrale Virksomhedsregister, Nr. 417). Talousministeriön alaisuuteen on perustettu yritysten keskusrekisteri (Det centrale Virksomhedsregister, CVR), jonka hallinnosta vastaa Tilastokeskus. Rekisterin ylläpitoon kuuluvista tehtävistä huolehtii Tilastokeskus yhdessä työministeriön, elinkeino- ja yhtiöhallituksen sekä tulli- ja verohallituksen kanssa. Rekisteri sisältää tiedot juridisista yksiköistä, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa tai ovat työnantajia. Rekisteri sisältää yksiköiden perustiedot: rekisterinumeron, nimen, osoitteen, puhelin- ja faxnumeron, toimialan ja työntekijöiden lukumäärän. Lisäksi rekisteriin merkitään yritysmuotoa, toiminnan aloittamista ja lopettamista ja vastuunalaisia henkilöitä koskevia tietoja. Juridisille yksiköille annetaan yksiselitteinen tunnistusnumero (CVR-numero), joka muodostuu kahdeksasta numerosta. Tunnuksen pohjana on aikaisemmin tulli- ja verohallituksen antama SE-numero. Tunnuksen antaja määräytyy sen perusteella, mihin rekisteriin asiakas on velvollinen rekisteröitymään.

2.3. Nykytilan arviointi

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan asettama työryhmä esitti muistiossaan (Yritys- ja yhteisötunnusten yhtenäistäminen, JUHTA 3/1996), että Verohallitus ja Patentti- ja rekisterihallitus ottavat käyttöön LY-tunnuksen pohjalta kehitettävän järjestelmän ainoana kaikkia yrityksiä ja yhteisöjä kattavasti koskevana tunnusjärjestelmänä. Samalla mainittujen viranomaisten tuli laajentaa tunnuksen antamista niin, että se voidaan antaa myös luonnollisille henkilöille. Viranomaisten tuli myös selvittää ja kohdistaa kummankin viranomaisen järjestelmissä olevat yksiköt toisiinsa.

Tarve yhtenäiseen tunnusjärjestelmään on tuotu esiin muutoinkin useissa eri yhteyksissä ja selvityksissä. Muun muassa valtioneuvoston 2 päivänä toukokuuta 1996 tekemässä periaatepäätöksessä pk-yrityspoliittiseksi ohjelmaksi katsottiin pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevan hallintomenettelyn yksinkertaistamiseksi erityisen tärkeäksi, että veroviranomaisten, Patentti- ja rekisterihallituksen sekä Tilastokeskuksen tietojenkeruu ja tiedostot yhtenäistetään yhteisesti käytettäviksi ja täydennettäviksi. Tässä pk-yrityspoliittisessa ohjelmassa edellytettiin myös, että viranomaiset ottavat käyttöön LY-tunnukseen perustuvan yhtenäisen tunnusjärjestelmän. Myös nykyisen hallituksen ohjelmaan on kirjattu samaan asiaan liittyvä tavoite keventää pk-yrityksiin kohdistuvia hallinnollisia rasitteita muun muassa parantamalla pienten yritysten asiointimahdollisuuksia sähköisen tiedonsiirron käyttöä tehostamalla ja yhdistämällä eri viranomaisten tarvitsemien tietojen keruuta.

Niin ikään valtioneuvoston 22 päivänä lokakuuta 1998 tekemässä vuosia 1999-2001 koskevassa periaatepäätöksessä hallituksen toimintaohjelmaksi talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämiseksi edellytettiin aikaisemman vastaavan päätöksen mukaisesti, että viranomaiset ottavat yleisesti käyttöön liike- ja yhteisötunnuksen yhteisöjen tunnisteena.

3. Ehdotetut muutokset ja niiden syyt

3.1. Yksi ilmoitus

Yritysten kannalta velvollisuus tietojen antamiseen on rasite, joka vaatii yritykseltä työpanosta ja aiheuttaa kustannuksia. Perustettavassa uudessa järjestelmässä, yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä, tietojen keruu koordinoidaan siten, että tarvittavat tiedot voitaisiin antaa yhteisellä perustamisilmoituksella sekä kauppa- ja säätiörekistereihin että verohallinnon rekistereihin. Myös toiminnassa tapahtuneet muutokset ja toiminnan lopettaminen tai yhteisön purkaminen voitaisiin ilmoittaa viranomaisille yhteisellä lomakkeella. Näin vähennettäisiin yrityksen päällekkäistä tietojen antamisvelvollisuutta ja parannettaisiin asiakaspalvelua.

Ilmoitus voitaisiin jättää Patentti- ja rekisterihallitukseen, maistraatteihin, verohallinnon toimipisteisiin tai työvoima- ja elinkeinokeskuksiin. Maistraatit ovat toimineet jo vanhastaan Patentti- ja rekisterihallituksen paikallisviranomaisina. Verohallinnon toimipisteiden hyväksikäyttö taas on luontevaa, koska yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittävillä tiedoilla on yhteys verohallinnon perusjärjestelmiin. Samaten luontevaa on mahdollisuus jättää ilmoitus työvoima- ja elinkeinokeskuksiin, sillä keskukset opastavat muutenkin yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa ja huolehtivat kaupparekisterin paikallisviranomaistehtävistä. Näistä kaikista on muodostettavissa koko maan kattava palveluverkosto, joka täyttäisi varsin hyvin kansalaisille tarjottavien palvelujen läheisyyttä koskevat vaatimukset.

3.2. Yhteinen tunnus

Nykyisin yrityksiltä ja yhteisöiltä kerättyjen tietojen perusteella kukin viranomainen suorittaa oman toimintansa kannalta tarpeelliset tarkistukset. Tällöin joudutaan suorittamaan tarpeettomasti päällekkäisiä tietojenkäsittelytehtäviä. Yrityksen tai yhteisön on ilmoitettava myös muuttuneet tiedot jokaiselle viranomaiselle erikseen ja tieto jää vain asianomaisen viranomaisen tietoon. Tietojen ajantasaisuus on ilmeisesti heikompaa tämän seurauksena. Tietojen luotettavuus kärsii, kun tietoja päivitetään eri aikoina. Virallisten rekistereiden tiedoilta on kuitenkin voitava edellyttää luotettavuutta, koska niistä saatavia tietoja käytetään hallinnollisessa päätöksenteossa. Yhteisen tunnuksen puuttuminen yritysten ja yhteisöjen tunnisteena on vaikeuttanut tietojen välittämistä viranomaisten välillä.

Perustettavassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä Patentti- ja rekisterihallituksen oikeushenkilörekistereissä, yhdistysrekisteriä lukuunottamatta, ja verohallinnossa otetaan käyttöön yhteinen yritys- ja yhteisötunnus. Patentti- ja rekisterihallitus luopuu samalla kauppa- ja säätiörekisterinumeron käyttämisestä elinkeinoharjoittajan, yrityksen ja yhteisön tunnisteena. Yritys- ja yhteisötunnus vastaisi teknisesti verohallinnossa nykyisin käytettävää liike- ja yhteisötunnusta, LY-tunnusta.

Uudessa yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä tunnus annettaisiin välittömästi yrityksen tai yhteisön perustamisilmoituksen saavuttua jollekin järjestelmään kuuluvalle ilmoituksia kirjaavalle viranomaiselle. Tämä on välttämätöntä, jotta eri viranomaisille lähetettävät perustamisilmoituksen osat voidaan myöhemmin yhdistää oikeaan yritykseen tai yhteisöön. Toiminimen suojasta, joka alkaa perustamisilmoituksen saapumisesta viranomaiselle, säädetään toiminimilaissa. Yritys- ja yhteisötunnus ei kerro mitään yrityksen tai yhteisön tilasta. Myöskään rekisteröinnillä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin ei sellaisenaan olisi oikeutta luovaa vaikutusta. Vasta merkinnällä Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kauppa- tai säätiörekisteriin tai verohallinnon ennakkoperintä-, arvonlisäverovelvollisten tai työnantajarekisteriin on ne oikeudelliset vaikutukset, jotka näitä koskevien säännösten mukaan rekisteröintiin liittyy.

Kuten edellä on todettu, yhteinen tunnus mahdollistaisi yritysten ja yhteisöjen sähköisen siirron nykyistä laajemmin niin viranomaistoiminnassa kuin myös yritysten ja viranomaisten välillä. Yhteinen tunnusjärjestelmä olisi merkittävä myös yritysten sekä rahoitus- ja vakuutuslaitosten omien tietojärjestelmien kannalta. Se voisi toimia myös apuna taloudellisten väärinkäytösten ja har-

maan talouden rajoittamisessa.

3.3. Yritystietovaraston muodostuminen

Ehdotetun lain mukaisen tietojärjestelmän toteuttaminen mahdollistaisi samalla uuden yritysten ja yhteisöjen tunniste- ja perustietoja sisältävän yritys- ja yhteisötunnusrekisterin perustamisen. Järjestelmää ja siihen liittyvää rekisteriä ylläpitäisivät Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallitus yhdessä. Kyseisestä rekisteristä muodostuisi varsin merkittävä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän osa, koska siihen sisältyisi suurin osa itse järjestelmään talletettavista tiedoista. Järjestelmään merkittäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen kauppa- ja säätiörekistereihin merkityt yksiköt sekä yksiköt, joille verohallinnossa on aikaisemmin annettu LY-tunnus. Viimeksi mainittuja ovat kaikki tuloverolain (1535/1992) 3 §:ssä tarkoitetut yhteisöt ja 4 §:ssä tarkoitetut yhtymät sekä 5 §:ssä luetellut yhteisetuudet. Myös luonnollisille henkilöille on vuoden 1998 alusta alkaen annettu verohallinnossa LY-tunnus, jos henkilö merkitään ennakkoperintärekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin tai rekisteröidään säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi.

Yritys- ja yhteisötunnusrekisterin tiedot olisivat julkisia. Tarkoituksena on, että nämä tunniste- ja perustiedot saataisiin helposti ja maksutta yleisten tietoverkkojen kautta tietoja tarvitsevien käyttöön. Näin kuka tahansa voisi tarkistaa muun muassa rekisteröidyn yksikön tilan ja sen, mihin järjestelmään liittyvistä rekistereistä se on liitetty. Tällainen järjestely vastaisi myös eduskunnan 13 päivänä joulukuuta 1999 verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain käsittelyn yhteydessä hyväksymää lausumaa. Siinä edellytettiin muun muassa, että hallitus selvittää kevätistuntokauden 2000 aikana toimenpiteet, joilla voidaan ulottaa yritysten sähköinen tarkastusoikeus Internet-yhteyksiä käyttäen ennakkoperintä- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin siten, että tässä yhteydessä voidaan luopua myös pelkästään ennakkoperintärekisteristä poistettujen julkaisemisesta.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset ja yritysvaikutukset

Valtakunnallisesti yhteiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään siirtyminen aiheuttaa *julkiselle taloudelle kustannuksia* siirtymävaiheessa. Käyttöönoton jälkeen yhteisen tunnuksen antaminen ja käyttö merkitsisi kuitenkin hallinnolle säästöjä nykyiseen monen tunnuksen järjestelmään verrattuna. Yhteinen tunnus mahdollistaisi yritystietojen konekielisen siirron entistä laajemmin, esimerkiksi tilinpäätöstietojen siirtämisen viranomaiselta toiselle. Tämä pienentäisi osaltaan tiedonkeruukustannuksia.

Vaikka LY-tunnus on jo käytössä yritysten ja yhteisöjen tunnisteena verohallinnossa ja osittain Patentti- ja rekisterihallituksessakin sen omien tunnusten ohella, yhteiseen järjestelmään siirtymisestä syntyy varsinkin perustamisvaiheeseen liittyviä kustannuksia. Pelkästään uuden yhteisen tietojärjestelmän perustamisen kustannukset henkilötöineen ja laiteinvestointeineen ovat noin 7 miljoonaa markkaa. Valmistelun aikataulusta johtuen osa näistä kustannuksista on jo suoritettu.

Uuden tietojärjestelmän käyttöönotto edellyttää kaupparekisterissä ja verotuksen rekistereissä jo olevien yritysten ja yhteisöjen kohdentamista toisiinsa, mikä on varsin suuritöinen tehtävä. Työmäärää kasvattaa erityisesti vaatimus kohdentamisen virheettömyydestä. Noin 80 % yrityksistä ja yksiköistä ovat kohdennettavissa ohjelmallisesti, mutta jäljelle jäävä osa vaatii henkilöstön käyttöä. Meneillään olevan käsityönä tapahtuvan kohdentamisen kustannuksiksi arvioidaan noin 4 miljoonaa markkaa. Viranomaiset joutuvat lisäksi muokkaamaan omat perusjärjestelmänsä yhteensopiviksi yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kanssa sekä päivittämään omiin tietojärjestelmiinsä yksiköiden kohdentamisen yhteydessä syntyvät muutokset ja havaittujen virheiden korjaukset. Tähän arvellaan kuluvan Verohallituksessa noin 15 ja Patentti- ja rekisterihallituksessa 7 henkilötyövuotta. Yhteensä perusjärjestelmien muutoskustannukset ovat sekä Verohallituksessa että Patentti- ja rekisterihallituksessa kummassakin noin 6 miljoonaa markkaa. Osa

myös näistä kustannuksista on jaksottunut jo aikaisemmille vuosille.

Edellä mainitut järjestelmän valmistelutyön kustannukset on katettu ja jäljellä olevat työt katetaan mainittujen viranomaisten normaalien vuotuisten talousarvioiden puitteissa. Järjestelmän käyttöönoton arvioidaan vaativan Patentti- ja rekisterihallituksessa muutaman henkilön lisätyöpanoksen, mikä on katettavissa viraston kantarekisterien tulorahoituksella. Verohallinnossa arvioidaan, ettei järjestelmän käyttöönotto edellytä sisäänajovaiheen jälkeen lisähenkilöstöä verohallintoon. Maistraattien ja työvoima- ja elinkeinokeskusten osalta järjestelmän käyttöönotosta ei seuraa olennaisia henkilöstötarpeeseen vaikuttavia tehtävämuutoksia. Järjestelmän muusta ylläpidosta ei ole esitettävissä tarkkaa arviota, mutta viranomaisten säästöt päällekkäisen käsittelyn poistumisen johdosta, arviolta noin miljoona markkaa vuodessa, kattanevat ainakin osaksi kyseiset kustannukset.

Järjestelmän olennaisimmat *taloudelliset hyödyt* ovat välillisiä. Hyödyt seuraavat tietojen käsittelyn, siirtelyn ja luotettavuuden parantumisesta niin viranomaisten kesken kuin talouselämässä muutoinkin. Näiden määrää on vaikea arvioida, mutta hyödyt voidaan perustellusti olettaa huomattaviksi. Toisaalta myös ilmoitusvelvollisille yrityksille ja yhteisöille syntyy keskitetystä ilmoitusjärjestelystä säästöjä, joiden tarkka määrä on samaten vaikeasti arvioitavissa. Erilaisten teoreettisten laskelmien perusteella näiden voidaan olettaa kuitenkin olevan vähimmillääkin 10 miljoonaa markkaa vuositasolla.

Kaupparekisterilakia ehdotetaan jäljempänä esitetyin perustein muutettavaksi siten, että yksityisten elinkeinonharjoittajien rekisteröintivelvollisuus yhdenmukaistuisi vastaamaan verohallinnon jossain määrin suurempaa asiakaskantaa. Kun kaupparekisteri-ilmoitukset ovat maksullisia, aiheutuisi tarvittavista ilmoituksista rekisteröimättömille elinkeinonharjoittajille lähinnä kertaluonteinen ilmoituskustannus.

4.2. Organisaatiovaikutukset

Uudessa yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä yhdistettäisiin kaupparekisterin, säätiörekisterin ja verohallinnon yritysrekisterien ilmoitukset yhdeksi ilmoitukseksi, joka voitaisiin jättää joko Patentti- ja rekisterihallitukseen, maistraatteihin, verohallinnon toimipisteisiin tai työvoima- ja elinkeinokeskuksiin. Työvoima- ja elinkeinokeskukset hoitavat alueellaan moninaisia yritystoiminnan edistämiseen liittyviä tehtäviä, minkä johdosta ne soveltuvat luontevasti myös yritysten rekisteröintitehtäviin. Keskukset hoitavat jo nykyisellään sopimuspohjaisesti muun muassa kaupparekisteriin liittyviä tehtäviä. Ehdotetussa järjestelmässä yhdistyisivät Patentti- ja rekisterihallitukselle tehtävät kauppa- ja säätiörekisteri-ilmoitukset verohallinnolle tehtäviin ilmoituksiin, joten myös verohallinnon toimipisteiden hyödyntämistä paikallisviranomaisina soveliaassa laajuudessa on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Maistraatit ovat jo taas vanhastaan toimineet Patentti- ja rekisterihallituksen paikallisviranomaisina kauppa- ja yhdistysrekisteriasioissa. Yhdistysrekisterin jäädessä tunnusjärjestelmän ulkopuolelle, ei ilmoitusasiointi yhdistysrekisteriin olisi Patentti- ja rekisterihallituksen lisäksi mahdollista muualla kuin maistraateissa.

Ehdotetun organisoinnin pohjalta muodostuisi koko maan hyvin kattava paikallisviranomaisorganisaatio. Maistraatteja on, Ahvenanmaan lääninhallitus mukaan lukien, sivutoimipisteineen 59, työvoima- ja elinkeinokeskuksia 15, verovirastoja 9 ja verotoimistoja sivupisteineen 145, joista muodostuisi varsin tiheä palveluverkosto. Ehdotus merkitsee yhteistyötä Patentti- ja rekisterihallituksen ja verohallinnon kesken ilmoitusten käsittelyssä, minkä vuoksi jokaisessa vastaanottopisteessä on hallittava kummankin viranomaisen perusrutiinit. Tämä edellyttää, että alkuvaiheen koulutuksen lisäksi tietotaitoa ylläpidetään kouluttamisella ja tiedottamisella.

Henkilöstövaikutuksista ei tarkkaa arviota ole saatavilla. On kuitenkin selvää, että ilmoitusmäärien jakautuminen nykyistä laajempaan palvelupisteverkostoon voi vaikuttaa näitä asioita kussakin yksikössä käsittelevien henkilöiden tarpeeseen. Kun viime kädessä asiakkaan asiana on valita haluamansa vaihtoehtoinen palvelupiste, on tästä asiakaskysynnästä riippuvaisen henkilöstötarpeen tai sen muutosten arviointi ennenaikaista. On

syytä myös huomata, että nähtävissä oleva nopea kehitys sähköisen asioinnin osalta tullee jo lähitulevaisuudessa vaikuttamaan vähentävästi henkilökohtaisten asiointipalvelujen kysyntään. Valtioneuvoston 5 päivänä helmikuuta 1998 tekemässä sähköistä asiointia koskevassa periaatepäätöksessä edellytettiin virastojen huolehtivan siitä, että merkittävä osa hakemuksista voidaan saattaa vireille verkkojen kautta vuoteen 2001 mennessä. Nyttemmin on saatu aikaan muun muassa lainsäädännölliset edellytykset kehitystyölle, erityisesti vuoden 2000 alusta voimaan tullut laki sähköisestä asioinnista hallinnossa (1318/1999), varmennepalvelujen käynnistyminen sekä ohjeet ja pelisäännöt verkkopalveluiden rakentamisen ja verkoissa toimimisen olennaisista kysymyksistä. Verkkoasiointi soveltuneekin erityisen hyvin rekisteri-ilmoituksiin ja siihen voidaan liittää luontevasti verkossa tapahtuvaa neuvontaa ja opastusta. Teknisten ja juridisten esteiden väistyttyä on oletettavissa julkisen verkkoasioinnin yleistyvän hyvinkin nopealla aikataululla ja samalla vähentävän henkilökohtaisen asioinnin tarvetta. Näiden vaikutusten yksityiskohtainen arviointi ei kuitenkaan tässä vaiheessa ole mahdollista.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan suorittamien perusselvitysten ja ehdotusten pohjalta Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallitus käynnistivät 28 päivänä kesäkuuta 1996 projektin, joka määritteli yhtenäisen tunnistejärjestelmän käyttöönoton verohallinnossa ja Patentti- ja rekisterihallituksen oikeushenkilörekistereissä siten, että tunnisteena käytetään liike- ja yhteisötunnusta. Projekti myös määritteli LY-tunnuksen antamismenettelyn luonnollisten henkilöiden elinkeinotunnukseksi.

Projekti, joka otti nimekseen Tunnusprojekti, saatiin päätökseen toukokuussa 1997. Sen loppuraportti koostui LY-tunnuksen antamiseen ja ylläpitoon liittyvien toimintojen tavoitetilan kuvauksesta (osa I) sekä nykytilan kuvauksesta (osa II). Verohallinnossa otettiin käyttöön LY-tunnus elinkeinotoimintaa harjoittavien luonnollisten henkilöiden tunnisteena vuoden 1998 alusta.

Vuoden 1998 tammikuussa käynnistettiin Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallituksen yhteinen jatkoprojekti, jonka tehtävänä oli määritellä tunnusjärjestelmän tekninen ratkaisumalli. Hankkeen tehtäviin kuului myös nykyisten yksiköiden kohdentaminen, lainsäädäntömuutosten valmistelu, yhteisten lomakkeiden suunnittelu, teknisen ratkaisumallin määrittely, suunnittelu ja toteutus sekä koulutuksen ja tiedotuksen suunnittelu ja toteutus.

Hankkeen yhteydessä valmistellun ehdotuksen ja siitä pyydettyjen lausuntojen jälkeen on yritys- ja yhteisötietolakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevaa hallituksen esitystä valmisteltu virkamiestyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä yhteistyössä Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallituksen kanssa. Samanaikaisesti on jatkettu yritys- ja yhteisötietojärjestelmän suunnittelua ja toteutusta.

Esitys perustuu edellä mainittuun virkamiesjatkovalmisteluun ja siitä vielä pyydettyihin lausuntoihin.

5.2. Lausunnot

Tunnusprojektin vuonna 1997 valmistuneesta loppuraportista saatiin lausunnot 20 viranomaiselta ja järjestöltä, minkä lisäksi Verohallitus hankki siitä lausunnot lääninverovirastoilta. Lausunnoista on laadittu Verohallituksessa yhteenveto (29.9.1997). Kaikissa lausunnoissa kannatettiin raportissa esitettyä uudistusta eräin yksityiskohtiin liittyvin varauksin. Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallituksen yhteishankkeena tapahtuneen jatkovalmistelun yhteydessä valmistui vuonna 1999 esitys tarvittavasta lainsäädännöstä. Esityksestä saatiin pyydetyt 18 ja yksi omaehtoinen lausunto viranomaisilta ja järjestöiltä. Tunnusjärjestelmän tarpeellisuudesta ei lausunnonantajilla ollut eriäviä mielipiteitä, mutta sen toteuttamisen organisoinnista, teknisestä järjestelystä sekä ehdotetun uuden rekisterin luonteesta, tietosisällöstä ja vastuusuhteista lausuntoihin sisältyi runsaasti kannanottoja ja osin poikkeavia näkemyksiä. Oikeusministeriö esitti harkittavaksi vaihtoehtoisia menettelyjä tunnuksen antamiseen,

sisäasiainministeriö ja Suomen Lakimiesliitto vastustivat ehdotettua maistraattien paikallisviranomaisroolin heikentämistä ja suurimpien työntekijäjärjestöjen järjestöpäälliköiden lausunnossa epäiltiin tarvetta liittää yhdistykset tunnusjärjestelmään. Myös näistä lausunnoista on laadittu Verohallituksessa yhteenveto (12.11.1999).

Kauppa- ja teollisuusministeriössä valmisteltiin edellä mainitun esityksen pohjalta luonnos hallituksen esitykseksi, josta vielä pyydettiin lausuntoja. Lausunto saatiin pyydetyiltä 13 viranomaiselta, yhteistyöelimeltä ja työntekijäjärjestöltä sekä viideltä muulta järjestöltä. Lausunnoissa on osin toistettu aikaisemmin esitettyjä näkemyksiä, uudet kannanotot liittyivät lähinnä järjestelmän edellyttämään säädöstekniseen toteuttamiseen. Hallituksen esityksessä on lausunnoissa esiin tuodut seikat mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan huomioon. Olennaisin tarkistus on eräiden keskusjärjestöjen toivomuksesta tapahtunut yhdistysrekisterin jättäminen toistaiseksi tunnusjärjestelmän ulkopuolelle. Rekisterin myöhempi liittäminen järjestelmään on tarkoitus selvittää erikseen ottamalla tällöin huomioon yhdistystoiminnan luonteesta siihen liittyvät lainsäädännölliset erityisehdot.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Yritys- ja yhteisötietolaki

1 §. *Lain soveltamisala.* Lain tarkoituksena on saada aikaan järjestely, joka mahdollisimman kattavasti mahdollistaa yhden yhtenäisen tunnuksen antamisen kaikille oikeushenkilöille sekä elinkeinotoimintaa harjoittaville luonnollisille henkilöille ja muille yksiköille. Tunnusten antaminen toteutettaisiin tarkoitusta varten luotavan tietojärjestelmän ja siihen sisältyvän yritys- ja yhteisötunnusrekisterin avulla. Järjestelmää ylläpitäisivät Patentti- ja rekisterihallitus ja Verohallitus. Järjestelmä mahdollistaisi järjestelmää ylläpitävien viranomaisten eri rekistereihin menevien ilmoitusten yhdistämisen siten, että kaikki nämä voitaisiin jättää yhdelle viranomaiselle ja päällekkäiseltä perus- ja tunnistetietojen keräämiseltä jatkossa vältyttäisiin. Yritys- ja yhteisötunnustiedoista sekä erinäisistä järjestelmään talletettavista perus- ja tunnistetiedoista muodostettaisiin tässä yhteydessä yritys- ja yhteisötunnusrekisteri, jonka tiedot olisivat julkisia.

Pykälässä määritellään lain soveltamisala. Sen 1 momentissa säädetään ilmoituksista ja tietojen käsittelystä luotavassa uudessa tietojärjestelmässä. Kun ilmoitusmenettelyä pyritään yhtenäistämään, on lähtökohtana ollut, että tähän lakiin sisältyviä yleisiä säännöksiä muun muassa ilmoitusten antamisesta, ilmoitusvelvollisista ja ilmoitusten käsittelystä noudatetaan myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmään liittyviin erityislainsäädäntöön perustuviin rekistereihin tehtävien ilmoitusten osalta. Erityislaeissa säädettäisiin vain näitä yleissäännöksiä täydentävistä vaatimuksista. Pykälän 2 momentissa on tätä tarkoittava soveltamissäännös.

2 §. *Määritelmät.* Pykälään sisältyy määritelmät keskeisille laissa käytetyille ilmauksille ja käsitteille. Lain soveltamisalaan kuuluu, niin kuin 3 §:stä tarkemmin ilmenee, varsin monen muotoisia yksiköitä, joille ei vakiintuneita oikeudellisia määritteitä käyttäen ole löydettävissä yhteistä määritettä. Tämän vuoksi on ehdotetussa laissa päädytty käyttämään näiden yksiköiden ryhmittelyssä karkeaa jaottelua yhteisöihin, yrityksiin ja muihin rekisteröintivelvollisiin sisällöltään jossain määrin vakiintuneista määritteistä poikkeavassa muodossa. Yhteisöllä tarkoitetaan siten tässä yhteydessä kaikkia yksityis- ja julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä, myös säätiöt mukaan lukien, niiden toiminnan luonteesta riippumatta. Yrityksellä taas tarkoitettaisiin kaikkia elinkeinotoimintaa harjoittavia yhteisöjä ja luonnollisia henkilöitä sekä 3 §:n 1 momentissa mainittuja muita kuin elinkeinotoimintaa harjoittamattomia yhteisöjä tarkoittavia yksiköitä kuten erinäisiä yhteenliittymiä ja yhtymiä. Rekisteröinti-

velvollisilla puolestaan tarkoitetaan kaikkia yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin rekisteröitäviä yksiköitä, jolloin mukaan luetaan myös 3 §:n 2 momentissa mainitut muut kuin elinkeinoa harjoittavat verohallinnon rekistereihin merkittävät henkilöt tai yksiköt.

Rekisteröintivelvollisten oikeudellisen luonteen moninaisuudesta johtuu myös järjestelmän nimikkeen valinta. Yhden yhtenäisen kaikkia ilmoitusvelvollisia kuvaavan oikeudellisen määritteen puuttumisen vuoksi on ehdotuksessa päädytty käyttämään tietojärjestelmää kuvaavana nimikkeenä yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Samalla perusteella on päädytty ehdottamaan rekisteröintivelvollisia yksilöivän tunnuksen nimikkeeksi yritys- ja yhteisötunnus, vaikka käytännössä lyhyemmän nimikkeen käyttö olisi luonnollisesti vaivattomampaa. Tunnus itsessään perustuisi teknisesti verohallinnossa nykyisin annettavaan liike- ja yhteisötunnukseen (LY-tunnus). Yritys- ja yhteisötunnus korvaisi Patentti- ja rekisterihallituksessa käytössä olevat kauppa- ja säätiörekisterinumerot. Tunnus identifioisi yrityksen, mikä ei vielä sellaisenaan merkitsisi elinkeinoharjoittajan, yrityksen tai yhteisön rekisteröitymistä. Vasta kantarekistereihin rekisteröinti synnyttäisi kyseisiä rekistereitä koskevien säännösten mukaiset oikeusvaikutukset.

Pykälässä on myös määritelty erikseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmä, yritys- ja yhteisötunnusrekisteri ja kantarekisteri. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä on viranomaiskäyttöön tarkoitettu atk-pohjainen järjestelmä, johon talletetaan erinäisiä järjestelmään liittyviin kantarekistereihin rekisteröitäviä tietoja. Järjestelmä palvelee yritys- ja yhteisötunnuksen antamismenettelyä, yhdistetyn ilmoitusmenettelyn edellyttämää talletettavien tietojen siirtoa kantarekistereihin, perus- ja tunnistetietojen rekisteröimistä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin sekä kantarekisterien tietojen päivittämistä viimeksi mainittuun rekisteriin. Järjestelmään liittyvänä ja osana siitä toimii yritys- ja yhteisötunnusrekisteri, johon rekisteröidään laissa mainitut kantarekisterien julkiset perus- ja tunnistetiedot, ja josta on kansalaisten tietojensaannin helpottamiseksi yhteydet yleisiin tietoverkkoihin. Kantarekistereitä ovat Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämät kauppa- ja säätiörekisterit sekä verohallinnon ylläpitämät työnantaja-, ennakkoperintä- ja arvonlisävelvollisten rekisterit.

3 §. *Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävät yksiköt.* Pykälässä on lueteltu yleisluonteisesti ne yritykset, yhteisöt ja muut yksiköt, joita koskevia tietoja talletettaisiin yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ja tulisivat siten lain soveltamisen piiriin. Vaikka luettelo pyrkii olemaan tyhjentävä, perusedellytyksenä järjestelmään rekisteröimiselle on lainsäädännöllinen velvoite ja eräissä tapauksissa oikeus ilmoittautua yhteen tai useampaan järjestelmään liittyvään kantarekisteriin. Luettelo näin ollen on lähinnä lain käyttäjää informoiva ja siinä käytetty jaottelu 2 §:n määritelmien kanssa lain systematiikkaa palveleva.

Lakia sovellettaisiin sen kaltaisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, joille jo ennen lain voimaantuloa on verohallinnossa annettu LY-tunnus tai jotka on merkitty Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämiin kauppa- tai säätiörekisteriin.

Pykälän 1 momentin mukaan rekisteröitäviä olisivat ensinnäkin luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa (liike- tai ammattitoimintaa). Niinikään lain soveltamisalaan kuuluvina pidettäisiin kaikkia kantarekistereihin merkittäviä niin yksityis- kuin julkisoikeudellisiakin yhteisöjä. Lain soveltamisen piiriin tulisivat myös säätiöt, joita oikeudellisesti ei pidetä yhteisöinä. Lakia sovellettaisiin avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin, joita tuloverolain (1535/1992) mukaan käsitellään elinkeinoyhtyminä sekä myös muihin elinkeinotoimintaa harjoittaviin yhtymiin ja verotusyhtymiin. Viimeksi mainittuja ovat tuloverolain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitetut sellaiset kahden tai useamman henkilön muodostamat yhteenliittymät, joiden tarkoituksena on kiinteistön viljely tai hallinta. Samaten tuloverolain 5 §:ssä tarkoitetut yhteisetuudet eli yhteismetsä, tiekunta, kalastuskunta ja jakokunta sekä muu niihin verrattava yhteenliittymä olisivat lain soveltamisen piirissä. Ulkomaisen yhteisön tai säätiön Suomessa oleva sivuliike olisi lain soveltamisalan piirissä, samoin Suomessa rekisteröity eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä ja muualla rekisteröidyn etuyhtymän suomalainen toimipaikka. Ul-

komainen elinkeinonharjoittaja voi myös ilman Suomessa olevaa kiinteää toimipaikkaa tulla hakemuksesta arvonlisäverovelvolliseksi arvonlisäverolain (1501/1993) 12 §:n 2 momentin nojalla, jolloin hänellä on oltava Suomessa edustaja ja hän saa yritys- ja yhteisötunnuksen.

Pykälän 2 momenttiin on eroteltu omaksi ryhmäkseen sellaiset verohallinnon asiakkaat, jotka eivät kuulu mihinkään 1 momentissa lueteltuun ryhmään. Kaikki ennakkoperintälain (1118/1996) 31 §:ssä tarkoitetut säännöllisesti palkkoja maksavat työnantajat, jotka merkitään työnantajarekisteriin, saavat yritys- ja yhteisötunnuksen. Tällainen työnantaja voi olla muukin kuin 1 momentissa mainittu yksikkö, esimerkiksi kotitaloustyönantaja. Niinikään kaikille arvonlisäverolaissa tarkoitetuille arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittäville ja sellaisiksi hakeutuville annetaan yritys- ja yhteisötunnus. Samaten maa-, metsä- ja porotalouden harjoittajille ja kiinteistön vuokralle antajille annetaan yritys- ja yhteisötunnus, jos nämä toimivat säännöllisesti palkkoja maksavana työnantajana tai ovat arvonlisäverovelvollisia tai hakeutuvat sellaisiksi. Yritys- ja yhteisötunnus annetaan myös ennakkoperintälaissa tarkoitetuille työkorvausten saajille, jotka merkitään ennakkoperintärekisteriin. Ennakkoperintälain 25 §:ssä tarkoitettuja suoritusten saajia ovat elinkeinotoimintaa ja maataloutta harjoittavat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt. Yritys- ja yhteisötunnus annetaan myös muuta tulonhankkimistoimintaa harjoittavalle henkilölle, joka hakeutuu ennakkoperintärekisteriin.

4 §. *Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavat tiedot.* Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettaisiin rekisteröitävistä erinäisiä sellaisia tunniste- ja perustietoja, jotka merkitään myös asianomaisiin kantarekistereihin. Järjestelmän perustana ovat siihen talletetut yritys- ja yhteisötunnukset. Muut järjestelmään talletettavat tiedot on pykälässä jaettu kahteen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän muodostavat ilmoituksiin perustuvat tunnistetiedot, jotka mahdollisten tarkistustoimien jälkeen talletetaan sellaisenaan järjestelmään. Näitä tietoja ovat muun muassa toiminimi ja kotipaikka sekä yhteystiedot. Luonnollisesta henkilöstä talletettaisiin järjestelmään nimen lisäksi henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika ja siihen liittyvä järjestelmän sisäinen tunniste.

Pykälän 2 momentissa luetellaan järjestelmään talletettavat perustiedot, jotka myös pääsääntöisesti pohjautuvat rekisteröintivelvollisen ilmoituksiin. Näiden tallennus voi tapahtua vasta merkinnästä vastaavan kantarekisterin pitäjän käsittelyn jälkeen. Esimerkiksi tietoa rekisteröintivelvollisen merkinnästä kantarekisteriin ei voida luonnollisestikaan kirjata yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ennen mainitun rekisteröinnin tapahtumista. Osa näistä tiedoista on myös sellaisia, että ne perustuvat viranomaisen omaan aloitteeseen tai muulta viranomaiselta saatuun tietoon.

Momentin 1 kohdan mukaan järjestelmään talletetaan toimialaa tai toiminnan laatua koskeva tieto. Toimiala on oleellinen yritystä tai yhteisöä kuvaava tieto. Toimialan sisällyttäminen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sellaisena kuin se tapahtuu Patentti- ja rekisterihallituksen rekistereihin ei olisi kuitenkaan tarkoituksenmukaista. Sen sijaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettaisiin tieto päätoimialasta sen mukaan kuin se määritellään verohallinnon käsittelyssä. Siten päätoimiala ilmoitettaisiin perustamisilmoituksella, jonka jälkeen verohallinto antaa päätoimialalle Tilastokeskuksen luokitusstandardin (TOL 95) mukaisen toimialakoodin. Tämä verohallinnon ylläpitämä päätoimialatieto olisi nähtävissä myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tietopalvelussa. Laajempi toimialatieto olisi entiseen tapaan tarkistettavissa Patentti- ja rekisterihallituksen rekistereistä tai siellä säilytettävistä asiakirjoista.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettaisiin myös tieto yrityksen kielestä sellaisena kuin se merkitään verohallinnon asiakasrekisteriin. Tällä hetkellä kielivaihtoehdot ovat kielilaissa tarkoitetut kansalliskielet suomi ja ruotsi. Kielivaihtoehto ilmoitettaisiin perusilmoituksessa, jonka jälkeen tieto välittyisi verohallinnon asiakastietokantaan. Yhteydenotot verohallinnosta verovelvolliseen, muun muassa veroilmoituslomakkeiden lähettäminen, voisi näin tapahtua alusta lähtien kielilain edellyttämällä tavalla. Yrityksen kieli on myös tilastoitava tekijä. Nykyisin voimassa olevan liike- ja yhteisötunnuksen

luovuttamisesta annetun lain (1126/1990) mukaan verohallinto luovuttaa Tilastokeskukselle tiedon muun muassa yrityksen kielestä. Tarkoituksena on, että tiedot luovutettaisiin kahden vuoden siirtymäajan jälkeen yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä.

Momentin 2 kohdan mukaan järjestelmään talletetaan rekisteröintivelvollisen toiminnan harjoittamisen muoto. Yritysmuotona yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen määrittelemä oikeudellinen muoto ja jos tätä ei ole, verohallinnon asiakastietokantaan merkitty yrityksen toimintamuoto.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettaisiin myös tiedot siitä, mihin kantarekistereihin, yhteen tai useampaan, yritys, yhteisö tai luonnollinen henkilö on merkitty. Kun oikeushenkilö eräissä tapauksissa syntyy vasta sen merkitsemisellä kantarekisteriin, tulee tämä myös huomioida yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin asiasta tehtävissä merkinnöissä.

Patentti- ja rekisterihallituksen kantarekisterien osalta järjestelmään talletettaisiin myös tieto hakeutumisesta asianomaiseen rekisteriin, jotta tieto vireilläolosta, perusilmoituksen peruuttamisesta, ilmoituksen hylkäämisestä tai sen raukeamisesta tulisi myös yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä nähtäväksi.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tulisi vielä talletettavaksi tiedot rekisteröintivelvollisen oikeudellisesta toimintakyvystä, toiminnan keskeytyksestä ja elinkeinotoiminnan lopettamisesta. Osa näistä tiedoista perustuisi rekisteröintivelvollisen ilmoitukseen ja osa tuomioistuimen tai viranomaisen tiedonantoon pohjautuvaan kantarekisterimerkintään. Näin esimerkiksi konkurssiin asettaminen tai sen raukeaminen varojen vähyyden vuoksi taikka tieto yrityssaneerauksesta perustuisi tuomioistuimelta saatuun tietoon. Rekisteröintivelvollisen ilmoituksen perusteella taas talletettaisiin muun muassa tieto selvitystilaan asettamisesta tai 12 §:n mukaisesta toiminnan keskeyttämisestä.

Oikeudellista toimintakykyä koskevat tiedot talletettaisiin yritys- ja yhteisötietojärjestelmään siten, että tiedot päivitettäisiin aina vain vallitsevaa tilannetta vastaavaksi, esimerkiksi onko yritys konkurssissa, yrityssaneerauksessa tai selvitystilassa. Järjestelmässä ei olisi historiatietoja eikä syytä, miksi esimerkiksi konkurssi on alkanut (velallis- vai velkoja-aloitteinen). Näin konkurssiin asettamisesta järjestelmään sisältyisi vain tieto "konkurssissa" ja sen alkamisajankohta. Samaten kun konkurssitila päättyisi esimerkiksi varojen vähyyden vuoksi ei konkurssia koskeva tieto sisältyisi enää järjestelmään. Aivan vastaava tilanne olisi muun muassa selvitystilan ja saneerauksen kanssa. Esimerkiksi tieto siitä, että yritys on ollut yrityssaneerauksessa, joka sittemmin on päättynyt, sisältyisi vain kaupparekisteriin.

5 §. *Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot.* Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään liittyisi osana siitä yleiseen käyttöön tarkoitettu yritys- ja yhteisötunnusrekisteri. Siihen merkittäisiin järjestelmään viranomaiskäyttöön talletettuja yritysten ja yhteisöjen perus- ja tunnistetietoja eräin rajoituksin. Yritys- ja yhteisötunnusrekisterin merkinnöillä ei olisi itsenäisiä oikeudellisia vaikutuksia, vaan vasta merkinnöillä viranomaisten omiin kantarekistereihin, kuten kaupparekisteriin tai ennakkoperintärekisteriin, voisi olla oikeutta luovia vaikutuksia. Tästä on erikseen säännös 17 §:ssä. Muunlainen järjestely voisi tuottaa tarpeettomia oikeudellisia ongelmia. Yritys- ja yhteisötunnusrekisterin ensisijaisena tavoitteena on toimia eräänlaisena viitetietokantana ja tiedonhaun helpottajana, minkä vuoksi on kuitenkin tärkeää, että tietoja ylläpitävät viranomaiset tarvittavin järjestelyin varmistavat osaltaan rekisteriin merkittävien tietojen vastaavuuden omiin järjestelmiinsä rekisteröitävien tietojen kanssa.

Koska yritys- ja yhteisötunnusrekisteri on julkinen rekisteri, lähtökohtana on, että siihen merkittävät tiedot ovat julkisia ja kaikkien saatavilla myös asianomaisissa kantarekistereissä. Näin on asian laita Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämien rekisterien osalta, verohallinnon rekisterien osalta ei tietojen luovuttamista ole ollut vastaavalla tavalla yhtenäisesti järjestetty. Tarkoitus onkin, että viimeksi mainittuihin rekistereihin merkitsemisestä talletettaisiin yritys- ja yhteisötietojärjestelmään perustiedot, jotka vain verotuksen tarpeita varten ylläpidettyjä tietoja koskevin poikkeuksin tulisivat myös yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittäviksi.

Käytännössä järjestely merkitsisi sitä, että verohallinnon rekistereistä tulisi yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä nähtäväksi ensinnäkin ennakkoperintärekisteriin merkintä ja rekisteröinnin voimassaoloaika. Samoin tulisi nähtäväksi tieto arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkinnästä sekä rekisteröinnin perusteesta ja voimassaoloajasta. Rekisteröinnin perustana on arvonlisäverovelvollisuus liiketoiminnasta, kiinteistön käyttöoikeuden luovuttajana, alkutuottajana, porotaloudesta, vastuuryhmän jäsenenä liiketoiminnasta tai paliskunnan osakkaana porotaloudesta. Arvonlisäverovelvollisuutta vastaavasti rekisteriin tehtäisiin merkintä vakuutusmaksuverovelvollisuudesta. Myös tieto yrityksen, yhteisön ja luonnollisen henkilön rekisteröinnistä työnantajaksi merkittäisiin yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

Pykälässä on erikseen säädetty niistä tiedoista, jotka talletetaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmään vain viranomaiskäyttöön verotuksen tarpeita varten ja joita ei siten merkitä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Näitä ovat tietyt luonnollisiin henkilöihin, kuolinpesiin ja yhtymiin liittyvät tiedot. Tietojen julkisuuteen sovelletaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia.

Luonnollisten henkilöiden yksityisyyden suojasta säädetään henkilötietolaissa (523/1999). Myös elinkeinotoimintaa harjoittavat henkilöt kuuluvat tämän suojan piiriin. Luonnollisen henkilön muuta kuin elinkeinotoimintaa kuvaavat tiedot eivät tule julkisiksi ja yleisesti saataville yritys- ja yhteisötietolailla. Henkilötunnusta ei 1 momentin 1 kohdan mukaan merkittäisi yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Samoin osoitetietona rekisteriin merkittäisiin vain yleiseen käyttöön tarkoitettu osoite, joka tosin voi olla samalla yrittäjän kotiosoite. Jos henkilö on pyynnöstään saanut esimerkiksi maistraatilta määräyksen kotikuntaansa, asuinpaikkaansa, tilapäistä asuinpaikkaansa, postiosoitettaan tai muuta vastaavaa osoitettaan koskevien tietojen salassapidosta (niin sanotut turvakieltoasiakkaat), hänen yhteys- ja kotipaikkatietojaan ei merkittäisi yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

Luonnollisen henkilön yksityistalouden suojaamiseksi 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin sellaisen luonnollisen henkilön, joka ei harjoita elinkeinotoimintaa, tietojen jäämisestä yritys- ja yhteisötunnusrekisterin ulkopuolelle. Tällaisia henkilöitä ovat muun muassa kotitaloustyönantajat ja omaishoitajat sekä ulkomailta vakuutuksen ottaneet yksityishenkilöt. Rekisteriin merkittäisiin vain yritys- ja yhteisötunnus, tieto siitä, onko kyseessä luonnollinen henkilö vai kuolinpesä, tieto verohallinnon asianomaiseen rekisteriin merkinnästä sekä tieto toiminnan mahdollisesta lopettamisesta. Luonnollinen henkilö, joka on merkitty verohallinnon rekisteriin, voisi kuitenkin mainittujen säännösten estämättä saada tietonsa julkisiksi ilmoittautumalla kaupparekisteriin.

Verotusyhtymille on annettu LY-tunnukset yleensä veroviranomaisten aloitteesta ja vain verotuksen tarpeita varten. Verotusyhtymä ei ole oikeushenkilö eikä se voi omissa nimissään ottaa esimerkiksi velkaa. Verotusyhtymän tietojen julkisena pitämiselle ei siten ole perusteluja. Verotusyhtymästä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä näkyisi vain yritys- ja yhteisötunnus sekä toimintamuototieto.

Pykälän 2 momenttiin sisältyy erityissäännös toimintansa lopettaneiden yksikköjen yhteystietojen säilyttämisestä rekisterissä. Yhteystiedot ovat tyypillisesti muuttuvaa tietoa, joka ajantasaisena palvelee niin viranomaisten kuin yksityistenkin yhteydenottotarpeita. Lopettaneista yksiköistä ei enää tule ajantasaista tietoa ja tavoitettavuuskin heikentyy nopeasti. Yhteystietojen harhaanjohtavaksi muuttumisen estäminen edellyttäisi, ettei tällaista tietoa säilytetä pysyvästi yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä. Momentissa onkin ehdotettu aikarajaksi yhtä vuotta laskettuna toiminnan päättymisestä. Tämän jälkeen yhteystiedot poistettaisiin rekisteristä.

6 §. *Luonnollisen henkilön yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyys.* Luonnollisen henkilön yritys- ja yhteisötunnus olisi pysyvä. Esimerkiksi yksityisen liikkeen jatkaminen osakeyhtiönä siten, että liike sijoitetaan apporttina perustettavaan yhtiöön, merkitsisi luonnollisen henkilön yritys- ja yhteisötunnuksen jäämistä perustajaosakkaan omaksi tunnisteeksi. Perustetulle osakeyhtiölle annettaisiin oma yritys- ja yhteisötunnus.

Jos henkilö yhden toiminimen lopetettuaan aloittaisi myöhemmin samalla toimialalla tai perustaisi uuden toiminimen, hän käyttäisi

toiminnassaan alkuperäistä yritys- ja yhteisötunnustaan.

Pykälän 2 momentin säännös perustuu tuloverolain 17 §:ään. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan elinkeinotoimintaa harjoittavaa kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen yhtymänä. Säännöksen mukaisesti yhtymälle annettava yritys- ja yhteisötunnus muodostaisi, konkurssipesälle annettavan tunnuksen ohella, poikkeuksen säännöstä, että rekisteröintivelvollisella voi olla vain yksi tunnus. Tämä uusi tunnus annettaisiin yksinomaan verotuksellisia tarpeita varten. Käytännössä se merkitsisi sitä, että yksityisen elinkeinonharjoittajan ollessa merkittynä kaupparekisteriin ei tunnus kaupparekisterissä muuttuisi, mutta verohallinnon rekistereissä samalla elinkeinotoiminnalla tulisi olemaan sekä henkilön että yhtymän tunnus.

7 §. *Oikeushenkilön yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyys.* Pykälän 1 momenttiin sisältyy perussäännös oikeushenkilön yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyydestä. Yritys- ja yhteisötunnus säilyisi muuttumattomana yrityksen koko elinkaaren ajan. Yrityksen oikeudellisen muodon muuttuminenkaan ei tähän vaikuttaisi, jos muodonmuutos toteutetaan oikeudellisesti pätevällä tavalla. Tunnus ei siten muuttuisi, jos esimerkiksi muutetaan avoin yhtiö kommandiittiyhtiöksi tai kommandiittiyhtiö avoimeksi yhtiöksi tai avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö osakeyhtiöksi siten kuin laissa avoimista yhtiöistä ja kommandiittiyhtiöstä säädetään, taloudellista toimintaa harjoittava yhdistys osuuskunnaksi siitä annetun lain (502/1989) mukaisesti tai osuuskunta osakeyhtiöksi osuuskuntalaissa säädetyllä tavalla. Periaatetta tunnuksen pysyvyydestä sovellettaisiin myös muun muassa vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) ja vakuutusyhtiölaissa (1062/1979) tarkoitettuihin yhtiömuodon muutoksiin. Tunnus olisi pysyvä, vaikka tuloverotuksessa yrityksen identtisyyden ei katsottaisikaan säilyvän. Tunnuksen pysyvyys on tärkeä, sillä yrityksen velvoitteet ja vastuut, muun muassa vastuu veloista, säilyvät tässäkin tilanteessa oikeudellisesti samoina yritysmuodon muutoksesta huolimatta.

Pykälän 2 momenttiin sisältyy erilliset säännökset yritys- ja yhteisötunnuksen antamisesta, säilymisestä ja lakkaamisesta oikeushenkilöiden sulautumistilanteessa ja 3 momenttiin oikeushenkilön jakautumisessa. Erilliset säännökset ovat tarpeen siksi, että näissä ei ole kysymys yritysmuodon muuttumisesta vaan järjestelyistä, joiden yhteydessä siihen osallisten oikeushenkilöiden lukumäärässä yhteenliittämisen tai jakautumisen seurauksena tapahtuu muutoksia. Säännökset koskevat kaikkia oikeushenkilöitä, jotka oikeudellisesti pätevästi voivat sulautua tai jakautua.

Pykälän 4 momenttiin sisältyy erityissäännös purkautuneen avoimen tai kommandiittiyhtiön toimintaa jatkavalle luonnolliselle henkilölle annettavasta yritys- ja yhteisötunnuksesta ja 5 momenttiin oikeushenkilön konkurssipesälle annettavasta yritys- ja yhteisötunnuksesta.

8 §. *Muiden rekisteröintivelvollisten tunnusten pysyvyys.* Pykälässä säädetään yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyydestä muutostilanteissa, joissa tunnuksen haltijana on jokin muu kuin luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Sen mukaisesti yritys- ja yhteisötunnus siirtyisi uudelle yksikölle tilanteissa, joissa toimintamuodon muutos voi tuloverolain 24 §:n mukaisesti tapahtua veroseuraamuksitta. Pykälässä on esimerkkeinä mainittu verotusyhtymä ja laivanisännistöyhtiö, joille annettu yritys- ja yhteisötunnus ei muuttuisi, vaikka ne muutettaisiinkin oikeushenkilöiksi.

9 §. *Yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen.* Uusi yritys tai yhteisö saisi yritys- ja yhteisötunnuksen antamansa perustamisilmoituksen perusteella. Ilmoitus voitaisiin toimittaa mille tahansa 10 §:ssä tarkoitetulle viranomaiselle. Postitse tulevat ilmoitukset osoitetaan Verohallituksen ja Patentti- ja rekisterihallituksen yhdessä tätä tehtävää varten avaamaan postilokeroon. Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että yritys- ja yhteisötietojärjestelmän käynnistämisvaiheessa tunnuksen antaisi ja merkitsisi rekisteriin joko Patentti- ja rekisterihallitus tai verohallinnon toimipiste riippuen siitä, kumman käsiteltäväksi tunnuksen antamista koskeva asia ensin tulee. Kyseiset viranomaiset ovat järjestelmään liittyvien kantarekisterien rekisterinpitäjiä ja vastaavat yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ylläpidosta. Näiden

perusjärjestelmiin on valmisteltu muutokset, joilla ne saadaan yhteensopiviksi uuden sovelluksen kanssa. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän käyttöönoton tulee tapahtua hallitusti, minkä vuoksi tunnuksen antaminen ja rekisteröinti on tässä vaiheessa tarpeen rajata mainittujen viranomaisten kiinteään yhteyteen perustuvassa sisäisessä verkossa tapahtuvaksi. Tarkoituksena on, että järjestelmän käyttöönoton jälkeen oikeus tunnusten antamiseen ja rekisteröintiin ulotettaisiin koskemaan vuoden 2001 aikana myös ainakin maistraatteja kun tarvittavat muun muassa järjestelmän toiminnan luotettavuuteen ja tietoturvallisuuteen liittyvät tietotekniset ratkaisut on selvitetty. Päätös asiasta voitaisiin ehdotuksen mukaan tehdä valtioneuvoston asetuksella.

Tunnus voidaan antaa myös viranomaisaloitteisesti ilman perustamisilmoitusta. Esimerkiksi verotusyhtymä syntyy yleensä viranomaisen aloitteesta verotuksen tarpeita varten. Niinikään rajoitetusti verovelvollisille voidaan antaa yritys- ja yhteisötunnus viranomaisaloitteisesti Suomessa sijaitsevan kiinteistön verotuksen vuoksi.

Pääsääntöisesti kullakin rekisteröintivelvollisella voi olla vain yksi yritys- ja yhteisötunnus. Säännöstä on kuitenkin laissa kaksi poikkeusta. Verohallinto antaa konkurssipesälle oman tunnuksen samoin kuin sellaiselle yksityisen elinkeinoharjoittajan kuolinpesälle, joka jatkaa toimintaa yli kolmen vuoden ajan. Nämä tunnukset annettaisiin verotuksellisista syistä eivätkä ne aiheuttaisi muutoksia Patentti- ja rekisterihallituksen rekistereihin.

10 §. *Perustamisilmoitus.* Yritys- ja yhteisötunnus annetaan rekisteröintivelvolliselle perustamisilmoituksen yhteydessä. Perustamisilmoituksella annetaan tiedot elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai yhteisön perustamisesta. Pykälän 1 momentissa säädetään tähän liittyvästä yleisestä ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitus toimitettaisiin Patentti- ja rekisterihallitukseen, maistraattiin, työvoima- ja elinkeinokeskukseen tai verohallinnon toimipisteeseen. Ilmoitusten vastaanottopisteiden organisointia on selostettu edellä yleisperustelujen yhteydessä. Tässä yhteydessä ei ole enää erityistä tarvetta nykyiseen järjestelyyn, jossa asunto-osakeyhtiöiden perustamisilmoitukset, samoin kuin muutkin näitä tietyin poikkeuksin koskevat ilmoitukset, voidaan jättää vain maistraattiin. Ehdotukseen ei ole tämän mukaisesti sisällytetty säännöstä muista ilmoituksista poikkeavasta menettelystä asunto-osakeyhtiöasioissa. Uuden järjestelmän myötä on myös tarkoitus luopua ainakin kaupparekisterissä nykyisin vaadittavista ilmoitusten kaksoiskappaleista samoin kuin siirtyä käyttämään optista luentaa liitetiedostojen tallentamisen muotona.

Pykälän 2 momentissa säädetään perustamisilmoituksen pääasiallisesta sisällöstä, jota täydentää asianomaisia kantarekistereitä koskevien lakien säännökset ilmoitettavista seikoista. Perustamisilmoitus muodostuisi kolmesta osasta. Perusosassa ilmoitettaisiin molempien viranomaisten tarvitsemat tunnistetiedot, tieto siitä, mihin rekistereihin ilmoittaudutaan sekä yhteydenottoa varten tarvittavat tiedot. Veroviranomaisen osassa ilmoitettaisiin veroviranomaisten tarvitsemat tiedot. Patentti- ja rekisterihallituksen osassa ilmoitettaisiin ne kauppa- tai säätiörekistereihin merkittävät seikat, joita ei ole ilmoitettu jo perusosassa. Siihen sisällytettäisiin lisäksi tarvittavat yritysmuotokohtaiset liitteet, esimerkiksi osakeyhtiön perustamispöytäkirja. Perustamisilmoituksen tekemistä varten vahvistettavan ilmoituslomakkeen veroviranomaisille tarkoitetussa osassa tulisi ilmoitettavaksi myös verotuksessa salassapidettäviä tietoja. Kaikkia viranomaisia, joille lomake voidaan jättää, koskisi sama vaitiolovelvollisuus näiden tietojen osalta kuin veroviranomaisia.

Pykälän 3 momentin mukaan 3 §:n 2 momentissa tarkoitetut rekisteröintivelvolliset voisivat antaa tietonsa erikseen tätä tarkoitusta varten vahvistettua lomaketta käyttäen. Tällaisella yksinkertaistetulla lomakkeella voitaisiin ilmoittaa verohallinnolle tarvittavia tietoja muusta kuin elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai yhteisön perustamisesta. Lomakkeella esimerkiksi kotitaloustyönantaja voisi hakeutua vain veroviranomaisten ylläpitämään työnantajarekisteriin ja muun tulonhankkimistoiminnan harjoittaja ennakkoperintärekisteriin.

11 §. *Muutos- ja lopettamisilmoitus.* Jotta yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tiedot tai järjestelmään liittyvät kantarekisterit pysyisi-

vät ajantasaisina, tulee niihin sisältyvien rekisteröitävien tietojen tai tietojen perusteissa tapahtuneista muutoksista tehdä järjestelmään muutos- tai lopettamisilmoitus. Tätä koskevat yleiset velvoitteet sisältyvät pykälän 1 momenttiin. Velvoite koskisi ensinnäkin yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittyjä tietoja lukuun ottamatta muulla tavalla päivitettäviä toimialatietoja ja oikeudellista toimintakykyä koskevia tietoja. Viimeksi mainittujen osalta on momentissa erikseen mainittu velvoite ilmoittaa elinkeinotoiminnan lopettamisesta ja yhteisön tai yhtymän purkautumisesta. Muilta osin toimintakykytiedot päivitetään järjestelmään pääasiassa viranomaismerkinnöin. Ilmoitusvelvollisuus koskisi toisaalta myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmään liittyviin kantarekistereihin sisältyviä seikkoja sen mukaan kuin niistä on erikseen säädetty. Näin esimerkiksi kaupparekisteriin merkityn yksikön yhtiöjärjestyksen, sääntöjen tai näitä vastaavan asiakirjan muuttamisesta tulee tehdä muutosilmoitus.

Tietojen ajantasaisuus edellyttäisi, että muutokset talletettaisiin ja rekisteröitäisiin ensi tilassa. Laissa ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista säätää, missä ajassa muutos- tai lopettamisilmoitus olisi annettava. Mahdolliset aikarajat ovat käytännössä jäykkiä ja voisivat joissakin tapauksissa jopa johtaa ilmoitusten viivyttämiseen. Tällöin olisi ilmeisesti harkittava muun muassa eri pituisten määräaikojen asettamista ilmoitettavien asioiden laadun perusteella. Riittävänä sääntelynä voidaankin pitää edellytystä tehdä ilmoitus viivytyksettä. Ilmoitus voidaan katsoa tehdyksi viivytyksettä, jos se on toimitettu tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle tavanomaisessa ajassa siitä, kun ilmoituksen tekeminen on ollut mahdollista. Yleensä huolellinen henkilö tekee ilmoituksen ensi tilassa siitä, kun muutos on tapahtunut ja siitä on voitu tehdä ilmoitus. Jos esimerkiksi rangaistussäännöksiä tulkittaessa selvitetään, onko muutosilmoitus tehty viivytyksettä, on otettava huomioon kaikki ilmoituksen tekemiseen vaikuttaneet olosuhteet.

Muutos- ja lopettamisilmoitukset toimitetaan samoille viranomaisille kuin perustamisilmoituskin. Pykälän 3 momenttiin sisältyy tätä koskeva säännös.

12 §. *Toiminnan keskeyttäminen.* Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ehdotetaan talletettavaksi tieto toiminnan keskeytymisestä. Verohallinto päivittäisi tietoa lähtökohtaisesti elinkeinoharjoittajan, yrityksen tai yhteisön oman ilmoituksen perusteella. Keskeytyksen syy on usein toiminnan luonteesta johtuvaa, esimerkiksi kioskitoimintaa saatetaan harjoittaa vain kesäkuukausina. Yrittäjä, jonka yritystoiminta on yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitty keskeytyneeksi, voisi saada keskeytyksestä todistuksen esimerkiksi muita viranomaisia varten.

Järjestelmään talletettaisiin myös tieto keskeytyksen voimassaoloajasta. Toiminta voidaan ilmoittaa keskeytetyksi joko toistaiseksi, jolloin järjestelmässä olisi tieto vain keskeytyksen alkupäivämäärästä, tai määräajaksi, jolloin järjestelmästä ilmenisi sekä keskeytyksen alku- että loppupäivämäärä. Yritys tai yhteisö, jonka toiminta ilmoitetaan keskeytetyksi toistaiseksi, poistetaan viranomaisaloitteisesti arvonlisäverovelvollisten rekisteristä sekä ennakkoperintä- ja työnantajarekistereistä. Jos keskeytykselle on ilmoitettu määräaika, yritys tai yhteisö säilyisi mainituissa rekistereissä. Jos yritys tai yhteisö jatkaa toistuvasti keskeytyksen määräaikaa, veroviranomainen voisi katsoa toiminnan päättyneeksi ja poistaa yrityksen arvonlisäverovelvollisten rekisteristä sekä ennakkoperintä- ja työnantajarekisteristä.

Yritys, jonka toiminta on ilmoitettu keskeytetyksi, ei saa harjoittaa yritystoimintaa. Toiminnan uudelleen aloittamisesta olisi tehtävä erikseen ilmoitus. Seuraamuksista toiminnan uudelleen aloittamisen ilmoittamatta jättämisestä säädetään 19 §:ssä.

13 §. *Viranomaismerkinnät.* Pääsääntöisesti yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavat tiedot perustuvat rekisteröintivelvollisen aloitteeseen. Eräissä tapauksissa järjestelmään tehtävä tallennus voidaan perustaa tuomioistuimen tai viranomaisen tiedonantoon pohjautuvaan kantarekisterimerkintään. Esimerkiksi tieto konkurssiin asettamisesta tai yrityssaneerauksesta voidaan näin ollen päivittää viran puolesta suoraan kantarekisteristä. Pykälään sisältyy tätä koskeva säännös.

Pykälän mukaan tehtäisiin yritys- ja yhteisötietojärjestelmään viran puolesta myös merkintä muusta sellaisesta muutoksesta, jonka kantarekisterin pitäjä kyseistä rekiste-

riä koskevien säännösten nojalla on oikeutettu tekemään viran puolesta. Esimerkiksi osakeyhtiön tai muun kaupparekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan poistaminen asianomaisesta rekisteristä ei perustu muun viranomaisen tai tuomioistuimen tiedonantoon vaan Patentti- ja rekisterihallituksessa tapahtuvaan erikseen laissa säädettyyn menettelyyn. Poistaminen on nykyisin mahdollista kaupparekisterilain mukaisesti toimimattomiksi katsottaviin elinkeinonharjoittajiin nähden. Eduskunta on myös 17 päivänä lokakuuta 2000 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 69/2000 vp), jonka mukaisesti kaupparekisteristä voidaan poistaa muitakin osakeyhtiöitä siinä mainituin edellytyksin ja vaikutuksin. Toisena esimerkkinä viran puolesta tapahtuvalle merkinnälle voidaan mainita verotusyhtymän purkautuminen tapauksessa, jossa kaikki yhtymäosuudet siirtyvät yhdelle henkilölle.

14 §. *Vastuu ilmoitusten tekemisestä.* Pykälän 1 ja 2 momentissa luetellaan henkilöt, jotka ovat vastuussa laissa mainittujen ilmoitusten tekemisestä. Luettelo vastaa pitkälle nykyistä kaupparekisterilain 15 §:ää, joka sellaisenaan kattaa kaikki Patentti- ja rekisterihallituksen rekistereihin merkittävät yksiköt. Kun verohallinnon rekistereihin merkittävien yksiköiden piiri on tätä laajempi, on 1 momenttiin otettu erikseen maininta laivanisännistöyhtiön puolesta ilmoituksista vastuullisista henkilöistä sekä yleisluonteinen viittaus verotusmenettelystä annetun lain 9 §:ään ja arvonlisäverolain 13 §:ssä tarkoitetun yhtymän osakkaisiin. Viittaussäännöksiä sovellettaisiin vain tapauksissa, joissa ilmoituksen tekemisestä vastuullista henkilöä ei ole erikseen pykälässä mainittu.

Ilmoituksen allekirjoittamisesta on nykyään säädetty kaupparekisterin osalta kaupparekisterilain 16 §:ssä. Perusilmoitus on jokaisen sen tekemisestä vastuussa olevan allekirjoitettava, muutosilmoitukseen riittää jonkun vastuussa olevan allekirjoitus. Vakiintuneen käytännön mukaan kaupparekisteri-ilmoitusta ei ole voinut tehdä valtakirjalla. Verohallitukselle tehtävien yritysilmoitusten osalta ei ole ollut seikkaperäisiä säännöksiä ilmoituksen allekirjoittamisesta. Verohallinnossa on kuitenkin katsottu, että kaikkien ilmoitusten tekemiseen on riittänyt yhden henkilön allekirjoitus.

Yhteisen ilmoituksen osalta ehdotetaan, että yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ään otettaisiin yhtenäiset allekirjoittamista koskevat säännökset. Pykälän 3 momentin mukaan perustamis-, muutos- tai lopettamisilmoitus on jonkun sen tekemisestä vastuussa olevan tai hänen valtuuttamansa henkilön allekirjoitettava. Esimerkiksi kaupparekisterin nykykäytännöstä poiketen perustamisilmoituksen voisi aina allekirjoittaa yksi vastuuhenkilö. Muiden allekirjoitukset tulisi edelleenkin olla rekisteri-ilmoituksen liitteissä, kuten hallituksen ja toimitusjohtajan antamassa vakuutuksessa osakepääoman maksamisesta taikka yhtiösopimuksessa.

Valtuutetun käyttämiskielto kaupparekisteriasioissa perustuu vanhaan käytäntöön, jonka mukaan rekisteri-ilmoitukset piti allekirjoittaa henkilökohtaisesti paikallisviranomaisen luona. Tämä säännös on kumottu vuonna 1980 eikä enää ole perusteita poiketa hallintomenettelylain 6 §:ssä mainitusta periaatteesta, jonka mukaan hallintomenettelyssä saa käyttää asiamiestä.

15 §. *Kirjeissä ja lomakkeissa mainittavat tiedot.* Yritys- ja yhteisötunnus identifioisi yrityksen ja yhteisön ja korvaisi aikaisemmin käytössä olleen kauppa- ja säätiörekisterinumeron. Sen avulla kolmas henkilö voisi hankkia rekisteröintivelvollisesta tarkempia tietoja yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä tai muista virallisista rekistereistä. Osakeyhtiöiden osalta on EY:n niin sanotun julkistamisdirektiivin (68/151/ETY) perusteella säädetty yhtiöiden kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista, joista yhtenä keskeisenä tietona edellytetään kaupparekisterinumeron mainitsemista. Yksilöintitunnuksen käytölle laajemminkin pätevät samat perusteet kuin osakeyhtiöissäkin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yritys- ja yhteisötunnus olisi mainittava yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittyjen rekisteröintivelvollisten kirjeissä ja lomakkeissa. Tarve tunnuksen käyttöön liittyy lähinnä elinkeinotoimintaan, minkä vuoksi velvollisuus rajattaisiin koskemaan kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin tai työnantajarekisteriin rekisteröityjä. Velvollisuus ei siten ulottuisi säätiörekisteriin rekisteröitäviin yk-

siköihin, ellei niitä samalla ole rekisteröity johonkin 1 momentissa mainittuun verohallinnon rekisteriin. Tunnuksen käyttövelvollisuus ei koskisi esimerkiksi yksityisluonteista kirjeenvaihtoa vaan lähinnä elinkeinotoimintaan liittyviä tarjous-, tilaus-, lasku- ja muita vastaavia lomakkeita ja yleensäkin kirjeitä ja lomakkeita, joiden pohjalta voi syntyä oikeudellisesti merkittäviä toimia. Tunnuksen käyttövelvollisuus ei rajoittuisi pelkästään paperipohjaisiin asiakirjoihin vaan asiakirjalla tarkoitetaan myös sähköistä kirjettä ja lomaketta esimerkiksi sähköiseen kaupankäyntiin liittyen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista. Sen perustana on EY:n niin sanotun sivuliikedirektiivin (89/666/ETY) velvoitteet. Vastaava kumottava säännös sisältyy nykyisin kaupparekisterilakiin.

Lain 6 §:n mukaan luonnollisen henkilön konkurssipesä saa oman yritys- ja yhteisötunnuksen. Vastaava säännös oikeushenkilön osalta sisältyy 7 §:ään. Konkurssipesän yritys- ja yhteisötunnuksen käyttöön mahdollisesti liittyvien epäselvyyksien vuoksi ehdotetaan 2 momentissa konkurssipesä velvoitettavaksi käyttämään kirjeissään ja lomakkeissaan pesän tunnuksen lisäksi konkurssivelallisen yritys- ja yhteisötunnusta.

Pykälän 3 momenttiin sisältyy tunnuksen käyttövelvollisuuden luonteeseen liittyvä selvennys. Sen mukaan luonnollisen henkilön yksityistaloutta koskevat kirjeet ja lomakkeet jäävät velvoitteen ulkopuolelle silloinkin kun henkilö on merkitty johonkin pykälässä mainittuun rekisteriin.

Tunnuksen merkitsemättä jättämisen seuraamuksista on säädetty 19 §:n 2 momentissa. Kirjeiden ja lomakkeiden muuttamisen siirtymäajasta säädetään 22 §:ssä.

16 §. *Tietojen antaminen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä.* Yritys- ja yhteisötunnusrekisteri on yleiseen käyttöön tarkoitettu rekisteri, jonka tiedot ovat julkisia. Eräänä lain keskeisenä tavoitteena on saattaa tiedot kaikkien kansalaisten ulottuville tietoverkkoon. Tietoja voitaisiin luovuttaa muussakin muodossa, lähinnä otteiden ja erilaisten todistusten muodossa samoin kuin sähköisessä muodossa. Pykälän 1 momenttiin sisältyy tätä koskeva yleinen säännös. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sisältyisi lisäksi erinäisiä 4 §:n mukaisia vain verotuksen tarpeita varten ylläpidettyjä tietoja, joita ei merkitä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Näihin tietoihin ei siten nyt ehdotettua säännöstä sovellettaisi.

Rekisteritietoihin sovellettaisiin myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä, minkä vuoksi on katsottu tarpeelliseksi rekisterin käyttötarkoituksen huomioon ottaen säätää poikkeus kyseisen lain 16 §:n 3 momenttiin sisältyvistä henkilötietojen luovutusrajoituksista. Ehdotetun 1 momenttiin sisältyvän säännöksen mukaan mainitut rajoitukset eivät estäisi yritys- ja yhteisötunnusrekisterin tietojen luovuttamista sähköisessä muodossa.

Rekisteriin sisältyvät henkilötiedot olisivat sellaisia henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettuja henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa elinkeinoelämässä kuvaavia yleisesti saatavilla olevia tietoja, joita käsitellään rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen oikeuksien ja etujen turvaamiseksi. Henkilötietojen saattaminen tietoverkkoon on katsottu mahdolliseksi huomioon ottaen myös henkilötietojen siirtoa koskeva henkilötietolain 23 §:n 6 kohdan säännös. Sen mukaan henkilötietojen siirto Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle on mahdollista vaikka tietosuojan tasoa koskevat henkilötietolain 22 §:ssä säädetyt edellytykset eivät täyty, jos siirto tehdään rekisteristä, josta yleinen tai erityisin perustein tapahtuva tiedonsaanti on nimenomaisesti säädetty.

Koska kyseessä on yritysten perustietoja sisältävä järjestelmä, yksittäisten tietojen saamisen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä yleisten tietoverkkojen kautta tulisi olla maksutonta. Maksuttomuutta puoltaa se, että tietojen haku tapahtuu itsepalveluna selaamalla, jolloin varsinaisesta tietopalvelusta aiheutuu viranomaisille varsin vähäiset kustannukset. Valtion maksuperustelain (150/1992) mukaan maksu voidaan jättää perimättä muun muassa oikeudenhoitoon liittyvistä syistä. Tietojen tarkistaminen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä tapahtuisikin usein tällaisista syistä, esimerkiksi työkorvauksen maksaja on velvollinen selvittämään, onko saaja merkitty ennakkoperintärekisteriin. Maksujen

määrääminen olisi lisäksi hankalaa ja kannattamatonta, koska maksujen perimiskustannukset olisivat ilmeisesti suuremmat kuin varsinaisen suoritteen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Käytäntö tämän laatuisten palvelujen maksuttomuudesta ei ole vielä vakiintunut, joten nimenomainen säännös verkkopalvelujen maksuttomuudesta ehdotetaan otettavaksi lakiin. Mikäli asiakas sen sijaan haluaisi yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä viranomaisen antaman erillisen otteen tai todistuksen, perittäisiin tästä erikseen maksuperustelain mukaisesti vahvistettava maksu.

Voimassa olevan liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta annetun lain mukaan Verohallitus luovuttaa Tilastokeskukselle eräitä tunnistetietoja liike- ja yhteisötunnuksellisista oikeushenkilöistä sekä liikkeen- ja ammatinharjoittajista. Samassa laissa säädetään jokaisen oikeudesta saada maksua vastaan mainittuja tietoja Tilastokeskukselta. Uuden yritys- ja yhteisötunnusrekisterin käyttöönoton jälkeen olisi luontevaa, että tiedot Tilastokeskukselle luovutettaisiin tästä Patentti- ja rekisterihallituksen sekä Verohallituksen yhdessä ylläpitämästä järjestelmästä. Koska verohallinnolla ei toistaiseksi ole valmiuksia laajojen poimintojen tekemiseen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä, säilyisi Tilastokeskuksella kahden vuoden sovitun siirtymäkauden ajan oikeus saada tiedot entiseen tapaan Verohallituksen omasta asiakastietokannasta ja myös luovuttaa tietoja edelleen maksua vastaan. Laki liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta on tarkoitus kumota siirtymäkauden päätyttyä.

Myös Patentti- ja rekisterihallitus luovuttaa kaupparekisterilain nojalla tietoja eräiden rekistereiden ylläpitoon. Tämä menettely jatkuu yritys- ja yhteisötietojärjestelmän käyttöönoton jälkeenkin entisellään.

17 §. *Ylläpitoviranomaisten rekisteröintivastuut.* Kuten edellä 5 §:n yhteydessä on esitetty, yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitsemisellä ei yritys- ja yhteisötunnuksen antamista lukuun ottamatta olisi itsenäisiä oikeudellisia vaikutuksia. Oikeudelliset vaikutukset syntyvät vasta viranomaisten omiin kantarekistereihin tehtävillä merkinnöillä, joista tarvittavat tiedot siirretään samassa yhteydessä yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Oikeudellisten vaikutusten perustana olisi näin ollen asianomaiseen kantarekisteriin sitä koskevien erityissäännösten mukaisesti tehdyt merkinnät. Siten esimerkiksi osakeyhtiö ei vielä synny yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin ilmoittautumalla, vaan vasta kun se on asianmukaisesti merkitty kaupparekisteriin.

Edellä olevan johdosta ja yritys- ja yhteisötunnusrekisterin käyttötarkoitus huomioon ottaen kantarekisterien ja yritys- ja yhteisötunnusrekisterin tietojen vastaavuus on kuitenkin ensiarvoisen tärkeätä. Tietoja ylläpitävien viranomaisten on siksi tarvittavin järjestelyin varmistettava osaltaan rekisteriin merkittävien tietojen vastaavuus omiin järjestelmiinsä rekisteröitävien tietojen kanssa. Lisäksi on erityisesti varmistettava, ettei yhdellä yrityksellä tai yhteisöllä ole useampia kuin yksi yritys- ja yhteisötunnus.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä on kahden viranomaisen yhdessä ylläpitämä tietojärjestelmä. Sen ylläpidosta ja muun muassa kustannusten jaosta on tarkoitus säätää erikseen valtioneuvoston asetuksella. Järjestelmässä ylläpidettävän yritys- ja yhteisötunnusrekisterin tietosisällön päivitysvastuut on kuitenkin tarpeen määritellä laissa. Tätä koskevassa pykälässä vastuut on ehdotettu jaettavaksi siten, että Patentti- ja rekisterihallitus vastaa rekisterimerkintöjen oikeellisuudesta sen kantarekistereihin merkittäväksi säädettyjen tietojen osalta ja Verohallitus muiden yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävien tietojen osalta. Oikeellisuus tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että tiedot vastaavat kantarekistereiden tietoja. Käytännössä enin osa yritys- ja yhteisötunnusrekisterin tiedoista päivitettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen rekistereistä, verohallinnon vastuut liittyisivät lähinnä vain sen rekistereihin merkittäviä tietoja.

18 §. *Muutoksenhaku ja oikaisu.* Koska yritys- ja yhteisötunnusrekisterin tiedoilla ei sellaisenaan olisi välittömiä oikeusvaikutuksia, ei myöskään ole tarpeen järjestää erityistä muutoksenhakumenettelyä siinä mahdollisesti esiintyvien virheellisyyksien korjaamiseksi. Yritys- ja yhteisötunnusrekisterin ja kantarekisterien tietojen poikkeamien oikaisemiseen ovat ilman erityistä säännöstäkin yleiset hallinnolliset oikaisu- ja muutoksenhakumenettelyt riittäviä. Siten näitä epä-

vastaavuuksia voitaneen poistaa esimerkiksi asiavirheen tai kirjoitusvirheen korjaamista koskevia hallintomenettelylain säännöksiä soveltaen. Jos taas kantarekistereihin merkittyjen tietojen oikaisemiseen esiintyy tarvetta, käytettävissä ovat normaalit kyseisiä rekistereitä koskevien säännösten mukaiset muutoksenhakukeinot.

19 §. *Rangaistussäännökset.* Pykälän 1 momentissa säädetään rangaistuksesta, joka voidaan tuomita perustamis-, muutos- tai lopettamisilmoituksen laiminlyömisestä ja keskeytetyksi ilmoitetun toiminnan harjoittamisesta. Rangaistavaa ei olisi 10 §:n 3 momentissa tarkoitetun verohallinnolle tehtävän ilmoituksen laiminlyönti, jos asianomaiseen rekisteriin hakeutuminen tai ilmoittautuminen ei ole pakollista. Näissäkin tapauksissa muutos- tai lopettamisilmoituksen laiminlyönti olisi kuitenkin rangaistavaa. Laiminlyönnistä voitaisiin tuomita sakkoon, myös tuottamuksellisessa tekomuodossa, ellei tekoa katsottaisi vähäiseksi.

Rangaistussäännös yritys- ja yhteisötunnuksen käytön laiminlyönnistä sisältyy 2 momenttiin. Velvollisuudesta käyttää yritys- ja yhteisötunnusta kirjeissä ja lomakkeissa on säädetty 15 §:ssä. Vain tahallinen laiminlyönti olisi rangaistavaa.

20 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälän mukaan tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Näistä esimerkkeinä siinä mainitaan säännökset yritys- ja yhteisötunnuksen teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen säilyttämisestä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä sekä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ylläpidosta ja kustannusten jaosta viranomaisten kesken. Myös muista ilmoittamiseen ja järjestelmän käyttämiseen liittyvistä erinäisistä yksityiskohdista säädettäisiin asetuksella. Samoin kehitteillä olevaan sähköiseen ilmoitusmenettelyyn liittynee aikanaan tarvetta asetustasoiseen sääntelyyn.

21 §. *Voimaantulo.* Laki esitetään tulevaksi voimaan ensi tilassa vuoden 2001 alussa. Lailla kumottaisiin samalla liike- ja yhteisötunnuksesta annettu asetus (598/1991), jonka säännökset, yritys- ja yhteisötunnuksen tarkistusnumeron laskemista lukuun ottamatta, sisältyvät nyt ehdotettuun lakiin. Laki liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta (1126/1990) jäisi vielä toistaiseksi voimaan siten kuin edellä 16 §:n perustelujen yhteydessä on esitetty.

Liike- ja yhteisötunnuksista sekä kauppa- ja säätiörekisterinumeroista on mainintoja lukuisissa eri säädöksissä. Koska näiden kaikkien muuttamista ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, on 3 momenttiin otettu yleissäännös niiden korvautumisesta yritys- ja yhteisötunnuksella.

22 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentin mukaan lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin ryhtyä jo ennen sen voimaantuloa. Tämä on tarpeen muun muassa siksi, että yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tulisi voida jo ennakolta merkitä verohallinnon rekistereihin merkityt liike- ja yhteisötunnukselliset yksiköt sekä Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämiin kauppa- ja säätiörekisteriin merkityt yksiköt toisiinsa kohdennettuina. Kun järjestelmän joustavan käyttöönoton kannalta on myös tarpeen voida antaa uusille yrityksille ja yhteisöille nykyisten tunnusten tai rekisterinumeroiden sijaan yritys- ja yhteisötunnus jo ennen lain voimaantuloa ilmoitusmenettelyn muutoin pysyessä muuttumattomana, ehdotetaan momenttiin lisäksi otettavaksi tätä koskeva erityissäännös.

Pykälän 2 momenttiin on sisällytetty siirtymäsäännökset yritys- ja yhteisötunnuksen käyttämisestä kirjeissä ja lomakkeissa. Tarkoituksena on, ettei rekisteröintivelvollisille aiheuteta tarpeettomia kustannuksia jo olemassa olevien painatettujen kirjepaperien ja lomakkeiden uusimisessa. Siten ehdotetaan, että lain 19 §:n 2 momentin rangaistussäännöstä tunnuksen käytön laiminlyönnistä ei sovellettaisi vuoden aikana lain voimaantulosta lukien sellaisiin rekisteröintivelvollisiin, jotka eivät aikaisemmin ole olleet velvollisia vastaavaa tunnusta käyttämään. Jos olemassa oleviin kirje- ja muihin lomakkeisiin sisältyy maininta liike- ja yhteisötunnuksesta tai sen lyhenteestä, näitä olisi samoin perustein voitava käyttää riittävän pitkä aika lain voimaan tulon jälkeenkin. Viranomaisille ja yrityksille aiheutuvien ylimääräisten kustannusten minimoimiseksi siirtymäajaksi ehdotetaan kolmea vuotta. Tällöin tunnuksen nimi voitaisiin muuttaa lomakkeilla sitä mukaa kuin uusia lomakkeita painetaan. Myös viranomaisten

omissa tietojärjestelmissä nimenmuutos voitaisiin tehdä joustavasti sovellusten muun ylläpidon yhteydessä.

Pykälän 3 momentin mukaisesti ennen vuotta 1999 toimintansa lopettaneista yrityksistä ja yhteisöistä yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä näytettäisiin vain nimitiedot, yritys- ja yhteisötunnus ja tieto toiminnan lopettamisesta. Ajankohta on valittu selkeyttämään Patentti- ja rekisterihallituksen ja verohallinnon rekistereissä olevien yritysten ja yhteisöjen jo pitkälle edenneen varsin mittavan kohdennustyön suorittamista. Ennen vuotta 1999 lopettaneiden yksiköiden kohdentaminen toisiinsa olisi hyvin epävarmaa, sillä Patentti- ja rekisterihallituksen rekistereissä ei näistä yksiköistä ole käytössä LY-tunnusta. Kun kyseessä ovat toimintansa jo lopettaneet yritykset ja yhteisöt, kohdentamisen suorittaminen manuaalityönä olisi siitä saavutettavaan hyötyyn nähden epätarkoituksenmukaista. Käytännössä ennen vuotta 1999 lopettaneista yrityksistä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään viedään tiedot sellaisina, kuin ne ovat verohallinnon rekistereissä, LY-tunnuksen muuttuessa kuitenkin nimikkeeltään yritys- ja yhteisötunnukseksi.

1.2. Kaupparekisterilaki

1 §. Voimassa olevan lain mukaan kaupparekisteriasioiden paikallisviranomaisina toimivat kihlakuntien rekisteritoimistot. Rekisteritoimistot ovat sittemmin muuttuneet maistraateiksi. Paikallisviranomaisen tehtäviin on kuulunut ilmoitusten vastaanottaminen, asiakkaiden neuvonta sekä rekisterin tietopalveluja. Paikallisviranomaiset ovat lisäksi hoitaneet suurimman osan asunto-osakeyhtiöiden ilmoitusten käsittelemisestä ja rekisteröinnistä sekä säilyttäneet rekisteri-ilmoitusten kaksoiskappaleista muodostuneita paikallisarkistoja.

Maistraattien lisäksi paikallisviranomaistehtäviä on siirtynyt sopimuspohjaisesti vuonna 1998 perustetuille työvoima- ja elinkeinokeskuksille. Niiden tehtävänä on muun muassa tukea ja neuvoa pk-yrityksiä niiden elinkaaren eri vaiheissa, edistää kilpailukyisten yritysten perustamista ja laajentamista sekä yrityksen liiketoiminnan ja sen henkilöstön kehittämistä. Työvoima- ja elinkeinokeskus osallistuu alueensa kehittämiseen rahoittamalla sekä yritysten investointi- ja kehittämishankkeita että hankkeita elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja työllisyyden parantamiseksi. Lisäksi keskukset tarjoavat neuvonta-apua sekä liikkeenjohdon ja henkilöstön koulutusta ja konsultointia. Kaupparekisteriasioiden hoitamisen samassa paikassa on katsottu voivan tuottaa sekä hallinnon sekä erityisesti yrittäjän kannalta merkittäviä synergiaetuja.

Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimiminen kaupparekisterin neuvonnan ja tietopalvelujen välittäjänä on järjestetty sopimuspohjaisesti Patentti- ja rekisterihallituksen ja työvoima- ja elinkeinokeskusten välillä vuonna 1998. Keväästä 1999 keskukset ovat voineet myös ottaa vastaan ilmoituksia. Ilmoitusten käsittelyä ei ole tarkoitus siirtää niihin. Nykyinen sopimuspohjainen järjestely ehdotetaan vakinaistettavaksi sisällyttämällä siitä nimenomainen maininta kaupparekisterilain 1 §:n 2 momenttiin. Maistraattien ja työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtävät määräytyisivät tarkemmin kaupparekisterilain ja muiden asiaa koskevien säädösten mukaan, joista erityisesti ilmoitusmenettelyä sääntelisi ehdotettu yritys- ja yhteisötietolaki.

Nykyisen kaltaisista paikallisarkistoista on tarkoitus luopua. Ilmoitusten tekeminen kaksin kappalein arkistointitarpeita varten ei ole enää perusteltua. Se olisi lisäksi hankala järjestää siirryttäessä viranomaisten yhteisilmoituksiin. Verohallinnolle toimitettavat ilmoitukset on tähänkin asti toimitettu vain yhtenä kappaleena. Nykyaikaisen tietotekniikan avulla jäljennökset voidaan toimittaa asiakirjoja tarvitseville tehokkaasti yhdestä pisteestä. Tämän vuoksi momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta paikallisviranomaisille toimitettavista asiakirjoista.

2 §. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän keskeisenä periaatteena on yrittäjien tiedonantovelvollisuuden keventäminen. Yksi keino tämän toteuttamiseksi on Patentti- ja rekisterihallitukseen ja verohallintoon tehtävien ilmoitusten yhdistäminen.

Perustamisilmoituksen tekemisestä säädettäisiin yritys- ja yhteisötietolain 10 §:ssä. Sen mukaan yhteinen ilmoitus voitaisiin jättää Patentti- ja rekisterihallitukseen, maistraattiin, työvoima- ja elinkeinokeskukseen tai ve-

rohallinnon toimipisteeseen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uutena momenttina viittaus mainittuun yritys- ja yhteisötietolain säännökseen. Kuten sen perusteluissa on mainittu, asunto-osakeyhtiön ilmoitusta ei olisi enää pakko jättää yhtiön kotipaikan mukaan määräytyvään maistraattiin vaan sen osalta noudatettaisiin samaa menettelyä kuin muissakin ilmoituksissa.

3 §. Ilmoittautumisvelvollisuus kaupparekisteriin koskee lähes kaikkia elinkeinonharjoittajia. Oikeushenkilöiden osalta ilmoittautumisvelvollisuuden määräytyminen on yksiselitteistä. Yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta velvollisuus on nykyään laissa määritetty siten, että tulkinta rajatapauksissa on vaikeaa. Lain mukaan luonnollinen henkilö on velvollinen ilmoittautumaan kaupparekisteriin, kun hän on hankkinut luvan harjoittaa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:ssä mainittua elinkeinoa tai hänellä on elinkeinotoiminnan harjoittamista varten pysyvä toimipaikka taikka jonka palveluksessa on muu kuin aviopuoliso tai suoraan etenevää polvea oleva vajaavaltainen jälkeläinen. Laissa ei ole tarkemmin määritelty, mitä pysyvällä toimipaikalla tarkoitetaan.

Verohallinnon osalta yksityisen elinkeinonharjoittajan rekisteröitymisvelvollisuus on ollut kaupparekisteriä laajempi. Siirryttäessä yhteisiin ilmoituksiin ei ole tarkoituksenmukaista pitää rekisteröitymisvelvollisuutta erilaisena. Velvollisuutta ilmoittautua kaupparekisteriin ei kuitenkaan ulotettaisi maatilatalouden eikä kalastuksen harjoittajaan.

Samanlainen rekisteröitymisvelvollisuus parantaa kaupparekisterin mahdollisuuksia valvoa, että kaikki velvolliset todella ilmoittautuvat rekisteriin. Nykysäännösten mukaan rekisteriviranomaisella ei ole ollut tietoa niistä elinkeinonharjoittajista, jotka eivät ole rekisteriin ilmoittautuneet eikä myöskään mahdollisuuksia selvittää, täyttävätkö nämä kaupparekisterilain 3 §:n edellytykset.

14 §. Myös muutosilmoitusten osalta Patentti- ja rekisterihallitukseen ja verohallintoon tehtävät ilmoitukset ehdotetaan yhdistettäviksi. Tähän liittyen pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen sisällytetään viittaussäännös muutosilmoituksen tekemistä koskevaan yritys- ja yhteisötietolain 11 §:ään.

15 §. Yhteisen ilmoituksen osalta on tarkoituksenmukaista, että myös vastuu ilmoituksen tekemisestä on yhtenäinen. Kaupparekisteri-ilmoitusten osalta vastuusta on nyt säädetty kaupparekisterilain 15 §:ssä. Ehdotetun yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ään tulisi sisältymään tarvittavat säännökset ilmoitusvelvollisista, minkä vuoksi kaupparekisterilain 15 § ehdotetaan korvattavaksi viittaussäännöksellä mainittuun yritys- ja yhteisötietolain säännökseen.

16 §. Nykyisessä kaupparekisterilain 16 §:ssä säädetään perus- ja muutosilmoituksen allekirjoittamisesta. Yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ään tulisi sisältymään myös tätä koskevat säännökset. Kaupparekisterilain 15 §:ään on ehdotettu sisällytettäväksi allekirjoittamista koskeva viittaussäännös, minkä vuoksi säännös tulisi tarpeettomana poistaa kaupparekisterilain 16 §:stä. Viimeksi mainittuun pykälään sisältyy nykyisin myös erityissäännös oman eron ilmoittamisesta kaupparekisteriin, joka säännös on tarpeen säilyttää edelleen voimassa. Tämän vuoksi pykälää ei kokonaan kumottaisi vaan siitä poistettaisiin muut allekirjoittamista koskevat säännökset.

17 b §. Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista on ehdotettu säädettäväksi yritys- ja yhteisötietolain 15 §:ssä. Tätä vastaava kaupparekisterilain 17 b § ehdotetaan sen vuoksi kumottavaksi.

18 §. Yhteinen ilmoitusmenettely koskisi myös elinkeinotoiminnan lopettamisesta ja yhteisön purkautumisesta tehtävää ilmoitusta. Ilmoitus tehtäisiin tarkoitusta varten vahvistetulla ilmoituslomakkeella. Yhteisen ilmoitusten tekemisestä säädettäisiin tarkemmin yritys- ja yhteisötietolain 11 §:ssä, minkä vuoksi kaupparekisterilain 18 §:n 1 momentti ehdotetaan korvattavaksi viittaussäännöksellä mainittuun yritys- ja yhteisötietolain säännökseen.

21 §. Nykyisen lain 21 §:n 1 momentin mukaan, jos ilmoitus on puutteellinen tai jos rekisteriviranomainen havaitsee muun esteen rekisteröinnille, rekisteriviranomainen varaa ilmoittajalle vähintään kahden kuukauden määräajan ilmoituksen korjaamiseksi tai täydentämiseksi. Kuukausien mittainen määrä-

aika on osoittautunut käytännössä liian pitkäksi rekisterissä, jossa tietojen ajantasaisuus on tärkeää. Siksi laissa mainittu välipäätöksellä asetettava vähimmäisaika ehdotetaan korvattavaksi joustavammalla määräajalla. Momentissa ehdotetaan käytettäväksi ilmaisua kohtuullinen määräaika, joka käytännössä voisi olla kahdesta viikosta kuukauteen asian luonteesta riippuen. Tarvittaessa voitaisiin monimutkaista asiaa varten asettaa pidempikin määräaika.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että ilmoitus voitaisiin katsoa rauenneeksi, jos määräaikaa ei noudateta. Voimassa olevan säännöksen mukaan ilmoitus raukeaa automaattisesti, jos selvitystä ei toimiteta määräajan puitteissa. Ehdotettu sanamuoto mahdollistaisi sen, että rekisteriviranomainen voisi harkintansa mukaan jatkaa ilmoituksen käsittelyä, vaikka selvitys saapuisi myöhässä, tai vaatia uutta selvitystä.

Nykyisessä 2 momentissa on säännös ilmoituksen maksullisuudesta. Sen mukaisesti ilmoitus katsotaan tehdyksi vasta kun säädetty maksu on siitä suoritettu. Siirryttäessä yritys- ja yhteisötietolain mukaiseen ilmoitusmenettelyyn ei tällaista ilmoituksen vireille tuloon liittyvää ehtoa voida soveltaa. Kirjattaessa yhteinen ilmoitus yritys- ja yhteisötietojärjestelmään siitä lähtee automaattisesti toimeksianto kaupparekisterijärjestelmään siitä riippumatta, onko maksu suoritettu vai ei. Tämän seurauksena ilmoitus näkyy kaupparekisterin diaarissa ja on vireillä. Momentista ehdotetaan poistettavaksi mainittu vireille tuloon liittyvä ehto. Siihen tulisi tällöin jäämään vielä vaatimus säädetyn maksun suorittamisesta ilmoitusta tehtäessä. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että ilmoitusta ei käsiteltäisi ennen kuin vaadittava maksu on suoritettu.

21 a §. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään kerätään rekisteröintivelvollisista ajantasaiset yhteystiedot. Tietoja yritys- ja yhteisötietojärjestelmään päivitetään sekä verohallinnosta että kaupparekisteristä. On mahdollista, että yritys- ja yhteisötietojärjestelmän puitteissa tehdään jatkossa yhteistyötä muunkin luotettavana pidettävän tahon kanssa yhteystietojen pitämiseksi ajan tasalla.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan kaupparekisteri voisi päivittää rekisteriin merkittyjä yritysten yhteystietoja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä. Kaupparekisteri päivittää nykyisen pykälän nojalla samalla tavalla rekisteriin merkittyjen henkilöiden henkilötietoja, kuten osoitteita, väestötietojärjestelmästä.

25 §. Kaupparekisteriin tehdyt merkinnät tulee kuuluttaa. Nykyisen lain mukaan kuuluttamisen tulee tapahtua kaupparekisterilehdessä. Kuuluttaminen ei käytännössä kuitenkaan palvele kovin hyvin elinkeinoelämän tarpeita, koska kaupparekisterilehden tilaajakunta on erittäin pieni, viime vuosina alle 20. Lisäksi rekisteröinnin ja kuuluttamisen välinen aika voi aiheuttaa yllätyksiä yrityksille.

Kuuluttamisesta on säädetty EY:n niin sanotussa julkistamisdirektiivissä (68/151/ETY) eikä unionin tasolla ole pyrkimyksiä kuuluttamisesta luopumiseksi. Useassa unionin jäsenmaassa lehtimuotoisesta kuuluttamisesta on kuitenkin luovuttu ja siirrytty käyttämään uudempaa tekniikkaa, muun muassa kuuluttamalla rekisteröinnit tietoverkoissa.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuuluttamisen tavasta voitaisiin päättää valtioneuvoston asetuksella. Patentti- ja rekisterihallituksen tavoitteena on, että kuuluttaminen voisi tapahtua kaupparekisterin atkpohjaisessa tietopalvelujärjestelmässä. Tarkoituksena on myös, että kuuluttaminen tapahtuisi reaaliajassa yhtaikaa rekisteröinnin kanssa, jolloin rekisteröinnin ja kuuluttamisen eriaikaisuudesta johtuvat ongelmat poistuisivat. Tarvittaessa voitaisiin myös monistemuodossa julkaista viittausluetteloa tehdyistä rekisteröinneistä, mutta kuulutuksen oikeusvaikutuksia ei enää sidottaisi sen ilmestymisajankohtaan.

27 §. Yhteisten ilmoitusten jättämisestä ehdotetaan säädettäväksi yritys- ja yhteisötietolain 10 ja 11 §:ssä, minkä vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi viittaus niihin. Ilmoitusvelvollisuuden täyttymistä koskeva säännös ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että se koskee kaikille mainitussa laissa tarkoitetuille viranomaisille jätettyjä ilmoituksia. Edellä mainitut yritys- ja yhteisötietolain säännökset koskevat kuitenkin vain ilmoituksia ja tarkoituksena on, että kaupparekisteriin tehtävät hakemukset ja tiedonannot tulisi edelleen antaa suoraan rekisteriviranomaisel-

le. Hakemusasioita on muun muassa osakeyhtiölaissa säädetyt sulautumiseen ja jakautumiseen sekä osakepääoman alentamiseen ja voitonjakolupaan liittyvät hakemukset.

30 §. Ilmoittamista koskevien säännösten ohella myös niiden laiminlyöntiä koskevat rangaistussäännökset sisältyvät ehdotetun yritys- ja yhteisötietolain 19 §:n 1 momenttiin. Samoin sen 2 momenttiin sisältyy rangaistussäännös, joka kattaa nykyisen kaupparekisterilain 30 §:ssä mainitun ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa ilmoitettavien tietojen laiminlyönnin. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältäisi vain ilmoituksen laiminlyönnin seuraamusta koskevan viittaussäännöksen yritys- ja yhteisötietolakiin.

31 §. Pykälään sisältyy lain täytäntöönpanoa koskeva asetuksenantovaltuus. Täytäntöönpanotoimia koskevaa esimerkkiluetteloa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siitä poistetaan maininta rekisteröinnin kuuluttamisesta, koska tästä säädettäisiin erikseen 25 §:ssä. Samoin siitä ehdotetaan poistettavaksi maininta jäljennösten toimittamisesta rekisteristä ja siihen liittyvistä asiakirjoista paikallisviranomaisille, koska nykyisen kaltaisista paikallisarkistoista on tarkoitus luopua siten kuin 1 §:n perusteluissa on esitetty.

Siirtymäsäännökset

Luonnolliselle henkilölle, säätiölle ja yhdistykselle annetaan vain yksi yritys- ja yhteisötunnus. Kaupparekisterissä on samalla yksiköllä voinut olla rekisteröitynä useita elinkeinotoimintoja, joista kukin on saanut oman kaupparekisterinumeronsa. Menettely aiheuttaa kuitenkin ongelmia, koska elinkeinotoimintojen erottaminen toisistaan on käytännössä mahdotonta.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään siirryttäessä päällekkäiset rekisterinumerot yhdistetään. Yhdistäminen tehtäisiin siten, että vanhimpaan rekisteröityyn elinkeinotoimintaan yhdistetään myöhemmin rekisteröidyt elinkeinotoiminnat. Toimialat yhdistettäisiin ja myöhemmin rekisteröityjen elinkeinotoimintojen toiminimet muutettaisiin aikaisemmin rekisteröidyn toiminnan aputoiminimiksi. Elinkeinonharjoittajan pyynnöstä yhdistäminen voitaisiin suorittaa toisinkin.

Yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta yhdistäminen edellyttää henkilötunnusten käyttämistä. Kaupparekisterissä on edelleen elinkeinonharjoittajia, jotka eivät ole vuoden 1994 alussa voimaan tulleesta laista huolimatta ilmoittaneet henkilötunnustaan rekisteriin. Siirtymäsäännöksen mukaan henkilötunnus olisi tullut ilmoittaa rekisteriin viimeistään silloin, kun elinkeinonharjoittajalle on syntynyt muu henkilötietoja koskeva ilmoitusvelvollisuus.

Siirtymäsäännöksiin ehdotetaan määräystä, jonka mukaan kaikki henkilötunnukset tulisi ilmoittaa rekisteriin vuoden 2001 loppuun mennessä. Niille elinkeinonharjoittajille, joilta henkilötunnusta ei ole käytettävissä, ei voida antaa yritys- ja yhteisötunnusta. Koska oikea henkilötunnus ei ole pääteltävissä rekisteritietojen perusteella, rekisteriviranomainen ei voi viran puolesta lisätä henkilötunnusta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tällaiset yritykset voitaisiin poistaa kaupparekisteristä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Poistomenettely edellyttää kuitenkin, että henkilötunnusta on tiedusteltu elinkeinonharjoittajalta 24 §:ssä mainituin tavoin ennen poistamista.

Kaupparekisterikäytännön mukaan 24 §:n nojalla poistettu yritys voidaan palauttaa rekisteriin, jos poistolle ei ole ollut perusteita eli elinkeinotoiminta ei ollut loppunut. Käytäntöä sovellettaisiin myös tämän pykälän perusteella poistettuihin yksityisiin elinkeinonharjoittajiin. Palauttamisen edellytyksenä olisi, että elinkeinonharjoittaja ilmoittaisi henkilötunnuksensa ja että hän jatkaa elinkeinotoimintaa.

1.3. Yrityskiinnityslaki

11 §. *Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset.* Kiinnityksen kohteena on kaupparekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan elinkeinotoimintaan kuuluva irtain omaisuus. Yksikkönä on käytetty kaupparekisteriin merkittyä elinkeinonharjoittajaa. Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla (myös yhdistyksellä tai säätiöllä) on voinut olla useita yksiköitä. Siirryttäessä yhtenäiseen tunnusjärjestelmään näille kullekin annetaan vain yksi tunnus.

Yrityskiinnityslain 10 §:ssä säädetään yrityksen luovuttamisesta ja kiinnityksen vastat-

tavaksi ottamisesta. 11 §:ssä säädetään eräistä yritysmuodon muutoksista, joiden mukaan yksikkö säilyy samana, kun yksityisen elinkeinonharjoittajan, aatteellisen yhdistyksen tai säätiön elinkeinotoiminta muutetaan avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi tai elinkeinotoiminta luovutetaan toiselle yksityiselle elinkeinonharjoittajalle, aatteelliselle yhdistykselle tai säätiölle. Koska sääntö yksikön jatkuvuudesta muuttuu, tulisi 11 §:n 1 momenttia tarkistaa tästä johtuvin muutoksin. Tilanteisiin, jotka koskevat yksityisen elinkeinonharjoittajan, aatteellisen yhdistyksen tai säätiön elinkeinotoiminnan muuttamista harjoitettavaksi avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön muodossa, jouduttaisiin siten soveltamaan 10 §:ssä esitettyä pääsääntöä. Vaikka muutos lisäisi kiinnityksenhaltijoiden seurantavelvollisuutta ja aiheuttaisi heille jonkin verran lisätyötä muutostapauksissa, käytännössä erityisesti aatteellisen yhdistyksen ja säätiön elinkeinotoiminnan muuttaminen tai niiden elinkeinotoiminnan luovuttaminen on ollut harvinaista. Suurempi käytännön merkitys olisi yksityisen elinkeinotoiminnan luovuttamiseen aikaisemmin mainituille luovutuksensaajille liittyvällä yrityskiinnitysten voimassaolon ja etuoikeuden jatkuvuudella. Kun muutosten perustana on tunnusjärjestelmän muutos, on kohtuullista, että viimeksi mainittuihin tapauksiin omaksuttaisiin laissa järjestely, josta aiheutuisi elinkeinonharjoittajalle vähemmän kuluja kuin 10 §:n mukaisesta kiinnitysten vastattavaksi ottamisesta. Tämän mukaisesti ehdotetaan pykälään säännöstä, jonka mukaan yrityskiinnityksen voimassaoloon tai kiinnityksen tuottamaan etuoikeuteen ei vaikuttaisi yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan ja kaiken siihen kuuluvan omaisuuden luovuttaminen toiselle elinkeinonharjoittajalle, avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jos luovutuksensaajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä ja luovutuksensaaja ilmoittaa rekisteriviranomaiselle jatkavansa luovuttajan elinkeinotoimintaa. Lisäksi edellytettäisiin, että mainittu ilmoitus tehdään kolmen kuukauden kuluessa luovutuksesta.

12 §. *Elinkeinoharjoittajan perinnönjako ja omaisuuden ositus.* Yrityskiinnityslain 12 §:ssä säädetään yrityskiinnityksen kohdentumisesta elinkeinonharjoittajan perinnönjaossa ja omaisuuden osituksessa. Sen 2 momentin ensimmäisessä lauseessa on yrityskiinnityksen pysyvyyttä koskeva viittaus 11 §:n 1 momenttiin. Siinä tarkoitettu tilanne elinkeinotoiminnan jatkamisesta samalla yritys- ja yhteisötunnuksella ei olisi enää mahdollinen yksityisen elinkeinonharjoittajan osalta, vaan jatkamistilanteissa olisi aina perustettava uusi rekisteriyksikkö, jolle toiminta omaisuuksineen siirtyisi. Lause ehdotetaan tämän vuoksi tarpeettomana poistettavaksi laista.

Siirtymäsäännökset

Siirtymäsäännöksen mukaan yhdistettävien yksiköiden yrityskiinnitykset siirretään uudelle yksikölle. Jos useammalla kuin yhdellä yhdistettävistä yksiköistä on yrityskiinnityksiä, ei kaupparekisteriin saa tehdä merkintää yhdistämisestä ennen kuin kiinnityksenhaltijat ovat sopineet ja tehneet hakemuksen kiinnitysten etuoikeudesta tai kiinnitykset kuoletettu. Jälkimmäisessä tapauksessa on tärkeää, että kiinnityksenhaltijat tulevat kuulluiksi, koska siinä ei ole enää kysymys vain tunnusjärjestelmän kehittämisestä johtuvasta teknisestä muutoksesta niin kuin ensin mainitussa tapauksessa.

Lain voimaantulovaiheessa vireillä olleisiin aikaisempiin 11 ja 12 §:n mukaisiin ilmoituksiin perustuvaan kiinnitysten siirtoon sekä kiinnityksen voimassaoloon ja etuoikeuteen sovellettaisiin siirtymäsäännösten mukaan ilmoitusta tehtäessä voimassa olleita säännöksiä.

1.4. Toiminimilaki

Kaupparekisterilain uudistamistarpeita selvittänyt työryhmä esitti vuonna 1996 luovuttamassaan muistiossa (kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 11/1996) muun muassa toiminimilakia muutettavaksi siten, että kaupparekisteriin rekisteröityvä elinkeinonharjoittaja voisi jo ennalta saada selvyyden aikomansa toiminimen hyväksyttävyydestä sitovan ennakkotiedon muodossa. Muistiosta saaduissa lausunnoissa kannatettiin ehdotusta yleisesti ja pidettiin sen toteuttamista ensi tilassa tarpeelli-

sena. Kaupparekisterilain kokonaisuudistus on kuitenkin viivästynyt johtuen useista sen sisältöön keskeisesti vaikuttavien ja vireillä olleiden lainsäädäntö- ja muiden hankkeiden toteuttamisen pitkistä aikatauluista. Tällaisia hankkeita ovat olleet muun muassa yrityksiä ja yhteisöjä koskevan tunnusjärjestelmän kehittäminen, julkisuus- ja henkilötietolainsäädännön uusiminen ja sähköiseen asiointiin liittyvän lainsäädännön kehittäminen. Toteutettujen uudistusten seurauksena näyttäisi olevan tarvetta ottaa kaupparekisterilainsäädännön kokonaisuudistus uudelleen selvitettäväksi. Mainittu ehdotus toiminimilain muuttamiseksi voidaan kuitenkin toteuttaa erillään kyseisestä selvitystyöstä, joka tulisi tarpeettomasti pidentämään yleisesti hyväksi nähtyä uudistusta. Tämän vuoksi ehdotetaan kyseinen toiminimilain muutos toteutettavaksi jo tässä yhteydessä.

2 §. Nykyisessä kaupparekisterilaissa oleva elinkeinonharjoittajan toiminimen rekisteröintiä koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi toiminimilain 2 §:n 2 momenttiin ja samalla lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös toiminimen ennakkotietomenettelystä.

Säännöksen mukaan rekisteriviranomainen voisi ennen toiminimen rekisteröimistä kaupparekisteriin elinkeinonharjoittajan hakemuksesta antaa ennakkotiedon toiminimen rekisteriin merkitsemisen edellytyksistä. Toiminimen rekisteröimisen edellytysten tutkiminen kuuluu rekisteriviranomaiselle, jonka tulee selvittää rekisteröinnin edellytyksiä vertailemalla ilmoitettua toiminimeä rekisteriin jo merkittyihin toiminimiin.

Elinkeinonharjoittajan toimialalla on toiminimen erotettavuutta arvioitaessa olennainen merkitys. Tämän vuoksi ennakkotiedon antaminen edellyttää, että elinkeinonharjoittaja antaa hakemuksessaan tarpeelliset tiedot siitä, millä toimialalla se toimii. Ennakkotieto voi koskea toiminimen rekisteröimisen edellytyksiä vain niiden tietojen perusteella, jotka elinkeinonharjoittaja esittää hakemuksessaan. Jos ennakkotiedon antamisen jälkeen käy ilmi, että elinkeinonharjoittaja on esimerkiksi muuttanut toimialaansa, rekisteriviranomaisen on tarvittaessa arvioitava toiminimen rekisteröimisen edellytykset uudelleen.

Ehdotuksen mukainen toiminimen ennakkotietomenettely on tarpeen, koska toiminimen rekisteröimiskelpoisuutta koskeva tutkimus on eräs eniten aikaa vievistä rekisteröintitoimenpiteistä. Ennakkotietomenettelyn avulla elinkeinonharjoittaja voisi jo ennen perusilmoituksen tai toiminimeä koskevan muutosilmoituksen tekemistä saada varmuuden, onko aiottu toiminimi sellainen, että se voidaan merkitä rekisteriin.

Ennakkotiedon hakeminen on hakemusasia, josta rekisteriviranomainen tekee hallintopäätöksen. Päätös on käytettävissä perustai muutosilmoitusta tehtäessä kaupparekisteriin ja se sitoisi rekisteriviranomaista. Kun elinkeinonharjoittaja voi saada rekisteriviranomaiselta ennakkotiedon ennen ilmoituksen tekemistä, käy rekisteri-ilmoituksen käsittely vastaavasti nopeammin, koska toiminimen rekisteröimisen edellytyksiä ei enää tarvitse tutkia.

12 §. Nykyisen lain mukaan rekisteröintiin perustuva yksinoikeus toiminimeen on voimassa siitä päivästä, jona ilmoitus on saapunut rekisteriviranomaiselle rekisteröintiä varten. Kun yhteinen ilmoitus voidaan jättää usealle eri viranomaiselle, on tätä määräystä tarkistettava vastaamaan uutta tilannetta. Muutettavaksi ehdotetun 1 momentin mukaan rekisteröintiin perustuva yksinoikeus toiminimeen olisi voimassa siitä päivästä, kun ilmoitus on saapunut yritys- ja yhteisötietolain 10 §:ssä mainitulle viranomaiselle.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädetään ennakkotiedon tuottamasta yksinoikeudesta toiminimeen. Jos elinkeinonharjoittaja on hakenut rekisteriviranomaiselta ennakkotietoa toiminimen rekisteröimisen edellytyksistä, yksinoikeus toiminimeen olisi ehdotuksen mukaan voimassa päivästä, jona hakemus on jätetty rekisteriviranomaiselle. Jos kuitenkaan ei ole selvää, että toiminimi voitaisiin rekisteröidä esimerkiksi sen vuoksi, että elinkeinonharjoittajan ehdottama toiminimi ei riittävästi erotu kaupparekisteriin merkityistä toiminimistä, ennakkotietoa ei voitaisi antaa eikä yksinoikeutta tällöin olisi. Esityksen mukaan yksinoikeus olisi voimassa kuusi kuukautta ennakkotiedon antamisesta. Ennakkotietoa koskevaan päätökseen ei saisi hakea valittamalla muutosta. Rekisteriasianosaisella (hakijalla) on oikeus hakea valittamalla muutos-

ta varsinaiseen rekisteröintiä tai sen epäämistä koskevaan päätökseen, eikä kaksinkertaista muutoksenhakuoikeutta tässä yhteydessä voida pitää perusteltuna.

1.5. Säätiölaki

6 §. Säätiöt tulisivat myös ehdotetun yritys- ja yhteisötietolain soveltamisen piiriin. Säätiörekisteriin tehtävän ilmoituksen osalta ehdotetaan tämän vuoksi säätiölain 6 §:n 1 momenttiin otettavaksi viittaussäännös ilmoitusten tekemistä koskeviin yritys- ja yhteisötietolain 10 ja 11 pykäliin. Nykyisen 2 momentin johdantokappaleen mukaan ilmoitus on hallituksen jokaisen jäsenen allekirjoitettava. Kun ehdotetun yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ssä säädettäisiin myös säätiön ilmoitusten tekemisestä ja allekirjoittamisesta vastuullisista henkilöistä, ehdotetaan allekirjoitusta koskeva maininta poistettavaksi mainitusta johdantokappaleesta ja 1 momenttia täydennettäväksi viittaussäännöksellä kyseiseen yritys- ja yhteisötietolain pykälään. Yritys- ja yhteisötietolaissa on pyritty yhdenmukaistamaan ja helpottamaan ilmoitusten allekirjoittamista siten, että siihen riittää yhden ilmoituksen tekemiseen velvollisen tai hänen valtuuttamansa allekirjoitus. Järjestelyä voidaan pitää myös säätiöiden ilmoitusten osalta tarkoituksenmukaisena.

10 b ja 22 §. Koska ilmoitusten allekirjoittamisesta säädettäisiin 6 §:n viittaussäännösten mukaisesti yritys- ja yhteisötietolaissa, 10 b §:ssä ja 22 §:n 1 momentissa olevat allekirjoittamista koskevat erilliset säännökset ehdotetaan poistettaviksi.

22 a §. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään kerätään rekisteröintivelvollisista ajantasaiset yhteystiedot. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi samalla tavalla kuin kaupparekisterilakiinkin uusi pykälä, jonka mukaan säätiörekisteri voisi päivittää rekisteriin merkittyjä yritysten yhteystietoja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä.

27 §. Pykälässä säädetään ilmoitusten laiminlyönnistä seuraavista rangaistuksista. Koska yritys- ja yhteisötietolakiin sisältyisi yleinen rangaistussäännös ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä, pykälän 2 momenttia tulee tarkistaa tarvittavalla viittauksella kyseisen lain 19 §:n 1 momenttiin. Samalla ehdotetaan myös pykälän 1 momenttia tarkistettavaksi siten, että siitä ilmenisi minkälaista syyksiluettavuutta momentissa mainitun laiminlyönnin rangaistavuus edellyttää. Lisäksi ehdotetaan vähäiset laiminlyönnit edellä mainittua yritys- ja yhteisötietolain säännöstä vastaavalla tavalla jätettäväksi rangaistavuuden ulkopuolelle.

1.6. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettiin vuoden 2000 alusta voimaan tullut laki, johon koottiin ja ajanmukaistettiin hajallaan eri verolaeissa olleita asiaa koskevia säännöksiä. Hallituksen esityksen perusteluissa todettiin eräiden säännösten olevan tarkoitetut olemaan voimassa vain valmisteilla olleen yritys- ja yhteisötietolain voimaantuloon saakka.

Ehdotettu yritys- ja yhteisötietolaki sääntelee yritys- ja yhteisötunnuksen sekä ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisterin tietojen julkisuuden. Tarkoituksena on, että verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettu laki sisältäisi yritys- ja yhteisötietolain voimaan tulon jälkeen julkisuussäännökset näistä vain siltä osin kuin ne eivät sisälly yritys- ja yhteisötietolaissa tarkoitettuun yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin. Viimeksi mainittu laki olisi siten erityislakina ensisijainen tietojen julkisuutta arvioitaessa. Näin esimerkiksi nykyisen LY-tunnusrekisterin tietojen julkisuus määräytyisi yritys- ja yhteisötietolain perusteella. Sen sijaan eräät luonnollisten henkilöiden muuta kuin elinkeinotoimintaa koskevat tiedot olisivat sellaisia tietoja, joiden julkisuutta olisi tarve arvioida verotustietojen julkisuutta ja salassapitoa koskevan lain pohjalta.

8 §. *Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän julkiset tiedot.* Lain voimaantullessa kumottiin muun muassa verotusmenettelylain 93 a §, jonka sisältö siirrettiin verotustietojen julkisuuslain 8 §:ään. Yritys- ja yhteisötietolain 5 §:n mukaan laissa tarkoitettuun julkiseen yritys-ja yhteisötunnusrekisteriin merkittäisiin lain 4 §:ssä mainitut tiedot erinäisin vain verotuksen tarpeita varten ylläpidettyjä tietoja koskevin poikkeuksin. Koska kaikkien ve-

rotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettujen tietojen julkisuudesta tulisi näin ollen säännökset yritys- ja yhteisötietolakiin, ehdotetaan 8 § muutettavaksi siten, että sen 1 momentiksi otettaisiin asiaa selventävä säännös viittauksin mainittuun lakiin.

Koska yritys- ja yhteisötietolakiin sisältyisi edellä olevan mukaisesti säännökset ennakkoperintä- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin tehtyjen merkintöjen julkisuudesta, nykyisen 9 §:n 1 momenttiin sisältyvät vastaavat säännökset ovat tarpeettomat. Sen sijaan olisi tarpeen oikeuttaa verohallinto antamaan tieto ennakkoperintärekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkitsemisestä myös niissä tapauksissa, joissa edellä mainittu tieto ei ole yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä annettavissa. Tällainen on esimerkiksi tieto omaishoitajan merkitsemisestä ennakkoperintärekisteriin. Tiedon verohallinnosta voisi saada tällöin vain yksilöidystä pyynnöstä. Säännös ehdotetaan otettavaksi 8 §:ään 2 momentiksi.

Nykyisessä 9 §:n 3 momentissa on säädetty ennakkoperintärekisteristä poistettua verovelvollista koskevien tietojen julkaisemisesta. Kun tieto ennakkoperintärekisteriin merkitsemisestä ja siitä poistamisesta tulisi yritys- ja yhteisötietolaissa tarkoitetussa yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä julkiseksi ja yleisten tietoverkkojen kautta kaikkien saataville, voidaan momentissa tarkoitettujen tietojen julkaisemisesta erikseen luopua. Säännös ehdotetaan tämän vuoksi kumottavaksi.

Mainitut muutokset toteutettaisiin siten, että nykyinen 9 § kumotaan ja 8 §:ää muutetaan edellä esitetyllä tavalla. Lisäksi 8 §:ään tulisi siirrettäväksi kumottavasta 9 §:stä 4 momentti, jonka sisältö säilyisi ennallaan.

1.7. Arvonlisäverolaki

161 §. Pykälässä säädetään verovirastolle tehtävistä laissa tarkoitettua verollista toimintaa harjoittavan aloittamis-, muutos- ja päättymisilmoituksista. Ehdotetun yritys- ja yhteisötietolain perustamis-, muutos- ja lopettamisilmoitusta koskevat säännökset tulisivat koskemaan myös arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ilmoittautumista, minkä vuoksi pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi vastaavaksi. Pykälän 1 momenttiin sisältyisi perustamisilmoitusta koskeva viittaussäännös yritys- ja yhteisötietolakiin ja 2 momenttiin vastaavasti muutos- ja lopettamisilmoitusta koskeva viittaussäännös.

166 §. Pykälässä säädetään ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä vastuullisista. Pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että sen 1 momentissa viitattaisiin edellä 161 §:ssä tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämisestä vastuussa olevien henkilöiden osalta yritys- ja yhteisötietolakiin. Arvonlisäverolaissa edellytetään verovelvolliselta erinäisiä muitakin ilmoituksia. Kun näiden osalta ei ole tarkoitus muuttaa nykyisiä menettelyjä, pykälän 2, 3 ja 4 momentti on muokattu asiasisällöltään voimassaolevaa pykälää vastaaviksi.

218 §. Edellä 161 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin rangaistusseuraamuksesta säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa. Tämän vuoksi arvonlisäverorikkomusta koskevan pykälän 3 momentista tulisi poistaa viittaus 161 §:ään. Lisäksi uudeksi 4 momentiksi ehdotetaan otettavaksi nimenomainen 161 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen laiminlyöntiä koskeva viittaussäännös yritys- ja yhteisötietolakiin.

1.8. Ennakkoperintälaki

28 §. *Rekisteröintiä varten annettavat tiedot.* Pykälässä säädetään ennakkoperintärekisteriin rekisteröintiä varten verovirastolle annettavista tiedoista. Koska siinä tarkoitettu ilmoitus kuuluisi yritys- ja yhteisötietolain mukaisen ilmoitusmenettelyn piiriin, tulisi pykälää tarkistaa vastaavasti viittauksella mainittuun lakiin.

31 §. *Työntantajarekisteri ja ilmoitukset rekisteröintiä varten.* Pykälän 2 momentissa säädetään ilmoituksesta, jonka säännöllisesti palkkaa maksava työnantaja on velvollinen ennen palkanmaksun aloittamista tekemään samoin kuin myöhemmästä tietojen muuttumisesta tehtävää ilmoitusta. Momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi viittauksella yritys- ja yhteisötietolakiin, jonka mukaisesti ilmoitukset tehtäisiin.

55 §. *Verorikkomus ja ennakkoperintärikkomus.* Pykälän 2 momentissa säädetään ennakkoperintärikkomuksesta tuomittavasta

rangaistuksesta. Kun sen perustana on muun muassa 31 §:n mukaisen velvollisuuden laiminlyönti, josta yritys- ja yhteisötietolakiin sisältyy rangaistussäännös, momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus mainittuun 31 §:ään. Samalla pykälään ehdotetaan lisättäväksi uutena 4 momenttina nimenomainen 31 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen laiminlyöntiä koskeva viittaussäännös yritys- ja yhteisötietolakiin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset yritys- ja yhteisötietolain täytäntöönpanosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Laissa on näistä mainittu esimerkkeinä säännökset yritys- ja yhteisötunnuksen teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen säilyttämisestä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä sekä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ylläpidosta ja kustannusten jaosta viranomaisten kesken. Samoin asetuksella tultaisiin säätämään muun muassa tarvittavista ilmoitusmenettelyn tekniseen toteuttamiseen liittyvistä yksityiskohdista.

Yritys- ja yhteisötietolain antamisen yhteydessä muutettavat muut lait edellyttävät myös erinäisiä tarkistuksia alemman asteisiin säädöksiin. Erityisesti kaupparekisterilakia täydentävään asetukseen tulisi monia muutoksia saatettaessa se vastaamaan uudistettavaa ilmoitusmenettelyä. Myös muissa esityksseen sisältyviä lakeja täydentävissä säädöksissä on runsaasti tarkistettavia säännöksiä. Näiden valmistelu tapahtuu samanaikaisesti yritys- ja yhteisötietolain jatkokäsittelyn yhteydessä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan ensi tilassa vuoden 2001 alussa heti kun järjestelmä on teknisesti käyttöönotettavissa ja sen toimivuus riittävästi selvitetty.

Lakien täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen kuin ne tulevat voimaan. Perusteluissa aiemmin mainittu yritysten ja yhteisöjen kohdentamistyö on meneillään ja saataneen päätökseen riittävän ajoissa ennen järjestelmän käynnistämistä. Mikäli annettava laki yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä tulisi poikkeamaan ehdotetusta, joudutaan erikseen arvioimaan tästä aiheutuvien järjestelmämuutosten vaatimaa aikataulua ja samalla lain voimaantuloajankohtaa.

Esityksessä tarkoitettuihin lakeihin sisältyy myös useita siirtymäsäännöksiä, joiden tarkoituksena on helpottaa uuteen järjestelmään siirtymisestä yrityksille ja yhteisöille mahdollisesti aiheutuvia hankaluuksia.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Yritys- ja yhteisötietolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yrityksiä ja yhteisöjä yksilöivien yhtenäisten tunnusten antamiseen ja käyttöön sekä yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tunniste- ja perustietojen ilmoittamiseen, keräämiseen ja tallentamiseen Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallituksen yhteisesti ylläpitämään yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, järjestelmän ylläpitämiseen ja järjestelmään sisältyvien tietojen luovuttamiseen.

Tätä lakia sovelletaan myös yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen ilmoittamiseen ja luovuttamiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään liittyviin kantarekistereihin siten kuin tässä laissa ja muussa laissa säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *yritys- ja yhteisötunnuksella* jokaiselle rekisteröintivelvolliselle annettavaa ja sen yksilöivää järjestysnumerosta ja tarkistusnumerosta muodostuvaa tunnistetta;

2) *yhteisöllä* 3 §:n 1 momentissa mainittuja yksityis- ja julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä;

3) *yrityksellä* elinkeinotoimintaa harjoittavaa yhteisöä ja luonnollisen henkilön elinkeinoa sekä muita 3 §:n 1 momentissa mainittuja rekisteröitäviä yksiköitä;

4) *rekisteröintivelvollisella* yrityksiä ja yhteisöjä sekä 3 §:n 2 momentissa mainittuja rekisteröitäviä yksiköitä;

5) *yritys- ja yhteisötietojärjestelmällä* automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävää yhtenäistä tietojärjestelmää, joka muodostuu järjestelmää ylläpitävien viranomaisten käyttöön talletettavista rekisteröintivelvollisten tunniste- ja perustiedoista ja näitä tietoja sisältävästä rekisteristä sekä tarvittavista yhteyksistä tietoja ylläpitäviin järjestelmiin ja yleisiin tietoverkkoihin;

6) *yritys- ja yhteisötunnusrekisterillä* tässä laissa yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavaksi säädettyjä tietoja sisältävää yleiseen käyttöön tarkoitettua rekisteriä; sekä

7) *kantarekistereillä* yritys- ja yhteisötietojärjestelmään liittyviä Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämiä kauppa- ja säätiörekistereitä sekä verohallinnon ylläpitämiä työnantaja-, ennakkoperintä- ja arvonlisäverovelvollisten rekistereitä.

3 §

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävät yksiköt

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidään seuraavat yhteen tai useampaan asianomaiseen kantarekisteriin rekisteröitävät yritykset ja yhteisöt:

1) elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö ja kuolinpesä;

2) avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta, yhdistys, säätiö ja muu yksityisoikeudellinen oikeushenkilö;

3) valtio ja sen laitos, kunta, kuntayhtymä, seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta sekä muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö;

4) eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä;

5) ulkomaisen yhteisön tai säätiön Suomessa oleva sivuliike:

6) arvonlisäverolain (1501/1993) mukaisesti arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittävä ulkomainen elinkeinonharjoittaja;

7) tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettu elinkeino- tai verotusyhtymä; sekä

8) tuloverolaissa tarkoitettu yhteisetuus.

Mitä tässä laissa säädetään yrityksen ja yhteisön rekisteröimisestä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, sovelletaan myös muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun:

1) ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettuun työnantajarekisteriin merkittävään työnantajaan;

2) ennakkoperintälaissa tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin merkittävään luonnolliseen henkilöön;

3) arvonlisäverolaissa tarkoitettuun arvonlisäverovelvolliseen tai siinä tarkoitetulla tavalla arvonlisäverovelvolliseksi hakeutuvaan; sekä

4) eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/1966) tarkoitettuun vakuutusmaksuverovelvolliseen.

4 §

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavat tiedot

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletetaan yritys- ja yhteisötunnuksen lisäksi ilmoituksen perusteella rekisteröintivelvollisista seuraavat tunnistetiedot:

1) tiedot siitä, millä nimellä tai nimillä toimintaa harjoitetaan;

2) kotipaikka tai kunta, josta toimintaa johdetaan;

3) luonnollisen henkilön nimi ja henkilötunnus tai, milloin henkilölle ei voida antaa henkilötunnusta, hänen syntymäaikansa ja siihen liittyvä järjestelmän sisäinen tunniste; sekä

4) posti- ja käyntiosoite sekä muut rekisteröintivelvollisen mahdollisesti ilmoittamat yhteystiedot.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletetaan soveltuvin osin myös perustiedot rekisteröintivelvollisten:

1) toimialaa tai toiminnan laatua sekä kieltä koskevista verohallinnon rekistereihin tehtävistä merkinnöistä;

2) toiminnan harjoittamisen oikeudellisesta muodosta;

3) arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkitsemisestä ja sen perusteesta;

4) vakuutusmaksuverovelvollisuudesta;

5) ennakkoperintärekisteriin merkitsemisestä;

6) työnantajarekisteriin merkitsemisestä;

7) yrityksen tai yhteisön merkitsemisestä muuksi kuin 3—6 kohdassa tarkoitetuksi verotuksen yksiköksi;

8) ilmoittautumisesta ja merkitsemisestä kaupparekisteriin;

9) ilmoittautumisesta ja merkitsemisestä säätiörekisteriin;

10) yrityksen tai yhteisön purkautumisesta, toiminnan keskeytyksestä ja lopettamisesta sekä luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnan lopettamisesta; sekä

11) yrityksen tai yhteisön muusta oikeudellisesta toimintakyvystä.

5 §

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävät tiedot

Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkitään 4 §:ssä luetellut tiedot lukuun ottamatta seuraavia vain verotuksen tarpeita varten ylläpidettyjä tietoja:

1) luonnollisen henkilön henkilötunnus, henkilön nimi, jos hän käyttää toiminnassaan rekisteröityä toiminimeä, ja muu kuin yleiseen käyttöön tarkoitettu osoite;

2) muuta kuin elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tunniste- ja perustiedot, edellä 4 §:n 2 momentin 2—7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta; sekä

3) verotusyhtymän tunniste- ja perustiedot, edellä 4 §:n 2 momentin 2—7 ja 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta.

Yrityksen ja yhteisön sekä muun rekisteröintivelvollisen, jonka toiminta katsotaan kokonaan päättyneeksi, yhteystiedot poistetaan yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä vuoden kuluttua toiminnan päättymisestä.

6 §

Luonnollisen henkilön yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyys

Luonnollinen henkilö saa 3 §:ssä tarkoitettuja toimintojaan varten yhden yritys- ja yhteisötunnuksen, joka on pysyvä. Luonnollisen henkilön yritys- ja yhteisötunnus pysyy muuttumattomana silloinkin, kun elinkeinotoiminnan lopettamisen jälkeen toiminta myöhemmin aloitetaan uudelleen joko entisellä tai uudella toimialalla. Luonnollisen henkilön saamaa yritys- ja yhteisötunnusta ei voida luovuttaa toiselle henkilölle eikä sitä voida siirtää toimintamuodon muutoksessa syntyvälle muulle yritysmuodolle.

Jos luonnollisen henkilön jakamaton kuolinpesä jatkaa kuolleen henkilön elinkeinotoimintaa, toiminnassa käytetään kuolleen henkilön yritys- ja yhteisötunnusta kuolinvuotta kolmanneksi seuraavan vuoden loppuun asti. Tämän jälkeen elinkeinotoimintaa katsotaan verotuksellisesti harjoitettavan yhtymänä, jolle annetaan oma yritys- ja yhteisötunnus.

Luonnollisen henkilön konkurssipesälle annetaan oma yritys- ja yhteisötunnus.

7 §

Oikeushenkilön yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyys

Oikeushenkilön yritys- ja yhteisötunnus on pysyvä koko sen toiminnan ajan. Tunnus ei myöskään muutu, jos oikeushenkilömuotoa muutetaan laissa säädetyllä tavalla.

Sulautumisessa vastaanottavan oikeushenkilön yritys- ja yhteisötunnus säilyy entisenä ja sulautuvien oikeushenkilöiden yritys- ja yhteisötunnukset lakkaavat. Sulautumisessa, jossa vähintään kaksi oikeushenkilöä sulautuu perustamalla yhdessä vastaanottavan oikeushenkilön, saa syntyvä uusi oikeushenkilö uuden yritys- ja yhteisötunnuksen.

Jakautumisessa, jossa jakautuvan oikeushenkilön kaikki varat ja velat siirtyvät kahdelle tai useammalle vastaanottavalle oikeushenkilölle, uudet oikeushenkilöt saavat kukin uuden yritys- ja yhteisötunnuksen. Jos jakautuminen toteutetaan siten, että vain osa jakautuvan oikeushenkilön varoista ja veloista siirtyy yhdelle tai useammalle vastaanottavalle oikeushenkilölle, jakautuvan oikeushenkilön yritys- ja yhteisötunnus säilyy entisellään ja perustettava oikeushenkilö saa tai perustettavat oikeushenkilöt saavat uuden yritys- ja yhteisötunnuksen.

Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö katsotaan purkautuneeksi, toimintaa jatkavalle luonnolliselle henkilölle annetaan oma yritys- ja yhteisötunnus, johon sovelletaan 6 §:n säännöstä luonnollisen henkilön yritys- ja yhteisötunnuksen pysyvyydestä.

Oikeushenkilön konkurssipesä saa oman yritys- ja yhteisötunnuksen.

8 §

Muiden rekisteröintivelvollisten tunnusten pysyvyys

Muun kuin 6 ja 7 §:ssä tarkoitetun rekisteröintivelvollisen, kuten tuloverolaissa tarkoitetun verotusyhtymän ja laivanisännistöyhtiön, yritys- ja yhteisötunnus siirtyy uudelle yksikölle tuloverolain 24 §:ssä tarkoitetussa toimintamuodon muutoksessa, jossa aikaisemmin harjoitetun toiminnan varat ja velat siirtyvät jatkajalle samoista arvoista.

9 §

Yritys- ja yhteisötunnuksen antaminen

Rekisteröintivelvolliselle annetaan yritys- ja yhteisötunnus sen tekemän 10 §:ssä tarkoitetun perustamisilmoituksen perusteella. Tunnuksen antaa joko Patentti- ja rekisterihallitus tai verovirasto. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös muu ilmoituksia vastaanottava viranomainen oikeuttaa tunnuksen antamiseen. Tunnuksen merkitsee rekisteriin sen antamisesta päättävä viranomainen. Tunnus voidaan antaa myös viranomaisen aloitteesta, jos se on tarpeen viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi.

10 §

Perustamisilmoitus

Rekisteröintivelvollisen yrityksen tai yhteisön perustamisesta tai elinkeinotoiminnan aloittamisesta on ilmoitettava tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella. Ilmoitus voidaan toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen, maistraattiin, työvoima- ja elinkeinokeskukseen tai verovirastoon.

Perustamisilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot ja asiakirjat:

1) lomakkeen perusosassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittävät 4 §:n 1 momentin mukaiset tiedot, tieto siitä, mihin rekistereihin ilmoittaudutaan, sekä asiamiehen tai muun yhdyshenkilön yhteystiedot;

2) veroviranomaisen osassa tiedot arvonlisäverovelvolliseksi, vakuutusmaksuverovelvolliseksi tai säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi merkitsemistä varten sekä tiedot ennakkoperintärekisteriin merkitsemistä ja ennakon määräämistä varten;

3) Patentti- ja rekisterihallituksen osassa kauppa- ja säätiörekisteriin rekisteröitäväksi säädetyt sellaiset tiedot, joita ei ole ilmoitettu perusosassa, sekä toimintamuodon perusteella määräytyvät liitteet.

Edellä 3 §:n 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt, joilla ei ennakkoperintälain tai arvonlisäverolain säännösten mukaan ole velvollisuutta ilmoittautua rekisteröitäväksi verohallinnon työnantaja- tai ennakkoperintärekisteriin eikä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, sekä mainitun momentin 4 kohdassa tarkoitetut luonnolliset henkilöt voivat antaa tietonsa erikseen tätä tarkoitusta varten vahvistettua lomaketta käyttäen.

11 §

Muutos- ja lopettamisilmoitus

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään 4 §:n 1 momentin mukaisesti talletetun seikan muuttumisesta tulee viivytyksittä tehdä ilmoitus tarkoitusta varten vahvistetulla ilmoituslomakkeella. Ilmoitus on tehtävä myös 4 §:n 2 momentin 2—10 kohdan mukaisten tietojen tai niiden perusteissa tapahtuneiden muutosten johdosta samoin kuin muun sellaisen asiantilan muuttumisesta, josta voimassa olevien säännösten mukaan tulee ilmoittaa kantarekisteriin.

Ilmoituksen toimittamisessa noudatetaan, mitä 10 §:n 1 momentissa säädetään perustamisilmoituksen toimittamisesta.

12 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos rekisteröintivelvollinen ei ole aloittanut elinkeinotoimintaansa tai aloitettu toiminta on keskeytynyt joko määräajaksi tai toistaiseksi, on tästä tehtävä ilmoitus noudattaen mitä 10 ja 11 §:ssä säädetään perustamis- ja muutosilmoituksen tekemisestä. Jos toiminta keskeytetään toistaiseksi, yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletetaan tieto elinkeinonharjoittajan poistamisesta ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteristä. Toiminnan uudelleen aloittamisesta on ilmoitettava viipymättä muutosilmoituksella.

13 §

Viranomaismerkinnät

Sellaisesta yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sisältyvän tiedon muutoksesta, joka rekisteröidään asianomaiseen kantarekisteriin ilman erityistä ilmoitusta tuomioistuimen tai viranomaisen tekemän tiedonannon perusteella, tai jonka muutoin kantarekisterin pitäjä kyseistä rekisteriä koskevien säännösten nojalla on oikeutettu tekemään viran puolesta, tehdään myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmään viran puolesta vastaava muutos.

14 §

Vastuu ilmoitusten tekemisestä

Rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ovat vastuussa:

1) yksityinen elinkeinonharjoittaja;

2) avoimen yhtiön puolesta yhtiömiehet;

3) kommandiittiyhtiön puolesta henkilökohtaisesti vastuunalaiset yhtiömiehet;

4) laivanisännistöyhtiön puolesta laivanisännät;

5) osakeyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin, hypoteekkiyhdistyksen, vakuutusyhdistyksen, asumisoikeusyhdistyksen ja säätiön puolesta hallituksen varsinaiset jäsenet;

6) valtion liikelaitoksen puolesta hallituksen varsinaiset jäsenet;

7) aatteellisen yhdistyksen puolesta hallituksen puheenjohtaja;

8) ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen puolesta sen toiminimen kirjoittajaksi tai edustajaksi valittu henkilö;

9) eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän puolesta sen johtaja; sekä

10) verohallinnon rekistereihin merkittävien muiden rekisteröintivelvollisten puolesta verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 9 §:ssä mainitut ilmoitusvelvolliset tai arvonlisäverolain 13 §:ssä tarkoitetun yhtymän osakkaat.

Muutosilmoituksen tekemisestä on osakeyhtiössä, säästöpankissa, vakuutusyhdistyksessä ja valtion liikelaitoksessa vastuussa myös toimitusjohtaja, osuuskunnassa osuuskuntalain (247/1954) 80 §:ssä tarkoitettu hallinnon hoitaja sekä yhtiössä, johon sovelletaan asunto-osakeyhtiölakia (809/1991), ja asumisoikeusyhdistyksessä lisäksi isännöitsijä. Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja tai avoimen yhtiön yhtiömies taikka kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies kuolee, on myös hänen kuolinpesänsä osakas, ei kuitenkaan perintökaaren (40/1965) 21 luvun 18 §:ssä tarkoitettu osakas, vastuussa ilmoituksen tekemisestä.

Perustamis-, muutos- tai lopettamisilmoitus on jonkun sen tekemisestä vastuussa olevan tai hänen valtuuttamansa henkilön allekirjoitettava.

15 §

Kirjeissä ja lomakkeissa mainittavat tiedot

Sellaisen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröidyn rekisteröintivelvollisen, joka on rekisteröity myös kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin tai työnantajarekisteriin, on kirjeissään ja lomakkeissaan mainittava yritys- ja yhteisötunnus. Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa on lisäksi mainittava elinkeinonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, ja rekisterinumero tuossa rekisterissä, sekä mahdollinen selvitystila.

Konkurssipesän kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava myös konkurssivelallisen yritys- ja yhteisötunnus.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetty yritys- ja yhteisötunnuksen merkitsemisvelvollisuus ei koske luonnollisen henkilön yksityistaloutta koskevia kirjeitä ja lomakkeita.

16 §

Tietojen antaminen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä

Jokaisella on oikeus saada yritys- ja yhteisötunnusrekisterin merkinnöistä tietoja, otteita ja todistuksia. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä voidaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä luovuttaa tietoja sähköisessä muodossa.

Tietojen hankkiminen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä yleisten tietoverkkojen kautta on maksutonta. Muutoin perittävien maksujen osalta noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) erikseen säädetään.

17 §

Ylläpitoviranomaisten rekisteröintivastuut

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletettavien tietojen oikeusvaikutukset määräytyvät kantarekistereitä koskevien säännösten mukaan. Yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin tehtävien merkintöjen oikeellisuudesta vastaa Patentti- ja rekisterihallitus sen kantarekistereihin merkittäväksi säädettyjen tietojen osalta ja Verohallitus muiden yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkittävien tietojen osalta.

18 §

Muutoksenhaku ja oikaisu

Muutoksenhaussa ja oikaisussa noudatetaan, mitä niistä asianomaisten kantarekistereiden osalta tai muutoin erikseen säädetään.

19 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 10 §:n 1 momentissa tai 11 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen antamisen tai jättää ilmoittamatta 12 §:ssä tarkoitetun keskeytetyn toiminnan jatkamisesta, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *yritys- ja yhteisötietoilmoituksen laiminlyönnistä* sakkoon.

Joka tahallaan jättää noudattamatta, mitä 15 §:ssä säädetään kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista, on tuomittava *yritys- ja yhteisötunnuksen käytön laiminlyönnistä* sakkoon.

20 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä yritys- ja yhteisötunnuksen teknisestä muodosta, lopettaneiden yritysten ja yhteisöjen tietojen käsittelystä yritys- ja yhteisötunnusrekisterissä sekä yritys- ja yhteisötietojärjestelmän ylläpidosta ja kustannusten jaosta viranomaisten kesken samoin kuin muusta tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Tällä lailla kumotaan liike- ja yhteisötunnuksesta 22 päivänä maaliskuuta 1991 annettu asetus (598/1991).

Mitä muualla lainsäädännössä säädetään liike- ja yhteisötunnuksesta sekä kauppa- tai säätiörekisterinumerosta, sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen yritys- ja yhteisötunnukseen.

22 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Tässä laissa tarkoitetuille rekisteröintivelvollisille voidaan jo ennen lain voimaantuloa antaa yritys- ja yhteisötunnus.

Edellä 19 §:n 2 momentissa olevaa säännöstä seuraamuksesta kirjeissä ja lomakkeissa mainittavien tietojen laiminlyönnistä ei sovelleta vuoden aikana lain voimaantulosta sellaisiin rekisteröintivelvollisiin, jotka eivät lain voimaan tullessa ole olleet velvollisia käyttämään vastaavaa tunnusta. Yritys- ja yhteisötunnusta vastaavana nimikkeenä voidaan jo olemassa olevissa kirje- ja muissa lomakkeissa käyttää liike- ja yhteisötunnusta tai sen lyhennettä kolmen vuoden ajan lain voimaantulosta lukien.

Sellaisista yrityksistä ja yhteisöistä, joiden toiminta on todettu kokonaan päättyneeksi ennen vuotta 1999, yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä julkisesti saatavilla pidetään vain nimitietoja, yritys- ja yhteisötunnusta ja tietoa siitä, että toiminta on lopetettu.

2.

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/1979) 17 b ja 20 §, sellaisina kuin ne ovat, 17 b § laissa 1716/1995 ja 20 § laissa 1122/1993,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentin 3 kohta, 14 §:n 1 momentti, 15 ja 16 §, 18 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 2 momentti sekä 25, 27, 30 ja 31 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 16 § ja 21 §:n 1 ja 2 momentti mainitussa laissa 1122/1993, 3 §:n 1 momentin 3 kohta ja 25 § laissa 1300/1994, 15 § osaksi mainituissa laeissa 1122/1993 ja 1300/1994 sekä laissa 1075/1994, 27 § laeissa 232/1990 ja 147/1997, 30 § osaksi mainitussa laissa 1716/1995 ja 31 § laissa 229/1993, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti ja 21 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1122/1993, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Kaupparekisteriä pitää Patentti- ja rekisterihallitus, jota tässä laissa sanotaan rekisteriviranomaiseksi. Kaupparekisteriasioissa toimivat maistraatit ja työvoima- ja elinkeinokeskukset paikallisviranomaisina siten kuin tässä laissa ja muutoin erikseen säädetään.

— — — — — — — — — — — — — — — —

2 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Perusilmoitus tehdään tätä tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella niin kuin yritys- ja yhteisötietolain (/200) 10 §:ssä säädetään.

3 §

Perusilmoituksen ovat velvolliset tekemään:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö *(yksityinen elinkeinonharjoittaja)*; ei kuitenkaan maatilatalouden eikä kalastuksen harjoittaja;

— — — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Jos asiantilassa, josta on tehty merkintä kaupparekisteriin, tapahtuu muutos, on siitä viivytyksettä tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus (*muutosilmoitus*) siten kuin yritys- ja yhteisötietolain 11 §:ssä säädetään.

— — — — — — — — — — — — — — — —

15 §

Rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ja allekirjoittamisesta vastuullisista henkilöistä säädetään yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ssä.

16 §

Jokainen, joka on eronnut kaupparekisteriin merkitystä asemastaan tai jonka rekisteriin merkitty tehtävä on lakannut, saa itse tehdä tästä ilmoituksen.

18 §

Elinkeinotoiminnan lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus rekisteriviranomaiselle rekisteriin merkittäväksi. Ilmoitus tehdään tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella niin kuin yritys- ja yhteisötietolain 11 §:ssä säädetään.

— — — — — — — — — — — — — — — —

21 §

Jos ilmoitus on puutteellinen tai jos rekisteriviranomainen havaitsee muun esteen rekis-

teröinnille, ilmoituksen tekijälle on asetettava kohtuullinen määräaika asiakirjassa olevan puutteen poistamista, selityksen antamista ja selvityksen esittämistä varten sekä samalla ilmoitettava, että jollei määräaikaa noudateta, ilmoitus voidaan katsoa rauenneeksi.

Ilmoitusta tehtäessä on suoritettava säädetty maksu.

— — — — — — — — — — — — — — — —

21 a §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Patentti- ja rekisterihallitus on oikeutettu yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä päivittämään yritysten yhteystiedot.

25 §

Kaupparekisteriin tehdystä merkinnästä ja rekisterimerkinnän poistamisesta on rekisteriviranomaisen toimesta kuulutettava yleisesti saatavilla olevalla tavalla joko sellaisenaan taikka otteina tai viittauksina asiakirjavihkoon otettuun tai rekisteriin merkittyyn asiakirjaan, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

27 §

Kaupparekisteriin tehtävän ilmoituksen antamisesta säädetään yritys- ja yhteisötietolain 10 ja 11 §:ssä. Kun ilmoitus on annettu yritys- ja yhteisötietolain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle, katsotaan elinkeinonharjoittajalle tässä tai muualla laissa säädetty ilmoitusvelvollisuus täytetyksi.

Kaupparekisteriin tehtävät hakemukset ja tiedonannot tulee antaa suoraan rekisteriviranomaiselle.

30 §

Rangaistus kaupparekisteriin tehtävän ilmoituksen laiminlyönnistä säädetään yritys- ja yhteisötietolain 19 §:n 1 momentissa.

31 §

Tarkemmat säännökset ilmoituksiin liitettävistä selvityksistä, rekisteristä ja sen pitämisestä, rekisteriotteiden ja jäljennösten antamisesta samoin kuin muut säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Jos yksityiselle elinkeinonharjoittajalle, aatteelliselle yhdistykselle tai säätiölle on merkitty rekisteriin useita elinkeinotoimintoja, ne yhdistetään viran puolesta yhdeksi yksiköksi, jolle annetaan elinkeinonharjoittajan, yhdistyksen tai säätiön yritys- ja yhteisötunnus.

Ennen yhdistämistä rekisteriviranomaisen tulee elinkeinonharjoittajalle osoitetulla kirjeellä tai muulla sopivalla tavalla tiedustella, miten yhdistäminen tehdään. Jollei elinkeinonharjoittaja ole muuta ilmoittanut, myöhemmät elinkeinotoiminnot yhdistetään siihen elinkeinotoimintoon, jonka rekisteröintipäivä on aikaisin. Yksiköiden toimialat yhdistetään ja yhdistettävien elinkeinotoimintojen toiminimet siirretään uuden yksikön aputoiminimiksi.

Kaupparekisteriin ennen vuotta 1994 ilmoitettujen henkilöiden osalta tulee ilmoittaa 3 a §:ssä tarkoitetut henkilötiedot viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2001. Yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka eivät ole ilmoittaneet rekisteriin 3 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja mainittuun ajankohtaan mennessä, voidaan poistaa kaupparekisteristä noudattaen soveltuvin osin, mitä 24 §:ssä säädetään.

3.

Laki

yrityskiinnityslain 11 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun yrityskiinnityslain (634/1984) 11 §:n 1 momentti ja 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 240/1991, seuraavasti:

11 §

Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset

Elinkeinonharjoittajan yhteisömuodon muuttaminen ei vaikuta yrityskiinnityksen voimassaoloon eikä kiinnityksen tuottamaan etuoikeuteen, jos muutos merkitään kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietolain (/200) 11 §:ssä säädetyn muutosilmoituksen perusteella. Sama koskee yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan ja kaiken siihen kuuluvan omaisuuden luovuttamista toiselle elinkeinonharjoittajalle, avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jos luovutuksensaajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä ja luovutuksensaaja ilmoittaa rekisteriviranomaiselle jatkavansa luovuttajan elinkeinotoimintaa. Ilmoitus tästä on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa luovutuksesta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

12 §

Elinkeinonharjoittajan perinnönjako ja omaisuuden ositus

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos kuolinpesässä toimitetaan jako tai omaisuuden ositus elinkeinotoiminnan lopettamiseksi, kiinnitys pysyy voimassa. Kiinnityksenhaltijan on kuitenkin oikeutensa säilyttämiseksi noudatettava, mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden 11 tai 12 §:n säännösten mukaiseen muutosilmoitukseen perustuvaan kiinnitysten siirtoon sekä kiinnityksen voimassaoloon ja etuoikeuteen sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä.

Yhdistettäessä yksityisen elinkeinonharjoittajan, aatteellisen yhdistyksen tai säätiön elinkeinotoimintoja kaupparekisterilain muuttamisesta annetun lain (/200) siirtymäsäännöksen nojalla siirretään yrityskiinnitykset viran puolesta uudelle yksikölle. Jos useammassa kuin yhdessä yhdistettävässä yksikössä on voimassa olevia yrityskiinnityksiä, ei rekisteriin saa tehdä merkintää yhdistämisestä, ennen kuin kiinnityksenhaltijat ovat sopineet ja tehneet hakemuksen kiinnitysten etuoikeudesta tai kiinnitykset on kuoletettu.

4.

Laki

toiminimilain 2 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun toiminimilain (128/1979) 2 §:n 2 momentti ja 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin 12 §:n 1 momentti on laissa 233/1990, sekä

lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 233/1990 ja laissa 148/1977, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Toiminimi voidaan merkitä kaupparekisteriin, jos se on tämän lain mukainen ja selvästi erottuu rekisterissä ennestään olevista toiminimistä. Rekisteriviranomainen voi ennen toiminimen rekisteröimistä elinkeinonharjoittajan hakemuksesta antaa ennakkotiedon siitä, onko toiminimi sellainen, että se voidaan hakemuksessa esitetyillä edellytyksillä merkitä rekisteriin.

— — — — — — — — — — — — — — —

12 §

Rekisteröintiin perustuva yksinoikeus toiminimeen on voimassa siitä päivästä, jona ilmoitus on saapunut yritys- ja yhteisötietolain (/200) 10 §:ssä mainitulle viranomaiselle.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos elinkeinonharjoittaja on hakenut rekisteriviranomaiselta ennakkotietoa toiminimen rekisteröimisen edellytyksistä, yksinoikeus toiminimeen on voimassa päivästä, jona hakemus on jätetty rekisteriviranomaiselle. Yksinoikeutta ei ole, jos rekisteriviranomainen ennakkotietoa koskevaan hakemukseen antamassaan päätöksessä toteaa, ettei ennakkotietoa voida antaa tai jos elinkeinonharjoittaja ei ole ilmoittanut toiminimeä merkittäväksi rekisteriin kuuden kuukauden kuluessa yksinoikeuden alkamisesta. Ennakkotietoa koskevaan rekisteriviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

5.

Laki

säätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 5 päivänä huhtikuuta 1930 annetun säätiölain (109/1930) 6 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 10 b §, 22 §:n 1 momentti ja 27 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentti ja 10 b § laissa 1172/1994, 22 §:n 1 momentti laissa 349/1987 sekä 27 § mainituissa laeissa 349/1987 ja 1172/1994, sekä

lisätään lakiin uusi 22 a § seuraavasti:

6 §

Säätiörekisteri on koko maalle yhteinen ja sitä pitää Patentti- ja rekisterihallitus. Säätiörekisteriin tehtävistä ilmoituksista noudatetaan, mitä yritys- ja yhteisötietolain (/200) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ja allekirjoittamisesta vastuullisista henkilöistä säädetään yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ssä.

Säätiö on ilmoitettava säätiörekisteriin kuuden kuukauden kuluessa perustamisluvan antamisesta. Ilmoitukseen tulee sisältyä:

— — — — — — — — — — — — — —

10 b §

Jos säätiössä on sellainen 10 a §:ssä tarkoitettu toimielin, jota säätiön muu toimielin ei aseta eikä valvo ja jolle on säännöissä annettu yksinomainen päättämisvalta tietyissä asioissa, kuten valta asettaa hallitus sekä ohjata ja valvoa sitä taikka valta päättää säätiön ylläpitämän laitoksen toiminnasta, on tällaisesta toimielimestä sekä sen jäsenistä ja varajäsenistä vastaavasti voimassa, mitä 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa, 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 14 §:ssä säädetään hallituksesta ja sen jäsenistä. Tässä pykälässä tarkoitetun toimielimen jäsenten ja varajäsenten vaihtumisesta on tehtävä Patentti- ja rekisterihallitukselle ilmoitus.

22 §

Säätiön hallituksen jäsenten ja säätiön nimenkirjoittajien vaihtumisesta sekä säätiön postiosoitteen muuttumisesta on ilmoitettava säätiörekisteriin merkittäväksi.

— — — — — — — — — — — — — —

22 a §

Patentti- ja rekisterihallitus on oikeutettu yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä päivittämään säätiöiden yhteystiedot.

27 §

Kuolinpesän haltija, joka tahallaan tai huolimattomuudesta jättää määräajassa tekemättä 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

Rangaistus 22 §:n mukaisen ilmoituksen laiminlyönnistä, jollei laiminlyöntiä ole pidettävä virkavirheenä, säädetään yritys- ja yhteisötietolain 19 §:n 1 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

6.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 30 päivänä joulukuuta 1999 annetun lain (1346/1999) 9 §, sekä

muutetaan 8 § seuraavasti:

8 §

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän julkiset tiedot

Verohallinnon ylläpitämät yritys- ja yhteisötietolaissa (/200) tarkoitettuun yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletetut yritysten ja yhteisöjen tunniste- ja perustiedot tulevat julkisiksi merkittäessä ne mainitussa laissa tarkoitettuun yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

Verohallinto voi antaa yksilöityä rekisteröityä koskevasta pyynnöstä tiedon siitä, onko ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettu suorituksen saaja merkitty mainitussa laissa tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin, sekä tiedon merkinnän voimassaoloajasta, samoin kuin tiedon siitä, onko henkilö, yhtymä tai yhteisö merkitty arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettuun arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, sekä tiedon arvonlisäverovelvollisuuden perusteesta ja rekisteröinnin voimassaoloajasta, vaikka tietoa ei olisi merkitty yritys- ja yhteisötietolaissa tarkoitettuun yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

Verohallinto voi omasta aloitteestaan ilmoittaa työ- ja käyttökorvauksen maksajalle, jos rekisteröity on poistettu ennakkoperintärekisteristä otteen voimassaoloaikana.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

7.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 161 §, 166 § ja 218 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 161 § laeissa 1486/1994 ja 1123/1996 sekä 218 §:n 3 momentti laissa 940/1999, sekä

lisätään 218 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 940/1999, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

161 §

Sen, joka ryhtyy harjoittamaan 1 §:ssä tarkoitettua verollista toimintaa, on tehtävä ennen toiminnan aloittamista yritys- ja yhteisötietolaissa (/200) tarkoitettu perustamisilmoitus.

Perustamisilmoituksella annettujen tietojen muutoksista samoin kuin verollisen toiminnan päättymisestä on tehtävä viipymättä yritys- ja yhteisötietolaissa tarkoitettu muutos- tai lopettamisilmoitus.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta 147 §:n 2 momentissa tarkoitettuun verovelvolliseen.

166 §

Edellä 161 §:ssä tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämisestä vastuussa olevista henkilöistä säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.

Vastuu muun kuin 161 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä kuuluu yhteisön hallitukselle tai hallinnolle. Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, laivanisännistöyhtiön ja yhtymän ilmoittamisvelvollisuuden täyttäminen on sellaisen osakkaan velvollisuutena, joka 188 §:n 2 momentin mukaan on verosta vastuussa.

Ilmoittamisvelvollinen muiden kuin 161 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten osalta on holhottavan puolesta holhooja, poissa olevan puolesta hänelle määrätty uskottu mies ja kuolinpesän puolesta se, jolla on pesä hallussaan tai, jos pesä on jaetttu, se, jonka hallussa pesä oli jaon aikana.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämisestä ulkomaalaisen puolesta vastaa myös Suomessa oleva edustaja.

218 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Joka jättää asianmukaisesti täyttämättä 209 c §:ssä säädetyn velvollisuuden tai viranomaisen kehotuksesta huolimatta 162, 162 b tai 165 §:ssä, 166 §:n 2 momentissa, 168 §:n 2 momentissa, 169 §:n 1 momentissa, 170 §:n 1 momentissa, 170 a, 209 tai 209 a §:ssä säädetyn velvollisuuden, on tuomittava *arvonlisäverorikkomuksesta* sakkoon.

Edellä 161 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

8.

Laki

ennakkoperintälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun ennakkoperintälain (1118/1996) 28 §, 31 §:n 2 momentti ja 55 §:n 2 momentti sekä

lisätään 55 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

28 §

Rekisteröintiä varten annettavat tiedot

Ennakkoperintärekisteriin merkityn ja rekisteröintiä hakevan on annettava rekisterin pitämistä varten tarvittavat tiedot. Ilmoitus on tehtävä tätä tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella siten kuin yritys- ja yhteisötietolaissa (/200) säädetään.

31 §

Työnantajarekisteri ja ilmoitukset rekisteröintiä varten

— — — — — — — — — — — — — — —

Säännöllisesti palkkaa maksavan työnantajan on ennen palkanmaksun aloittamista tehtävä ilmoitus. Tietojen muuttumisesta on myös viipymättä tehtävä ilmoitus. Perustamisilmoituksesta sekä muutos- ja lopettamisilmoituksesta säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.

55 §

Verorikkomus ja ennakkoperintärikkomus

— — — — — — — — — — — — — — —

Joka viranomaisen kehotuksesta huolimatta jättää asianmukaisesti täyttämättä 32—37 §:ssä säädetyt velvollisuudet, on tuomittava *ennakkoperintärikkomuksesta* sakkoon.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain 31 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen antamisen laiminlyönnistä säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Sinikka Mönkäre*

Liite
Rinnakkaistekstit

2.

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/1979) 17 b ja 20 §, sellaisina kuin ne ovat, 17 b § laissa 1716/1995 ja 20 § laissa 1122/1993,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentin 3 kohta, 14 §:n 1 momentti, 15 ja 16 §, 18 §:n 1 momentti, 21 §:n 1 ja 2 momentti sekä 25, 27, 30 ja 31 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 16 § ja 21 §:n 1 ja 2 momentti mainitussa laissa 1122/1993, 3 §:n 1 momentin 3 kohta ja 25 § laissa 1300/1994, 15 § osaksi mainituissa laeissa 1122/1993 ja 1300/1994 sekä laissa 1075/1994, 27 § laeissa 232/1990 ja 147/1997, 30 § osaksi mainitussa laissa 1716/1995 ja 31 § laissa 229/1993, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti ja 21 a §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1122/1993, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	1 §
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Kaupparekisteriä pitää patentti- ja rekisterihallitus, jota tässä laissa sanotaan rekisteriviranomaiseksi. Kaupparekisteriasioiden paikallisviranomaisina toimivat kihlakuntien rekisteritoimistot. *Rekisteriviranomainen toimittaa kaupparekisteristä ja siihen liittyvistä asiakirjoista jäljennökset paikallisviranomaisille.*	Kaupparekisteriä pitää Patentti- ja rekisterihallitus, jota tässä laissa sanotaan rekisteriviranomaiseksi. *Kaupparekisteriasioissa toimivat maistraatit ja työvoima- ja elinkeinokeskukset paikallisviranomaisina siten kuin tässä laissa ja muutoin erikseen säädetään.*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
	2 §
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
	Perusilmoitus tehdään tätä tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella niin kuin yritys- ja yhteisötietolain (/200) 10 §:ssä säädetään.

Voimassa oleva laki

3 §

Perusilmoituksen ovat velvolliset tekemään:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) luonnollinen henkilö, *joka on hankkinut luvan harjoittaa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:ssä mainittua elinkeinoa tai jolla on elinkeinotoiminnan harjoittamista varten pysyvä toimipaikka taikka jonka palveluksessa on muu kuin aviopuoliso tai suoraan etenevää polvea oleva vajaavaltainen jälkeläinen* (*yksityinen elinkeinonharjoittaja*); ei kuitenkaan maatilatalouden eikä kalastuksen harjoittaja;

— — — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Jos asiantilassa, josta on tehty merkintä kaupparekisteriin, tapahtuu muutos, on siitä viivytyksettä tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus *(muutosilmoitus).*

— — — — — — — — — — — — — — — —

15 §

Rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ovat vastuussa:

1) yksityinen elinkeinonharjoittaja;

2) avoimen yhtiön puolesta yhtiömiehet;

3) kommandiittiyhtiön puolesta henkilökohtaisesti vastuunalaiset yhtiömiehet;

4) osakeyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin, hypoteekkiyhdistyksen, vakuutusyhdistyksen, asumisoikeusyhdistyksen ja säätiön puolesta hallituksen varsinaiset jäsenet;

4 a) valtion liikelaitoksen puolesta hallituksen varsinaiset jäsenet;

5) aatteellisen yhdistyksen puolesta hallituksen puheenjohtaja;

6) ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen puolesta sen toiminimen kirjoittajaksi tai edustajaksi valittu henkilö; sekä

7) eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän puolesta sen johtaja.

Muutosilmoituksen tekemisestä on osakeyhtiössä, säästöpankissa, vakuutusyhdistyksessä ja valtion liikelaitoksessa vastuussa myös toimitusjohtaja sekä osakeyhtiössä, johon sovelletaan asunto-osakeyhtiölakia

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) *elinkeinotoimintaa harjoittava* luonnollinen henkilö (*yksityinen elinkeinonharjoittaja*), ei kuitenkaan maatilatalouden eikä kalastuksen harjoittaja;

— — — — — — — — — — — — — — — —

14 §

Jos asiantilassa, josta on tehty merkintä kaupparekisteriin, tapahtuu muutos, on siitä viivytyksettä tehtävä rekisteriviranomaiselle ilmoitus (*muutosilmoitus*) *siten kuin yritys- ja yhteisötietolain 11 §:ssä säädetään.*

— — — — — — — — — — — — — — — —

15 §

Rekisteri-ilmoituksen tekemisestä *ja allekirjoittamisesta vastuullisista henkilöistä säädetään yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ssä.*

Voimassa oleva laki | *Ehdotus*

(809/91) ja asumisoikeusyhdistyksessä lisäksi isännöitsijä. Jos elinkeinotoiminnan luovutus toiselle käsittää myös toiminimen, on uusi haltija vastuussa luovutusta koskevan ilmoituksen tekemisestä. Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja tai avoimen yhtiön yhtiömies taikka kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies kuolee, ovat myös hänen kuolinpesänsä osakkaat, ei kuitenkaan perintökaaren (40/65) 21 luvun 18 §:ssä tarkoitettu osakas, vastuussa ilmoituksen tekemisestä.

16 §

Perusilmoitus on jokaisen sen tekemisestä vastuussa olevan allekirjoitettava.

Muutosilmoitus on jonkun sen tekemisestä vastuussa olevan allekirjoitettava. Jokainen, joka on eronnut kaupparekisteriin merkitystä asemastaan tai jonka rekisteriin merkitty tehtävä on lakannut, saa itse tehdä tästä ilmoituksen.

16 §

Jokainen, joka on eronnut kaupparekisteriin merkitystä asemastaan tai jonka rekisteriin merkitty tehtävä on lakannut, saa itse tehdä tästä ilmoituksen.

17 b §

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava sivuliikkeen kaupparekisterinumero sekä ulkomaisen elinkeinonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, ja rekisterinumero tuossa rekisterissä, sekä mahdollinen selvitystila.

17 b §

(kumotaan)

18 §

Elinkeinotoiminnan lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus rekisteriviranomaiselle rekisteriin merkittäväksi. Ilmoituksen tekemisestä ovat vastuussa 15 §:ssä mainitut henkilöt, ja se on jonkun heistä allekirjoitettava.

18 §

Elinkeinotoiminnan lopettamisesta on viivytyksettä tehtävä ilmoitus rekisteriviranomaiselle rekisteriin merkittäväksi. *Ilmoitus tehdään tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella niin kuin yritys- ja yhteisötietolain 11 §:ssä säädetään.*

20 §

Toiminimi voidaan merkitä kaupparekisteriin, jos se on toiminimilain mukainen ja selvästi erottuu rekisterissä ennestään olevista toiminimistä.

20 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

21 §

Jos ilmoitus on puutteellinen tai jos rekisteriviranomainen havaitsee muun esteen rekisteröinnille, ilmoituksen tekijää on kehotettava määräajassa, jonka tulee olla vähintään kaksi kuukautta, antamaan lausuntonsa tai ryhtymään tarvittaviin toimiin uhalla, että asia muuten raukeaa.

Ilmoitusta tehtäessä on suoritettava säädetty maksu. *Ilmoitus katsotaan tehdyksi vasta, kun maksu on suoritettu.*

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

21 §

Jos ilmoitus on puutteellinen tai jos rekisteriviranomainen havaitsee muun esteen rekisteröinnille, ilmoituksen *tekijälle on asetettava kohtuullinen määräaika asiakirjassa olevan puutteen poistamista, selityksen antamista ja selvityksen esittämistä varten sekä samalla ilmoitettava, että jollei määräaikaa noudateta, ilmoitus voidaan katsoa rauenneeksi.*

Ilmoitusta tehtäessä on suoritettava säädetty maksu.

— — — — — — — — — — — — — — — —

21 a §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Patentti- ja rekisterihallitus on oikeutettu yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä päivittämään yritysten yhteystiedot.

25 §

Kaupparekisteriin tehdystä merkinnästä ja rekisterimerkinnän poistamisesta on rekisteriviranomaisen toimesta kuulutettava *kaupparekisterilehdessä* joko sellaisenaan taikka otteina tai viittauksina asiakirjavihkoon otettuun tai rekisteriin merkittyyn asiakirjaan, siten kuin patentti- ja rekisterihallituksen päätöksellä tarkemmin määrätään.

25 §

Kaupparekisteriin tehdystä merkinnästä ja rekisterimerkinnän poistamisesta on rekisteriviranomaisen toimesta kuulutettava *yleisesti saatavilla olevalla tavalla* joko sellaisenaan taikka otteina tai viittauksina asiakirjavihkoon otettuun tai rekisteriin merkittyyn asiakirjaan, siten kuin *valtioneuvoston asetuksella* tarkemmin *säädetään.*

27 §

Kaupparekisteriin tehtävä ilmoitus voidaan jättää paikallisviranomaiselle rekisteriviranomaiselle toimitettavaksi tai antaa suoraan rekisteriviranomaiselle. Kun ilmoitus on jätetty paikallisviranomaiselle, katsotaan elinkeinonharjoittajalle tässä tai muualla laissa säädetty ilmoitusvelvollisuus täytetyksi.

Asunto-osakeyhtiötä koskeva kaupparekisteriin tehtävä muu kuin osakepääoman alentamista tai sulautumista koskeva ilmoitus tai hakemus voidaan kuitenkin antaa vain yhtiön kotipaikan rekisteritoimistolle.

27 §

Kaupparekisteriin *tehtävän ilmoituksen antamisesta säädetään yritys- ja yhteisötietolain 10 ja 11 §:ssä.* Kun ilmoitus on *annettu yritys- ja yhteisötietolain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle,* katsotaan elinkeinonharjoittajalle tässä tai muualla laissa säädetty ilmoitusvelvollisuus täytetyksi.

Kaupparekisteriin tehtävät hakemukset ja tiedonannot tulee antaa suoraan rekisteriviranomaiselle.

30 §

Joka laiminlyö velvollisuutensa säädetyn ilmoituksen tekemiseen tai uuden ilmoituk-

30 §

Rangaistus kaupparekisteriin tehtävän ilmoituksen laiminlyönnistä säädetään yritys-

Voimassa oleva laki

sen antamiseen, milloin tällaisen ilmoituksen rekisteröiminen on evätty taikka rekisteröinti on kumottu, on tuomittava *kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyönnistä* sakkoon.

Joka tahallaan laiminlyö noudattaa, mitä 17 b §:ssä säädetään ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *sivuliikerikkomuksesta* sakkoon.

31 §

Tarkemmat säännökset ilmoituksiin liitettävistä selvityksistä, *rekisteröinnin kuuluttamisesta*, rekisteristä ja sen pitämisestä, *jäljennösten toimittamisesta rekisteristä ja siihen liittyvistä asiakirjoista paikallisviranomaisille*, rekisteriotteiden ja jäljennösten antamisesta samoin kuin muut säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Ehdotus

ja yhteisötietolain 19 §:n 1 momentissa.

31 §

Tarkemmat säännökset ilmoituksiin liitettävistä selvityksistä, rekisteristä ja sen pitämisestä, rekisteriotteiden ja jäljennösten antamisesta samoin kuin muut säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan *valtioneuvoston* asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Jos yksityiselle elinkeinonharjoittajalle, aatteelliselle yhdistykselle tai säätiölle on merkitty rekisteriin useita elinkeinotoimintoja, ne yhdistetään viran puolesta yhdeksi yksiköksi, jolle annetaan elinkeinonharjoittajan, yhdistyksen tai säätiön yritys- ja yhteisötunnus.

Ennen yhdistämistä rekisteriviranomaisen tulee elinkeinonharjoittajalle osoitetulla kirjeellä tai muulla sopivalla tavalla tiedustella, miten yhdistäminen tehdään. Jollei elinkeinonharjoittaja ole muuta ilmoittanut, myöhemmät elinkeinotoiminnot yhdistetään siihen elinkeinotoimintoon, jonka rekisteröintipäivä on aikaisin. Yksiköiden toimialat yhdistetään ja yhdistettävien elinkeinotoimintojen toiminimet siirretään uuden yksikön aputoiminimiksi.

Kaupparekisteriin ennen vuotta 1994 ilmoitettujen henkilöiden osalta tulee ilmoittaa 3 a §:ssä tarkoitetut henkilötiedot viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2001. Yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka eivät ole ilmoittaneet rekisteriin 3 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja mainittuun ajankohtaan mennessä, voidaan poistaa kaupparekisteristä noudattaen soveltuvin osin, mitä 24 §:ssä säädetään.

3.

Laki

yrityskiinnityslain 11 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun yrityskiinnityslain (634/1984) 11 §:n 1 momentti ja 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 240/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
11 §	11 §
Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset	*Elinkeinonharjoittajaa koskevat muutokset*
Elinkeinonharjoittajan yhteisömuodon muuttaminen *tai yksityisen elinkeinonharjoittajan, aatteellisen yhdistyksen tai säätiön elinkeinotoiminnan muuttaminen harjoitettavaksi avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön muodossa* ei vaikuta yrityskiinnityksen voimassaoloon eikä kiinnityksen tuottamaan etuoikeuteen, jos muutos merkitään rekisteriin kaupparekisterilain (129/79) 14 §:ssä säädetyn muutosilmoituksen perusteella. Sama koskee yrityskiinnityksen voimassaoloa ja etuoikeutta silloin kun yksityinen elinkeinonharjoittaja, aatteellinen yhdistys tai säätiö luovuttaa elinkeinotoiminnan ja kaiken siihen kuuluvan omaisuuden luovutuksensaajalle, joka tehtyään muutosilmoituksen jatkaa luovuttajan elinkeinotoimintaa.	Elinkeinonharjoittajan yhteisömuodon muuttaminen ei vaikuta yrityskiinnityksen voimassaoloon eikä kiinnityksen tuottamaan etuoikeuteen, jos muutos merkitään *kaupparekisteriin yritys- ja yhteisötietolain (/200) 11 §:ssä säädetyn muutosilmoituksen perusteella. Sama koskee yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan ja kaiken siihen kuuluvan omaisuuden luovuttamista toiselle elinkeinonharjoittajalle, avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jos luovutuksensaajan omaisuuteen ei ole vahvistettu yrityskiinnitystä ja luovutuksensaaja ilmoittaa rekisteriviranomaiselle jatkavansa luovuttajan elinkeinotoimintaa. Ilmoitus tästä on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa luovutuksesta.*
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
12 §	
Elinkeinonharjoittajan perinnönjako ja omaisuuden ositus	
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Jos yritys ja kaikki sen omaisuus, jota yrityskiinnitys koskee, elinkeinonharjoittajan perinnönjaossa tai omaisuuden osituksessa siirtyy jollekin kuolinpesän osakkaista, testamentinsaajalle tai elinkeinonharjoittajan puolisolle elinkeinotoiminnan jatkamista varten, yrityskiinnityksen pysyvyydestä on voimassa, mitä 11 §:n 1 momentissa sääde-	*Jos kuolinpesässä toimitetaan jako tai omaisuuden ositus* elinkeinotoiminnan lopettamiseksi, kiinnitys pysyy voimassa. Kiinnityksenhaltijan on kuitenkin oikeutensa säilyttämiseksi noudatettava, mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään.

Voimassa oleva laki

tään. Jos jako tai ositus toimitetaan elinkeinotoiminnan lopettamiseksi, kiinnitys pysyy voimassa. Kiinnityksenhaltijan on kuitenkin oikeutensa säilyttämiseksi noudatettava, mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden 11 tai 12 §:n säännösten mukaiseen muutosilmoitukseen perustuvaan kiinnitysten siirtoon sekä kiinnityksen voimassaoloon ja etuoikeuteen sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä.

Yhdistettäessä yksityisen elinkeinonharjoittajan, aatteellisen yhdistyksen tai säätiön elinkeinotoimintoja kaupparekisterilain muuttamisesta annetun lain (/200) siirtymäsäännöksen nojalla siirretään yrityskiinnitykset viran puolesta uudelle yksikölle. Jos useammassa kuin yhdessä yhdistettävässä yksikössä on voimassa olevia yrityskiinnityksiä, ei rekisteriin saa tehdä merkintää yhdistämisestä, ennen kuin kiinnityksenhaltijat ovat sopineet ja tehneet hakemuksen kiinnitysten etuoikeudesta tai kiinnitykset on kuoletettu.

4.

Laki

toiminimilain 2 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun toiminimilain (128/1979) 2 §:n 2 momentti ja 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin 12 §:n 1 momentti on laissa 233/1990, sekä

lisätään 12 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 233/1990 ja laissa 148/1977, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	2 §
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Toiminimen rekisteröinnistä säädetään kaupparekisterilaissa (129/79).	*Toiminimi voidaan merkitä kaupparekisteriin, jos se on tämän lain mukainen ja selvästi erottuu rekisterissä ennestään olevista toiminimistä. Rekisteriviranomainen voi ennen toiminimen rekisteröimistä elinkeinonharjoittajan hakemuksesta antaa ennakkotiedon siitä, onko toiminimi sellainen, että se voidaan hakemuksessa esitetyillä edellytyksillä merkitä rekisteriin.*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
12 §	12 §
Rekisteröintiin perustuva yksinoikeus toiminimeen on voimassa siitä päivästä, jona ilmoitus on saapunut rekisteriviranomaiselle rekisteröintiä varten. *Asuntoosakeyhtiön yksinoikeus toiminimeen on kuitenkin voimassa siitä päivästä, jona ilmoitus on saapunut yhtiön kotipaikan rekisteritoimistolle.*	Rekisteröintiin perustuva yksinoikeus toiminimeen on voimassa siitä päivästä, jona ilmoitus on saapunut *yritys- ja yhteisötietolain (/200) 10 §:ssä mainitulle viranomaiselle.*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
	Jos elinkeinonharjoittaja on hakenut rekisteriviranomaiselta ennakkotietoa toiminimen rekisteröimisen edellytyksistä, yksinoikeus toiminimeen on voimassa päivästä, jona hakemus on jätetty rekisteriviranomaiselle. Yksinoikeutta ei ole, jos rekisteriviranomainen ennakkotietoa koskevaan hakemukseen antamassaan päätöksessä toteaa, ettei ennakkotietoa voida antaa tai jos elinkeinonharjoittaja ei ole ilmoittanut toiminimeä merkittäväksi rekisteriin kuuden

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kuukauden kuluessa yksinoikeuden alkamisesta. Ennakkotietoa koskevaan rekisteriviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

5.

Laki

säätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 5 päivänä huhtikuuta 1930 annetun säätiölain (109/1930) 6 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 10 b §, 22 §:n 1 momentti ja 27 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentti ja 10 b § laissa 1172/1994, 22 §:n 1 momentti laissa 349/1987 sekä 27 § mainituissa laeissa 349/1987 ja 1172/1994, sekä

lisätään lakiin uusi 22 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 §	6 §
Säätiörekisteri on koko maalle yhteinen ja sitä pitää patentti- ja rekisterihallitus.	Säätiörekisteri on koko maalle yhteinen ja sitä pitää *P*atentti- ja rekisterihallitus. *Säätiörekisteriin tehtävistä ilmoituksista noudatetaan, mitä yritys- ja yhteisötietolain (/200) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Rekisteri-ilmoituksen tekemisestä ja allekirjoittamisesta vastuullisista henkilöistä säädetään yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ssä.*
Säätiö on ilmoitettava säätiörekisteriin kuuden kuukauden kuluessa perustamisluvan antamisesta. Ilmoitus *on hallituksen jokaisen jäsenen allekirjoitettava* ja siihen tulee sisältyä:	Säätiö on ilmoitettava säätiörekisteriin kuuden kuukauden kuluessa perustamisluvan antamisesta. *Ilmoitukseen* tulee sisältyä:
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
10 b §	10 b §
Jos säätiössä on sellainen 10 a §:ssä tarkoitettu toimielin, jota säätiön muu toimielin ei aseta eikä valvo ja jolle on säännöissä annettu yksinomainen päättämisvalta tietyissä asioissa, kuten valta asettaa hallitus sekä ohjata ja valvoa sitä taikka valta päättää säätiön ylläpitämän laitoksen toiminnasta, on tällaisesta toimielimestä sekä sen jäsenistä ja varajäsenistä vastaavasti voimassa, mitä 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa, 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 14 §:ssä säädetään hallituksesta ja sen jäsenistä. Tässä pykälässä tarkoitetun toimielimen jäsenten ja varajäsenten vaihtumisesta on tehtävä patentti- ja rekisterihallitukselle ilmoitus, *joka on hallituksen jonkun jäsenen allekirjoitettava.*	Jos säätiössä on sellainen 10 a §:ssä tarkoitettu toimielin, jota säätiön muu toimielin ei aseta eikä valvo ja jolle on säännöissä annettu yksinomainen päättämisvalta tietyissä asioissa, kuten valta asettaa hallitus sekä ohjata ja valvoa sitä taikka valta päättää säätiön ylläpitämän laitoksen toiminnasta, on tällaisesta toimielimestä sekä sen jäsenistä ja varajäsenistä vastaavasti voimassa, mitä 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa, 9 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 14 §:ssä säädetään hallituksesta ja sen jäsenistä. Tässä pykälässä tarkoitetun toimielimen jäsenten ja varajäsenten vaihtumisesta on tehtävä *P*atentti- ja rekisterihallitukselle ilmoitus.

Voimassa oleva laki

22 §

Säätiön hallituksen jäsenten ja säätiön nimenkirjoittajien vaihtumisesta sekä säätiön postiosoitteen muuttumisesta on ilmoitettava säätiörekisteriin merkittäväksi. *Tällainen ilmoitus on hallituksen jonkun jäsenen allekirjoitettava.*

— — — — — — — — — — — — — — — —

27 §

Kuolinpesän haltija, joka jättää määräajassa tekemättä 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

Samaan rangaistukseen tuomitaan säätiön hallituksen jäsen, joka laiminlyö 22 §:ssä säädetyn ilmoituksen tekemisen patentti- ja rekisterihallitukselle, ellei laiminlyöntiä ole pidettävä virkavirheenä.

Ehdotus

22 §

Säätiön hallituksen jäsenten ja säätiön nimenkirjoittajien vaihtumisesta sekä säätiön postiosoitteen muuttumisesta on ilmoitettava säätiörekisteriin merkittäväksi.

— — — — — — — — — — — — — — — —

22 a §

Patentti- ja rekisterihallitus on oikeutettu yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä päivittämään säätiöiden yhteystiedot.

27 §

Kuolinpesän haltija, joka *tahallaan tai huolimattomuudesta* jättää määräajassa tekemättä 3 a §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, on tuomittava, jollei *teko ole vähäinen tai* teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

Rangaistus 22 §:n mukaisen ilmoituksen laiminlyönnistä, jollei laiminlyöntiä ole pidettävä virkavirheenä, *säädetään yritys- ja yhteisötietolain 19 §:n 1 momentissa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

6.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 30 päivänä joulukuuta 1999 annetun lain (1346/1999) 9 §, sekä
muutetaan 8 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Liike- ja yhteisötunnusrekisterin julkiset tiedot

Verohallinnon ylläpitämän liike- ja yhteisötunnusrekisterin tiedoista julkisia ovat:
1) liike- ja yhteisötunnus;
2) nimi;
3) kotikunta ja yleiseen käyttöön tarkoitettu osoite;
4) oikeudellinen muoto;
5) liike- ja yhteisötunnuksen voimassaoloaika.

Tuloverolain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua verotusyhtymää, jota ei ole merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, koskevista tiedoista julkisia ovat kuitenkin vain 1 momentin 1 ja 4 kohdassa tarkoitetut tiedot.

(katso voimassa olevan 9 §:n 4 mom.)

Ehdotus

8 §

***Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän** julkiset tiedot*

Verohallinnon ylläpitämät yritys- ja yhteisötietolaissa (/200) tarkoitettuun yritys- ja yhteisötietojärjestelmään talletetut yritysten ja yhteisöjen tunniste- ja perustiedot tulevat julkisiksi merkittäessä ne mainitussa laissa tarkoitettuun yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

Verohallinto voi antaa yksilöityä rekisteröityä koskevasta pyynnöstä tiedon siitä, onko ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettu suorituksen saaja merkitty mainitussa laissa tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin, sekä tiedon merkinnän voimassaoloajasta, samoin kuin tiedon siitä, onko henkilö, yhtymä tai yhteisö merkitty arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettuun arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, sekä tiedon arvonlisäverovelvollisuuden perusteesta ja rekisteröinnin voimassaoloajasta, vaikka tietoa ei olisi merkitty yritys- ja yhteisötietolaissa tarkoitettuun yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin.

Verohallinto voi omasta aloitteestaan ilmoittaa työ- ja käyttökorvauksen maksajalle, jos rekisteröity on poistettu ennakkoperintärekisteristä otteen voimasssaoloaikana.

Voimassa oleva laki

9 §

Ennakkoperintärekisterin ja arvonlisäverovelvollisten rekisterin julkiset tiedot

Tieto siitä, onko ennakkoperintälaissa (1118/1996) tarkoitettu suorituksen saaja merkitty mainitussa laissa tarkoitettuun ennakkoperintärekisteriin, sekä tieto merkinnän voimassaoloajasta ovat julkisia. Samoin julkinen on tieto siitä, onko henkilö, yhtymä tai yhteisö merkitty arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettuun arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja mistä ajankohdasta lukien.

Verohallinto voi antaa 1 momentissa tarkoitetut tiedot yksilöityä rekisteröityä koskevasta pyynnöstä.

Verohallinto voi julkaista tiedon ennakkoperintärekisteristä poistetun verovelvollisen toiminimestä, liike- ja yhteisötunnuksesta sekä tiedon merkinnän poistamisen ajankohdasta samoin kuin nimestä ja lähiosoitteesta, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 31 kohdasta tai väestötietolain 25 §:n 4 momentista muuta johdu. Tiedot tiettynä ajanjaksona rekisteristä eri syistä poistetuista verovelvollisista voidaan julkaista samanaikaisesti.

Verohallinto voi omasta aloitteestaan ilmoittaa työ- ja käyttökorvauksen maksajalle, jos rekisteröity on poistettu ennakkoperintärekisteristä otteen voimasssaoloaikana.

Ehdotus

9 §

Ennakkoperintärekisterin ja arvonlisäverovelvollisten rekisterin julkiset tiedot

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

7.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 161 §, 166 § ja 218 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 161 § laeissa 1486/1994 ja 1123/1996 sekä 218 §:n 3 momentti laissa 940/1999, sekä

lisätään 218 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 940/1999, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

161 §

Sen, joka ryhtyy harjoittamaan 1 §:ssä tarkoitettua verollista toimintaa, on tehtävä ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus lääninverovirastolle. Aloittamisilmoituksella annettujen tietojen muutoksista on viipymättä tehtävä ilmoitus lääninverovirastolle.

Verollisen toiminnan päättymisestä on viipymättä tehtävä ilmoitus lääninverovirastolle.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta 147 §:n 2 momentissa tarkoitettuun verovelvolliseen.

166 §

Yhteisön ilmoittamisvelvollisuuden täyttäminen kuuluu yhteisön hallitukselle tai hallinnolle. Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, laivanisännistöyhtiön ja yhtymän ilmoittamisvelvollisuuden täyttäminen on sellaisen osakkaan velvollisuutena, joka 188 §:n 2 momentin mukaan on verosta vastuussa.

Ilmoittamisvelvollisuuden täyttämisestä ulkomaalaisen puolesta vastaa myös Suomessa oleva edustaja.

Ilmoittamisvelvollinen on holhottavan puolesta holhooja, poissa olevan puolesta hänelle määrätty uskottu mies ja kuolinpesän puolesta se, jolla on pesä hallussaan tai, jos pesä on jaetttu, se, jonka hallussa pesä oli jaon aikana.

Ehdotus

161 §

Sen, joka ryhtyy harjoittamaan 1 §:ssä tarkoitettua verollista toimintaa, on tehtävä ennen toiminnan aloittamista *yritys- ja yhteisötietolaissa (/200) tarkoitettu perustamisilmoitus.*

Perustamisilmoituksella annettujen tietojen muutoksista samoin kuin verollisen toiminnan päättymisestä on tehtävä viipymättä yritys- ja yhteisötietolaissa tarkoitettu muutos- tai lopettamisilmoitus.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta 147 §:n 2 momentissa tarkoitettuun verovelvolliseen.

166 §

Edellä 161 §:ssä tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämisestä vastuussa olevista henkilöistä säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.

Vastuu muun kuin 161 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä kuuluu yhteisön hallitukselle tai hallinnolle. Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, laivanisännistöyhtiön ja yhtymän ilmoittamisvelvollisuuden täyttäminen on sellaisen osakkaan velvollisuutena, joka 188 §:n 2 momentin mukaan on verosta vastuussa.

Ilmoittamisvelvollinen *muiden kuin 161 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten osalta* on holhottavan puolesta holhooja, poissa olevan puolesta hänelle määrätty uskottu mies ja kuolinpesän puolesta se, jolla on pe-

Voimassa oleva laki	Ehdotus
	sä hallussaan tai, jos pesä on jaetttu, se, jonka hallussa pesä oli jaon aikana.
	Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun ilmoittamisvelvollisuuden täyttämisestä ulkomaalaisen puolesta vastaa myös Suomessa oleva edustaja.
218 §	218 §
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Joka jättää asianmukaisesti täyttämättä 209 c §:ssä säädetyn velvollisuuden tai viranomaisen kehotuksesta huolimatta *161*, 162, 162 b tai 165 §:ssä, 166 §:n 1 momentissa, 168 §:n 2 momentissa, 169 §:n 1 momentissa, 170 §:n 1 momentissa, 170 a, 209 tai 209 a §:ssä säädetyn velvollisuuden, on tuomittava arvonlisäverorikkomuksesta sakkoon.	Joka jättää asianmukaisesti täyttämättä 209 c §:ssä säädetyn velvollisuuden tai viranomaisen kehotuksesta huolimatta 162, 162 b tai 165 §:ssä, 166 §:n *2* momentissa, 168 §:n 2 momentissa, 169 §:n 1 momentissa, 170 §:n 1 momentissa, 170 a, 209 tai 209 a §:ssä säädetyn velvollisuuden, on tuomittava *arvonlisäverorikkomuksesta* sakkoon.
	Edellä 161 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.
	———

8.

Laki

ennakkoperintälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun ennakkoperintälain (1118/1996) 28 §, 31 §:n 2 momentti ja 55 §:n 2 momentti sekä

lisätään 55 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
28 §	28 §
Rekisteröintiä varten annettavat tiedot	*Rekisteröintiä varten annettavat tiedot*
Ennakkoperintärekisteriin merkityn ja rekisteröintiä hakevan on annettava *lääninverovirastolle* rekisterin pitämistä varten tarvittavat tiedot.	Ennakkoperintärekisteriin merkityn ja rekisteröintiä hakevan on annettava rekisterin pitämistä varten tarvittavat tiedot. *Ilmoitus on tehtävä tätä tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella siten kuin yritys- ja yhteisötietolaissa (/200) säädetään.*
31 §	
Työnantajarekisteri ja ilmoitukset rekisteröintiä varten	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Säännöllisesti palkkaa maksavan työnantajan on ennen palkanmaksun aloittamista tehtävä *verohallituksen vahvistaman kaavan mukainen ilmoitus lääninverovirastolle*. Tietojen muuttumisesta on viipymättä tehtävä ilmoitus.	Säännöllisesti palkkaa maksavan työnantajan on ennen palkanmaksun aloittamista tehtävä ilmoitus. Tietojen muuttumisesta on *myös* viipymättä tehtävä ilmoitus. *Perustamisilmoituksesta sekä muutos- ja lopettamisilmoituksesta säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.*
55 §	
Verorikkomus ja ennakkoperintärikkomus	
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Joka viranomaisen kehotuksesta huolimatta jättää asianmukaisesti täyttämättä 31—37 §:ssä säädetyt velvollisuudet, on tuomittava ennakkoperintärikkomuksesta sakkoon.	Joka viranomaisen kehotuksesta huolimatta jättää asianmukaisesti täyttämättä *32*—37 §:ssä säädetyt velvollisuudet, on tuomittava *ennakkoperintärikkomuksesta* sakkoon.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Edellä 31 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen antamisen laiminlyönnistä säädetään yritys- ja yhteisötietolaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001).